

SETTIMANALE
Poste Italiane S.p.A. - Spedizione in abbonamento postale
D.L. 353/2003 (conv. in L. 27/02/2004 n. 46)
art. 1, comma 1, DCB (Padova)
ISSN 1124 - 6596

TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE PADOVA - ITALY

NOVI GLAS

CENA 1 EVRO

www.noviglas.it

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Uvodnik

Andrej Bratuž

Slovenija v Evropi

Pod tem naslovom tokrat že drugič objavljamo poglede in mnenja naših bralcev, osebnosti od blizu in daleč, o vstopu Slovenije v evropsko skupnost. Doslej smo prejeli 16 prispevkov. Sredi vseh člankov in vsakršnih komentarjev, ki že dolgo polnijo krajevno in državno časopisje pri nas in drugod po Evropi, in sredi vrste okroglih miz in posvetov na temo evropske širitve, v našem primeru Slovenije v Evropi, je skoraj težko povedati še kaj novega. In vendar so vsi objavljeni prispevki zanimivi. Posredujejo nam različne poglede, ki pa se ne razhajajo in se medsebojno dopolnjujejo. Pri vseh piscih je rdeča nit prepričanje, da Slovenija ni imela druge poti, le da nekateri sprejemajo pridružitve z navdušenjem in brez pridržkov, drugi pa izražajo svoje pomisleke ali so precej kritični. Vprašanje obravnavajo z različnih vidikov: ekonomskega, kulturnega, političnega ali z narodnega, družbenega in verskega. V prispevkih se pojavlja misel, da bo Slovenija v Evropi cenjena in zanimiva, če bo ohranila svojo identiteto, svoj jezik in svojo kulturo.

Alcide De Gasperi je sredi preteklega stoletja dejal, da se bo evropska ideja uresničila in da se zaradi tega noben narod ne bo moral odpovedati svojim značilnostim in svojim izročilom. V večji družbi in v večjem soglasju, meni De Gasperi, se lahko tudi posameznik bolje uveljavi in pokaže svoje sposobnosti. Veliki italijanski državnik je tudi dejal, da bo treba pri združevanju Evrope odpraviti vse predsodke, vso malodušnost in vse mržnje. Njegove daljnosežne misli niso zastarele in so še vedno aktualne. Evropska unija je zgrajena na trdnih temeljih, vendar se morajo njene institucije sproti prilagajati novim razmeram, zlasti glede na večje število včlanjenih držav. Takšna gibljivost, ki ni samo teritorialna, ampak tudi kulturna in politična, samo pospešuje razvoj te skupnosti. Razpravljanje o evropski širitvi se bo počasi izteklo, pozornost bo odslej namenjena tekočim vprašanjem znatno povečane Unije. Eno izmed teh predstavljajo narodne manjšine, ki jih je zdaj v Evropski uniji veliko več in bo zato njihov glas močnejši. Slovenci v Italiji, Avstriji in na Madžarskem bodo odslej v skupnem evropskem domu lahko še bolj povezani s svojo matično domovino.

Prepričani smo, da bo v analizi slovenskega naroda 1. maj 2004 zapisan kot zgodovinsko pomemben dan.

Na Tržaškem in Goriškem novi člani skavtske družine

“Prav poseben kraj naš Trst! Meje se odpravljajo, nekateri someščani pa jih vneta gradijo. Evropa, ki nastaja, ni lahka zadeva, bo pa vsekakor kraj pogajanj in dialoga.”

Kdo ve, kaj je predsednik Evropske komisije Romano Prodi razmišljal, ko je prehodil kratko pot, ki pelje od sedeža Deželnega sveta, do poslopja, ki gosti Visoko šolo za tolmače in prevajalce, kjer ga je med drugimi navzočimi skupina radoživih študentov Visoke šole veselo sprejela in nato pozorno prisluhnila njegovim besedam, ki so bile usmerjene v evropsko jezikovno kulturno različnost, ki bo vedno obrodila med seboj drugačne, a vseeno vzporedne sadove na skupnem evropskem drevesu.

Dvomim, da je bil njegov obraz uprt v tla ali v take misli, ki bi zasenčile njegove oči, da se ne bi ozrl po trgu, po katerem je ravnokar hodil. Skorajda sanjsko je bilo namreč videti “prvega evropskega moža”, kako se sprehaja v vihranju italijanskih trobojnic, ki že nekaj tednov na tisoče plapolajo po mestnih ulicah prav v času največje širitve Evropske unije. Pravi prizor uspešne grozljivke, oziroma italijanske komedije, v kateri sta bila glavna junaka Prodi in Illy kot lika največje španske literarne pripovedi, v kateri se eden vztrajno in nenehno bori z mlini na veter.

Smisel teh besed ni hotel izstopati kot enostransko naravnano podpiranje širitve Evropske unije; ta razmišljanja so le vezana na rahločutni lastnosti, ki kažejo, da sta tržaškim upravljavcem popolnoma tuji: ti sta slog in okus, skratka to, kar Francozi imenujejo bonton.

Prav poseben kraj

naš Trst! Meje se odpravljajo, nekateri someščani pa jih vneta gradijo. Evropa, ki nastaja, ni lahka zadeva, bo pa vsekakor kraj pogajanj in dialoga. Utvar si niso ustvarjali niti prisotni na osrednji goriški proslavi pred Svetogorsko postajo. Vsekakor sta obe Gorici drugače doživljali mejo kot Trst. To pa ni izgovor za določene tržaške politične kroge, ki nasprotujejo vstopu Slovenije v Evropsko unijo zgolj v luči revanšističnih potez do “izgubljenih ozemelj” ter strahu pred morebitnimi neugodnimi gospodarskimi posledicami in tako s pretvezo o petdesetletnici priključitve Trsta Italiji in prihodom alpincev okrasijo mesto na način, da izstopa kot pravi disneyland italijanskega oziroma tržaškega šovinizma.

Nekoliko osamljen je bil videti župan Dipiazza, ko je v imenu občinske uprave pozdravil Prodi in ga spremljal med tržaškim obiskom. Predsednik pokrajine Scoccimarro je bil “žal” žrtev stavke osebja Alitalia, tako da je Prodi v našem mestu spremljal kar iz Rima. Ali je bil morda podžupan Lippi odsoten zaradi priprave na shod, ki ga je imel s somišljeniki pred slovenskim generalnim konzulatom 1. maja?

Kdo ve torej, če je moral Prodi, ko je prihajal v Trst, prekoračiti nevidno (in zato toliko bolj nevarno in težko) mejo, ki teče nekje med Štivanom in Tržičem, na kateri že desetletja stoji prav tako nevidni carinik, ki zahteva prijavo vsakršnih odprtih evropskih misli, preden kdo stopi v zasanjano zalivsko mesto. Če je bilo res tako, si je verjetno predsednik Evropske komisije mislil, da bo treba iz nekaterih Italijanov Evropejce šele narediti; večji trud pa bo treba seveda vložiti za nekatere tržaške javne upravitelje!

Igor Gregori

Obvestilo naročnikom in bralcem

Ponovno vam sporočamo, da ste nekateri naročniki prejeli naš todeniški prepozno samo zaradi nedostojnih, žaljivih in nesramnih zamud italijanske pošte. Protestirali smo, obljubili so, da se bo zadeva uredila. - Uprava

Misijon v Kongu

Pomagajmo otrokom, vsega potrebnim vojnim sirotam, misijonarja p. Danila Lisjaka

4

Zveza slovenske katoliške prosvete

Po dvajsetih letih predsedovanja dr. Damjana Paulina je nova predsednica ZSKP postala Franka Padovan

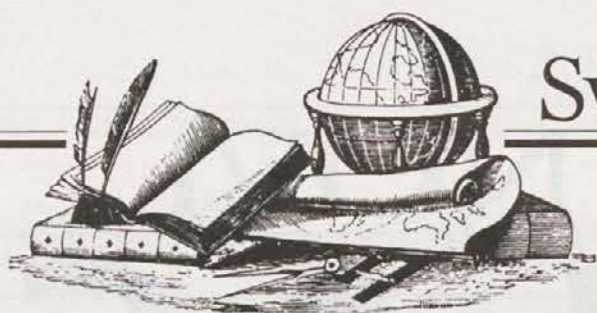
7

Majenca 2004

Podžupanja občine Doline Fulvia Premolin o doživljanju letošnje uspele Majence

16

Po zadnji širitvi Evropske zveze

Na njena vrata že trkajo...

1. majem se je Evropska unija okrepila z desetimi novimi članicami, tako da jih sedaj šteje skupno 25. Začelo se je z ustanovitvijo Evropske skupnosti za premog in jeklo leta 1951 (Francija, Zahodna Nemčija, Luksemburg, Nizozemska in Italija). Kmalu nato (1957) omenjena šesterica podpiše rimsko pogodbo o Evropski gospodarski skupnosti, ki si je poleg združevanja na gospodarskem področju zadala nalogo težiti k povezovanju tudi na političnem področju. Leta 1973 se pridružijo Velika Britanija, Irska, Danska, 1981 Grčija in 1986 Španija in Portugalska. Leta 1990 pride do združitve Nemčije. Leta 1991 se EGS (Evropska gospodarska skupnost) preimenuje v Evropsko unijo, kateri se leta 1995 pridružijo Švedska, Finska in Avstrija. Minulega 1. maja pa se je EU razširila na deset novih držav (Poljska, Madžarska, Češka, Slovaška, Litva, Latvija, Estonija, Slovenija, Ciper in Malta).

Število prebivalcev EU se je tako povečalo od 378 na 453 milijonov, tako da šteje piclo pol milijarde: veliko več kakor ZDA (258 milijonov) in Rusija (144 milijonov) in občutno manj kakor Kitajska (1,2 milijarde). Zelo pomembno je tudi dejstvo, da je tokrat prvič pristopila k Evropski zvezi skupina srednjeevropskih držav s slovanskim prebivalstvom (55 milijonov), tako da so sedaj v njej zastopane vse tri glavne jezikovne skupine: germanska, romanska in slovanska. Unija priznava vsem jezikom enako dostojanstvo. Tako so, recimo, slovenski začasni poslanci na zadnjem zasedanju razširjenega evropskega parlamenta minulega 5. maja v Strasbourgu govorili v svojem materinem jeziku. Prihodnjega 13. junija pa bodo v vseh 25 državah članicah Unije volitve v evropski parlament. Slovenija bo vanj izvolila sedem poslancev. Prihodnja širitve Evropske zveze je predvidena leta 2007. Pogajanja za pristop se trenutno vodijo z Romu-

nijo in Bolgarijo, v kratkem pa naj bi se začela tudi s Hrvaško. Vprašanje zase je Turčija, ki zemljepisno nedvomno spada k Aziji, vendar strateški in politični razlogi (članstvo v NATU) narekujejo, da bi bilo primerno to državo navezati na Evropo. So pa tudi močni pomisleki glede njenega vstopa v EU, predvsem zgodovinske in verske narave (pripadnost islamu) pa tudi demografskega značaja (82 milijonov prebivalcev). Po drugi strani se Turčija močno spreminja. Ukinila je smrtno kazen in priznala pravico manjšin do uporabe maternega jezika, kar je posebej pomembno za Kurde. Tudi stališča islamsko usmerjenih političnih strank do vključevanja v Evropo so se bistveno spremenila. Prav sedanja islamsko obarvana vladajoča stranka se odločno zavzema za prilagoditev turške zakonodaje evropski in za začetek pogajanj za članstvo v EU. Naj ob koncu tega prikaza omenimo še nestvarne želje nekaterih političnih krogov, naj bi se tudi Rusija pridružila Evropski zvezi. To misel stalno ponavlja italijanski premier Berlusconi, ne da bi jo resno utemeljil. Lahko govorimo o tesnem gospodarskem sodelovanju med EU in Rusijo, vse drugo je golo besedičenje.

Alojz Tul

Evropske volitve / Slovenska skupnost

Drago Štoka pri Prodiu

Deželni svet Slovenske skupnosti, ki je zasedal v sredo, 5. maja, v Devinu, je tudi formalno potrdil kandidaturu dr. Draga Štoka kot predstavnika Slovenske skupnosti za evropske volitve.

Sklep je bil sprejet soglasno z aplavzom, saj uživa dr. Štoka, ki je tudi deželni predsednik stranke, izjemen ugled tako med člani SSK kot tudi med volilniki in volilci v vseh treh pokrajinah, kjer živi naša manj-

šina, predvsem zaradi dolgoletnega dela v Deželnem svetu kakor tudi na odgovornih mestih v organizacijah civilne družbe. Deželni svet stranke je z velikim odobravanjem vzel na znane dejstvo, da je dr. Štoka uvrščen na drugo mesto na kandidatski listi, takoj za nosilcem liste, dosedanjim poslancem Michlom Ebnerjem, kar je še dodaten dokaz pozitivnega sodelovanja med SSK in SVP. To sodelovanje, je bilo poudarjeno, ni novost, saj je slovenska manjšina imela od tega že izjemne koristi, če le pomislimo na trdo bitko, ki so jo manjšinski poslanci odigrali v rimskem parlamentu v korist našega zaščitnega zakona. Evropski poslanec Ebner pa je v iztekajočem mandatu vložil v evropskem parlamentu posebno poslansko vprašanje celo o Jeremitišču.

Dogovor z Južnotirolsko ljudsko stranko tudi predvideva, da bo SSK z izvoljenim poslancem imela direktni stik in bo njen predstavnik tudi referent evropskega poslanca, ki bo zagotovo izvoljen, za vprašanja, ki zadevajo celotno deželo F-Jk, od infrastrukturnih do gospodarskih ter seveda manjšinskih vprašanj. Takšne tesne povezave si ne more privoščiti nobena druga manjšinska komponenta, še zlasti sedaj, ko ne kandidira več dosedanj slovenski poslanec Mitja Volčič, na združeni listi Levih demokratov, Marjetice, Socialistov in Republikancev pa sploh ni nobenega slovenskega kandidata.

Zato je še posebej pomembno, da bo manjšinska lista, na kateri kandidirajo tudi predstavniki Ladincev in Tridentinskih avtonomistov, prejela konsistentno število glasov v naši deželi, kar bo še dodatno okrepilo vlogo slovenskega kandidata in slovenske stranke v tej povezavi. Podobna manjšinska lista je bila osnovana tudi v severo-zahodnem okrožju, kjer so se pod simbolom Union Valdotaïne povezale različne manjšine, od francoske do okcitanske in drugih.

Damijan Terpin
deželni tajnik

Irak / Upori, atentati in ugrabitve zaostrejujejo situacijo

Odposlanec OZN Brahimi pripravlja predajo oblasti Iračanom

V zadnjih tednih se je situacija v Iraku tako zaostrevala, da se je celo ameriški predsednik Bush znašel v slepi ulici. Bodisi šiijski skrajneži na jugu države kot suniti v mestu Faluji so z vsakodnevnimi napadi, samomorilskimi akcijami, ugrabitvami (Italijo je presunila vest o ugrabitvi štirih italijanskih varnostnikov in umoru enega izmed njih) ter s praviimi mestnimi vstajami pahnili državo v popoln kaos.

Če temu dodamo napoved španskega premierja Zapatera in drugih latinskoameriških držav o umiku lastnih čet iz Iraka in škandal o mučenju iraških ujetnikov, je jasno, da je postalo za Američane in njihove zaveznike zelo težko obdržati nadzor nad situacijo. Tak negativen razvoj dogodkov in vsakodnevna poročila o ubitih ameriških vojakih so neizbežno pripomogli k stremnitvi ameriške uprave. Bush je moral nujno dokazati svojim volilcem, da imajo ZDA konkretno načrt o predaji oblasti Iračanom. V tej luči je treba brati obrat v politiki do Iraka, in sicer popolno podporo ZDA posebnemu odposlancu OZN Lakhdarju Brahimiju (na sliki). Ta je zadolžen za izdelavo načrta o bodoči državni ureditvi Iraka. Še pred mesecem dni je državni sekretar Colin Powell zatrjeval, da bi bila razširitev 25-članskega svetačasne iraške vlade, na sestavo katerega so močno vplivale ZDA, najprimernejši način za predajo oblasti Iračanom. Brahimi, ki je bil po odpravi talibanskega režima v Afganistanu odgovoren tudi za sestavo tamkajšnje nove državne ureditve, pa ima lastne ideje o tem, kako naj bi

bližuje. S podporo Brahimiju Bush računa še na dva dodatna učinka. Po eni strani bo s tem zadovoljil evropske zaveznice (med njimi tudi Italijo), ki zahtevajo večjo politično težo Združenih narodov v reševanju iraške krize. Po drugi pa računa, da bo v Iraku vsaj delno zabrisal ameriški obraz z enoletne okupacije države in s tem morda ublažil sovraštvo iraških skrajnežev do ameriških vojakov.

Že je torej pozitivno, da je po sili razmer Bush prisiljen povečati vlogo OZN v Iraku, to še ne zagotavlja, da bodo Iračani Brahimijev načrt dobro sprejeli. Treba je namreč upoštevati, da OZN v Iraku ne uživa velikega zaupanja, nasprotno. Dovolj je, da se spomnimo, da je večina preprostih ljudi v državi trpela vrsto let zaradi gospodarske blokade, ki je bila uvedena proti Sadamovemu režimu prav v imenu OZN. Poleg tega pa so po padcu diktature iraški časniki odkrili vrsto umazanih poslov in korupcije v vrstah uslužbencev OZN, ki so v državi skrbeli za program "Oil-for-Food". Vse to torej kaže, da je pot do rešitve iraške krize še dolga in zapletena.

Breda Susič

Povejmo na glas

Nova obzorja skupnega slovenskega prostora

Prav gotovo ne bi bilo prav, ko ne bi na pričetku novega evropskega obdobja posvetili posebne pozornosti tudi Sloveniji in celotnemu slovenskemu narodnostnemu prostoru. Seveda imamo v mislih svojo matično državo skupaj z njenimi manjšinami v Avstriji, na Madžarskem in v Italiji, se pravi Slovence onstran in tostran meje. Ob slavnih, posvečenih 1. maju 2004, so bili v ospredju novi odnosi med Ljubljano, Dunajem, Budimpešto in Rimom, toda nova Evropa spreminja tudi življenjske pogoje manjšin, kar bi bilo na slovesnostih lahko še neprimerno bolj poudarjeno. Posebno to velja za naše gorško-novogoriško območje, ki je bilo dolga desetletja protagonist vseh dogajanj ob meji, ne nazadnje tistih neprijetnih, in bi zagotovo zaslužilo izrazitejšo omembo in priznanje. Bistveno pa je, da so z razširitvijo Evrope nastali za nas kot manjšino novi pogoji, kakor so nastali novi pogoji za naše sobivanje z matično Slovenijo in za odnose z njo. Z eno besedo: zamisel skupnega slovenskega prostora se kaže uresničljivejša kot kdaj koli, tako rekoč na doseg roke. Od tega trenutka dalje živimo vsi Slovenci, tisti v matični domovini in tisti v avtohtonih manjšinah, pod streho iste države, se pravi Evrope. Res je, da krovna evropska država ne ukinja suverenosti držav, ki jih zaobsega, res pa je tudi, da temeljito spreminja značaj mej med njimi. Petindvajset držav trdno ohranja svojo suverenost in enkratnost, vendar spreminja medsebojne meje iz prej ostro zarisane v komaj vidno črto. Poglobljeno zaupanje

med državami se na ta način dobesedno materializira, meja ni več ščit in ločnica, ampak je znamenje stika med narodnostnimi in državnimi različnostmi. Na ta način so vzpostavljeni drugačni pogoji tudi za manjšino in njeno matično državo, torej za nas in za Slovenijo.

Uresničitev skupnega slovenskega prostora je, kot rečeno, na doseg roke. Kaj to praktično pomeni, potem ko smo ta skupni prostor v okviru danih možnosti že desetletja udeleževali? Udeleževali z voljo in energijami ter dograjevali in utrjevali tako imenovano čezmejno sodelovanje. Toda čezmejno sodelovanje bo polagoma preseženo, saj se odpirajo še lepše in učinkovitejše možnosti. Čezmejnemu sodelovanju bo vsekakor lahko sledilo ali moralo slediti še nekaj izrazitejšega, polnejšega, na primer sobivanje manjšinskega in matičnega prostora. V tem smislu verjetno tudi več ne bo ustrezno poimenovanje manjšine z zamejci, z zamejstvom, nemara bo celo naziv manjšina v odnosu do matične Slovenije nepopoln in ne do kraja ustrezen. Razlika med matičnim in našim prostorom se bo torej lahko pričela koristno zmanjševati. Vse to in še dosti drugega pa bo odvisno predvsem od tega, v kolikšni meri bomo začutili vseslovensko povezanost. V kolikšni meri bomo torej mi kot manjšina na novo začutili svojo matično državo, in toliko bolj, v kolikšni meri bo matična država na novo in še močneje začutila svoje manjšine.

Janez Povše

NOVI
GLAS

Glavni urednik Andrej Bratuž - Odgovorni urednik Jurij Poljak
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica,
tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst,
tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica,
tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

Tisk Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l.,
Viale della Navigazione Interna, 40 - 35129 Padova PD,
tel. 049 8073263 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

Letna naročnina: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 65 evrov, prioritelna pošta 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

Cena oglasov po dogovoru

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI
in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakona št. 675/96 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

To številko smo poslali v tisk v torek, 11. maja, ob 14. uri.

Foto DPD

Pogledi in mnenja naših bralcev in naročnikov

Slovenija v Evropi

Alojzij kard. Ambrožič - Toronto, Kanada:

Neodvisna Slovenija, članica Evropske unije: pred dvajsetimi leti si kaj takega niti sanjati ne bi upali, ker morajo celo sanje ostajati v realističnih mejah. Kljub vsem problemom in pomislekom je to ogromen uspeh. Članstvo je skoro neizbežno: Slovenija je del Evrope tako kulturno kot versko in gospodarsko. Brez Evrope je ne bi bilo in brez Evrope ne more živeti. Če bi se izolirala, bi to zahtevalo žrtve, ki jih večina Slovencev ni pripravljena sprejeti. Vstop v Evropsko unijo je torej nekaj popolnoma naravnega. Težko si je sedaj misliti Slovenijo izven nje.

So seveda nevarnosti v novi situaciji. Čeprav se je Evropska unija rodila v želji po miru in mednarodnem sodelovanju, se je izrazila predvsem gospodarsko. Zdaj se zdi, da je glavna silnica njene rasti prav gospodarstvo. Toda če pogledamo ostreje, bomo videli, da bi resnično primarni gospodarski pomisleki novim članicam zaprli pot v Unijo. Je nekaj globljega, kar animira njeno rast.

Je seveda mogoče, da se bodo z vstopom v Evropsko unijo gospodarski impulzi okrepili in pogoltnili druge namene in silnice; kapitalizem bo morda še bolj divj, kot že je; napredek se bo morda vse bolj enačil s finančno rastjo, kulturna površnost bo morda še večja. Narodne zavesti bo morda manj in uživaški egoizem vse preveč poudarjeno merilo vsega. Te nevarnosti so resnične, toda nikakor niso vezane le na vstop v Evropsko unijo. Imamo pa vrsto razlogov, med katerimi so večja svoboda, resnična demokracija in krščanska substanca tako Slovenije kot Evrope, ki jim ne bo dovolila, da bi nas prerastle.

France Bernik, Ljubljana:

Med tistimi, ki z mislijo spremljajo vstop Slovenije v Evropsko zvezo, je bilo največ navdušenja, pa tudi bojzani izrečene v zvezi s slovenskim jezikom in slovensko kulturo. In to kljub temu, da je slovenščina postala uradni jezik Evropske zveze, kar nedvomno pomeni prelomen in izjemno pozitiven zaspek v zunanjem odnosu do slovenske narodne identitete. Obstaja torej zakonska podlaga za slovensko enakopravnost med evropskimi narodi, od nas samih pa bo odvisno, kot navadno pravimo, kako bomo svoje pravice uresničevali v praksi. Nevarnost, da nacionalna kultura in je-

zik kot njen najgloblji izraz izgubi v procesu evropeizacije in globalizacije svojo verodostojnost, je zato verjetna v dveh primerih. Najprej, če kultura do zunanjih vplivov ne ohrani potrebne kritične razdalje in vplivom podleže ali se celo poistoveti z njimi. V tem primeru ogrozi sama sebe, zanika svojo vlogo in svoj pomen. Druga izguba identitete se utegne zgoditi, če se nacionalna kultura sicer ne vda pobudam od zunaj, vendar jih zavrača tako, da jih preprosto ne vidi in se odpove interaktivnemu, tj. večsmernemu razmerju do sosednjih in drugih kultur. Spremeni se v zaprto strukturo in odloči za samomor, če ne kratkoročno, zagotovo v perspektivi. Iz povedanega sledi: Nacionalna kultura, ki se hoče obdržati in ohraniti lastno verodostojnost oz. se razvijati svobodno in v skladu s svojimi zakonitostmi, ne bi smela niti podleči zunanjim skušnjavam, niti se ne bi smela osamiti od njih in se odpovedati soočanju z njimi. Prihodnost slovenske kulture v jutrišnji Evropi bo tako ustvarjala naša kultura sama, njena volja po obstajanju, njena zavest o lastni vrednosti.

Marian Bregant, Turin:

Rekel bi, da sem trenutno zelo kritičen do evropske skupnosti. Do danes, leta 2004, je to predvsem ekonomska in manj politična povezava. Kljub vsemu je za Slovenijo vstop v Evropsko unijo obvezen. Nas Slovence zedinja z Evropo daljna in, rekel bi, trenutno nepriznana vez z grško, judovsko in krščansko kulturo. Vstop v Evropo je za nas priložnost, ki jo je treba izrabiti, a pod določenimi pogoji: da se zavedamo, da smo enakopravni, da se ne udinjamo nikomur, da ohranjamo našo narodno zavest, da smo ponosni na našo kulturo in predvsem da ljubimo in branimo naš jezik. Naloga je zelo zahtevna. Vztrajali smo 1200 let, gorje, če bi nas zdaj, po naši krivdi, Evropska unija pokopala.

Lučka Kralj Jerman - Bariloche, Argentina:

Upam, da se bodo z vstopom v Evropsko zvezo ali Evropsko unijo našemu malemu narodu odprle nove možnosti. Upam tudi, da bo čisto vsak Slovenec, ki nas bo zastopal, govoril vedno in samo v našem lepem jeziku, katerega smo mi in naši predniki z neizmernimi žrtvami varovali kot vrednoto in pravico pod fašističnim režimom, ki nam ga je hotel uničiti. Ne po-

zabimo tega.

Želim si tudi, da bi Slovenija in njeni prebivalci spoznali, da denar in ekonomija nista vrednoti, s katerima bi se lahko primerjali z velikimi in bogatimi narodi, saj ne vsebujeta tiste moči in poguma, ki ju potrebujemo.

Evropska unija se združuje tudi, da bi se Evropa ojačila v želji za MIR. Upoštevanje naj bi bile Človekove pravice. Za naš narod je dobro, da je vanjo pritegnjenih več slovanskih narodov, ki doslej zaradi znanih zgodovinskih okoliščin niso bili dovolj upoštevani. Odvisno bo od nas, če bomo spoštovali merila človeške različnosti in svobode ter dostojanstva človekove osebe. Ta zavest, kaj smo, kdo smo, kaj želimo, kako naj obstanemo, ima moč samo v vrednotah, ki se ne morejo kupiti. Te so: naša močna narodna identiteta, zavest naše krščanske kulture, ki vsebuje npravne in moralne vrednote, pogum za iskanje resnice in vzgoja mladih v tem smislu. Če Slovenija ne bo slonela na vrednotah, bo njena prisotnost kaj krhka. Naj politiki ne pozabljajo, da jih je ljudstvo izvolilo in da so v službi temu ljudstvu v najvišjem pomenu besede. Moja želja je, da Slovenija preneha s centralizacijo. Ne more in ne sme si tega več privoščiti in dovoliti. Malo nas je, zelo malo. Naš mali narod bi moral varovati vsakega Slovenca kot ljubeča mati in v njen objem toplo zajeti vso Slovenijo (ne tri Slovenije): Zamejce, ki naj jih kulturno močno podpre z mediji, založbami, šolstvom, zavaruje bivše slovenske pokrajine kot Goriško itd. - Ne more si več privoščiti izgube slovenskih sinov in naj varuje svoje etnično ozemlje - Ni časa. Pri tem so potrebni načrti in organizacija. Slovence po svetu, diasporo: Kulturno jih vzdrževati, toda s spoštovanjem njihove zveste pripadnosti slovenskemu narodu in krščanski kulturi. To je demokracija in svoboda, ki sta zaščiteni v Človekovih pravicah. Konec s političnim pritiskom! Nešteto sposobnih ljudi in lepih družin pritegniti na naše ozemlje, kot so to naredili drugi narodi.

Pa kvalitetni bodimo: vrhunski, odlični. Visoki cilji, pa nič domišljavosti, da ne bomo smešni. Ponesimo našo lepo pesem po svetu na visoki ravni, v tem utegnemo biti res kvalitetni, vsaj tako mislim. Naša pesem ima globoke korenine, od poezije do duha. Duh se pa hrani iz Resnice in Pravičice.

V tej smeri korakajmo pogumno naprej, spoštujmo se v različnosti in rešujmo najprej naše notranje probleme! - Pa dobri Bog z nami vsemi!

Branko Zorn, Ljubljana:

Sanjal sem o lepi deželi z zadovoljnimi in prijaznimi ljudmi, ponosnimi na svojo dediščino, zgodovino, identiteto, na lastni jezik in prepojenimi z novo suverenostjo. Srečujem pa ljudi, ki težko prenašajo drug drugega, preveč je takih, ki se bojujejo za vsakdanji kruh, medtem ko se nekateri kopajo v izobilju; težko prenašam zanemarjene spomenike, delo prednikov. Veliko ljudem je vseeno biti Slovenci, da le postanejo Evropejci! Razdvojeni so zaradi nerazčiščenih dogodkov iz bližnje preteklosti. Večina jih sanja le o najvišjem ekonomskem standardu. Napovedali so, da bo obdobje tranzicije hitro minilo.

Danes prevladuje mešanica duševne praznine in nadomestnega liberalnega vzdušja. Slovenska družba je postala sterilna ne v smislu nesposobnosti imeti otroke (žal pa se ljudje pre pogosto odločijo za čim manjše število), ampak glede na vrednote, ki so zanjo pomembne: predpostavljamo "uspešnih", zaničevanje najšibkejših in posmehovanje duhovnih vrednot.

Slovenija, ko ti je zdaj v Evropi zagotovljen zunanji mir, napravi red doma.

Čas je, da postaneš prijazna do vseh in strpna do najnižjega. Bodi samozavestna! Vzpostavi socialni mir. Pomagaj najšibkejšim. Naj dobijo vsi državljani prostor pod soncem. Potisni daleč od sebe kazalce človeške stiske: samomora in izseljevanja. Poleg delovnih mest poskrbi tudi za duhovno rast. Okrepi ljubezen do jezika in spoštovanje do kulturne dediščine. Prednostna skrb pa naj bo spodbujanje rodnosti. Lepa pot nas čaka. Skupaj smo Slovenci sposobni to storiti. Srečno!

Filibert Benedetič, Gorica:

Lepo je, da je Republika Slovenija postala polnopravni član Evropske unije; lepo je, da Evropska unija pozdravlja z najvišjimi častmi vstop Republike Slovenije v svoj parlament, kar pomenljivo odmeva tudi na osrednjih postajah simbolne križevke poti vzdolž državnega obmejnege prostora med Italijo in Slovenijo; lepo je, da to priznanje vzbuja med državljani Republike Slovenije blagodejna pričakovanja novih časov, ko bodo bodoče generacije lahko polnopravno zaživele v boljših pogojih združene Evrope; lepo je, da neutolažljivi, protislovensko usmerjeni krokarji, ki se s svojim kvakanjem tudi danes brez sramu oglašajo tu pri nas, razkazujejo tako nazorno svoj pravi obraz v poboletih izmedekih razčlovečenja, narodnostne mržnje in nestrpnosti; lepo je, da se je ta naš košček

zemlje, iz obrobja nikogaršne zemlje, kamor je bil usodno potisnjen v preteklem stoletju sovraštva, ponovno povzpел v naravno razsežnost njegovega evropskega osrčja.

Vse lepo in dobro, vse prav, Slovenija!

Bilo bi pa tudi lepo, da bi se Evropska unija iz geopolitične tvorbe skupnega tržišča držav članic razvila v skupni kulturni hram narodov združene Evrope.

Bilo bi tedaj lepo, da bi se koordinirate, ki se še zmeraj uravnava po križevki poti schengenskega zidu, poslej uravnava po oplajajočih sestavinah materne besede in samobitnih vrednot narodne pripadnosti ob politični kulturi, ki izhaja iz zimmelenega duha svobode v izrazu ohranjanja, zaščite in priznanja človeških pravic.

Štefan Bukovec, Gorica:

Vmatični domovini so evroskeptiki menili, da je Slovenija premlada in premajhna nevesta za tako mogočnega ženina, kakršna je Evropska zveza, in da bi se z vstopom vanjo morala odpovedati komaj pridobljeni suvereniteti. Dejansko pa stoji stvar drugače in objektivnemu opazovalcu je jasno, da je pridružitvev Evropski uniji ob istočasnem pristopu k zvezi NATO zagotovilo Sloveniji za večjo varnost, stabilnost pa tudi vidljivost v Evropi in svetu. Prav odpoved dela suverenosti zagotavlja državi trdnjejšo suvereniteto.

Mnogi Slovenci doma in v zamejstvu so v skrbah za usodo nacionalne identitete. Menim, da so temelji identitete nekega naroda vraščenost v lastne korenine, kulturna samobitnost in na nacionalni ponos. Če bo slovenski človek tudi v bodoče pravilno dojemal in cenil te vrednote, se bo naš narod še naprej ohranil in razvijal in ga ne bosta ogrožala ne vključevanje v širše meddržavne povezave in niti proces svetovne globalizacije.

Sobivanje v Evropi je priložnost, ki je Slovenci ne smemo zamuditi: pred nami se odpirajo novi izzivi gospodarskega, kulturnega in socialnega značaja, pa tudi nove možnosti osebne, poklicne, znanstvene in tudi umetniške uveljavitve posameznikov, ki bodo gotovo dale novega zagona celotni slovenski skupnosti, da se bo naše narodno telo še naprej krepilo, ko bomo vsi Slovenci svobodno zaživele v svobodni Evropi. Uvrstitev Slovenije v evropski politični prostor bo gotovo pozitivno vplivala tudi na proces normalizacije v vrstah naše manjšinske stvarnosti, kjer še vedno obstajajo zastarele ideološke pregrade in meje v glavah ljudi, ki pa bodo morale sedaj pasti in dati prostor skupnim nastopom za doseg skupnih nacionalnih ciljev.

V Strasbourgu

Manjšinci v osrčju Evrope

V preteklem tednu je skupina slovenskih manjšincev iz Trsta, Gorice in Vidma bila v Strasbourgu na obisku Sveta Evrope in Evropskega parlamenta. To se je zgodilo na pobudo evroparlamentarca Mitje Volčiča, ki je ob koncu svojega mandata izkoristil možnost, da v enega od sedežev evropskih institucij pripelje na obisk pripadnike svojega volilnega okrožja. Naključje je hotelo, da je 50-terica Slovencev iz Italije, nekakšno manjšinsko predstavništvo v malem, odšla na pot komaj dva dni po najnovejši širitvi Evropske zveze in vstopu Slovenije vanjo. Na sedežu Sveta Evrope in enega izmed dveh sedežev

evroparlamenta je slovenska delegacija dobila možnost, da se поблиže seznani z delom temeljnih evropskih ustanov, ki so osnova evropskega združevanja, ter mesta, ki ga v tem novem, širšem okviru lahko dobijo manjše države in manjšine, zlasti še zdaj, ko bodo močnejše zastopane v predstavniških organih EU. V neposrednem stiku s funkcijonariji in raznimi predstavniki je manjšinska delegacija spoznala tudi, da se v Strasbourgu in Bruslju dela zavzeto in resno, čeprav dolgoročno, za čas, ko bodo popustile bojzani in zavore v posameznih državah in bo mogoče uresničiti številne velikopotezne načrte, ki bodo naredile iz Evrope ne samo največji sodoben ekonomski sistem na svetu, ampak tudi silo, ki bo znala in bo sposobna igrati aktivnejšo vlogo v razburkanem svetu.

Ekskurzija v Strasbourgu je bila posrečena in dobro speljana zamisel, ki je udeležencem - prevladovali so mladi, sicer sta bila v delegaciji tudi dva slovenska župana ter predsednika obeh krovnih - dala veliko doživetij, srečanj in izmenjave informacij, kar vse pripomore k širjenju obzorij, spoznavanju sveta in drugačnosti, s katero smo in bomo morali v prihodnosti še bolj intenzivno sobivati. Koristna spoznanja, saj ne bo Evropa iskala nas, pač pa bomo morali vsi mi k njej, je bilo poudarjeno v Strasbourgu. Še posebno zanimivo se je mnogim zdelo, da so člani delegacije prisostvovali prvi seji evroparlamenta po širitvi, ki je bila tudi zadnja v zasedanju pred junijskimi volitvami, videli slovensko zastavo med ostalimi 25-imi, sledili delu poslancev ter med prvimi preverili slovensko prevajalsko službo v živo. Tako sta bila na tej seji potrjena tudi predstavnik Slovenije v evropskih upravnih organih s komisarjem Potočnikom na čelu, s katerim se je delegacija tudi sestala, srečala se je tudi s poslancem Peterletom, ki je posebej spregovoril o evropski ustavi in manjšinah, ter raznimi slovenskimi in italijanskimi funkcionarji, ki so odgovorili na več vprašanj udeležencev.

Izbruh vulkana in današnji nemiri v Kongu spet opozarjajo na hudo revščino v Afriki

Pomagajmo otrokom - vojnim sirotam misijonarja p. Danila Lisjaka

V Afriki smo te dni pričeli novim zaostrovanjem odnosov v Demokratični republiki Kongo, za katere je bil kriv vdor enot redne ruandske vojske na kongoško ozemlje. Ne samo družbene razmere, ampak tudi narava ni naklonjena ljudem ob vznožju velikih vulkanov v vzhodnem Kongu, v provinci Severni Kivu. Eden pomembnejših vulkanov te regije, speči vulkan Nyagirabura, je spet postal aktiven in bruha lavo ter ogroža ljudi ob svojem vznožju. Za zdaj še ni popolnoma jasno, v katero smer se bo prelila lava. Vulkanologi namreč predvidevajo, da naj bi teren preprečeval tok lave proti jugu, proti mestu Goma, ki ga je že leta 2002 zalila lava. Takrat je lava uničila tretjino mesta, ki je takrat štel približno tristo tisoč prebivalcev. Širše področje okrog Gome je gostoprepredeno z manjšimi lokalnimi prelomi, iz katerih stalno uhajajo vulkanski plini. Ti prelomi lahko hitro postanejo vir lokalnih izbruhov lave. V neposredni bližini vulkana je tudi velik mladinski center salezijancev s 1500 oskrbovanci, ki ga vodi slovenski misijonar p. Danilo Lisjak, po rodu iz Subida pri Dornerku. O misijonarju Lisjaku smo že večkrat pisali, zadnjič nam je pred nekaj meseci urednik Ognjišča mag. Božo Rustja napisal reportažo o njem, saj je bil pri njem na delovnem obisku, in

tudi zbirali smo in še zbiramo prepotrebni denar za njegove sirote.

Kot je znano, p. Danilo Lisjak v centru pod vulkanom skrbi za več kot 1500 otrok - vojnih sirot, od katerih jih je skoraj polovica obolelih za boleznijo AIDS, ki je tudi sicer najhujša kuga Afrike današnjih dni. Za zdaj lahko le upamo, da se ne bo zgodilo najhujše, da bodo morali gojenci zapustiti svoje še nedograjeno domovanje in se s patrom Danilom in njegovimi sodelavci boriti na cesti za golo preživetje. Dobrodelna organizacija Karitas iz koprške škofije nam je sporočila, da začnejo tudi letos akcijo pomoči sirotam v Gomi pod naslovom: Lačni otrok in Gradimo most solidarnosti med slovenskimi dobrotniki in sirotami v Gomi. V 11 tisoč zgibankah in 3 tisoč plakatih, ki so bili, ob prošnji za sodelovanje, razposlani po vseh osnovnih šolah v Sloveniji, so predstavljene razmere v kongoškem mestu Goma, kjer v Don Boscovem mladinskem centru deluje primorski misijonar p. Danilo Lisjak, ki o svojem delu in svojem središču pravi takole: "Sedaj se pri nas hrani preko 1500 otrok, od dojenčkov do najstnikov. Nekatere so starši zapustili ali so jim umrli, druge so pripeljale različne humanitarne organizacije, med njimi so tudi otroci, ki so demobilizirani vojaki. Za večino je naše središče edini dom, ki ga poz-

najo."

Koprška Karitas je zapisala v sporočilo: "Od šolarjev pričakujemo čutenje s sovrstniki, ki živijo v manj srečnih razmerah, zato vabimo, da vsak odstopi le zvezek, barvice, svinčnik, morda majico ali nogavice."

K zbiranju pomoči za sirote p. Danila so povabili tudi podjetja in posameznike, in sicer za nakup različnih orodij in seveda za prepotrebno denarno pomoč. Z zbranimi finančnimi sredstvi bodo v Sloveniji nakupili otroško hrano, mleko v prahu, fižol, moko ter seveda zabojnik in zanj plačali

pot.

Številka tekočega računa, na katerega lahko v Sloveniji nakažete denar z namenom: "Za sirote v Gomi", je: Škofijska karitas Koper: 24500-90041-55438, sklic 00 2382003 ter Škofijska karitas Ljubljana: 24-200-9004183815, sklic 00246-04.

Sicer pa naše bralke in bralce obveščamo, da tudi v našem uredništvu zbiramo denar za sirote, za katere skrbi p. Danilo Lisjak, in vse pozivamo, naj osrečijo otroke, ki so prepotrebni naše pomoči, še najbolj pa naše dobrote!

JUP

Kardinal Carlo Maria Martini o dialogu z islamom

Posebno poslanstvo krščanskih vrednot za prihodnost Evrope

Upokojeni milanski nadškof, kard. Carlo Maria Martini, meni, da ima Evropa posebno nalogo. Njene korenine segajo v Sveto pismo, zato se mora zavedati dejstva, da "obstajajo razlike med evropsko in arabsko kulturo". Zaradi tega pa se ne sme zapreti vase. Obratno: "Odpri se mora iskreni izmenjavi, ki naj pripomore k vzajemnemu zaupanju in podpre odprta prizadevanja znotraj islama za pot miru." Martini je prepričan o tem, da se je z zadnjo ši-

ritvijo EU spet pojavilo nekaj evro-optimizma: "Evropa, ki je pustila za sabo vojne preteklih stoletij, more in mora biti za druge celine pospeševalec in garant miru." Po poročanju dnevnika Corriere della Sera ima kard. Martini Sveto pismo za "knjigo prihodnosti Evrope", saj govori o vrednotah, mimo katerih ne moremo iti, če hočemo zagotoviti prijazno prihodnost človeštvu: to so zastojnost, dar sebe, iskanje skupnega dobrega, odpustanje. Potrebno pa je, da na poti "po-

gumnega, bratskega in razumnega dialoga z islamom" imamo pred sabo nujno "sodelovanja med vsemi krščanskimi verami" in pa "zavest edinstvene vloge Izraelcev v zgodovini odrešenja". Evropa, kjer se je zgodil hočakavst, "mora gojiti vedno večje priateljstvo z judovskim ljudstvom, in to predvsem v času, ko se zdi, da v svetu narašča protisemitski duh in ko doživlja Izrael posebno dramatične trenutke svoje zgodovine." Gre za naše vrednote, pravi kardinal, saj "spor med judi in

Palestinci ne bo presežen, če ne s pomočjo vseh velikih narodov, zlasti EU." Zato pa mora Evropa spet odkriti svoje biblične korenine, ki nas vežejo na judovski narod.

DD

Duhovnost in duhovitost

Semen Frank, genialen ruski psiholog, filozof in teolog, govori o vidnih sadovih Duha. Razpoznavni znamenji duhovnega človeka sta duhovitost in ustvarjalnost. Takšno znamenje seveda ne pozna meja, ni neki patent cerkvenih občeštev, ampak je dar človeku, ne glede na raso, izvor in kulturo. V krščanstvu razsežnost duha dobi globlji pomen, ker vstopa v skrivnost, v življenje Boga samega in obratno. Človek ljubezni je človek duhovitosti, je človek sproščenosti, ki se zna posmejati, je človek, ki nima težkega, obremenjenega srca. Prav te dni, ko je že vsa stoletja evropska Slovenija vstopila v "politično-ekonomsko" Evropsko unijo, se je mudil v naši goriški jezuitski skupnosti Tomaš Špidlik, oče Tomaš, v Cerkvi pa kardinal. Prišel je v papeževemu imenu, da v tržaškem Verdiju prebere Wojtylov pozdrav novi Evropi pred predsednikom EU Prodiem in raznimi predstavniki političnega in ekonomskega življenja. Mediji so poročali tudi o tem. Ostajajo dogodki v zakulisju, ki jih javno nihče ne pozna; ne zaradi tega, ker bi bili tajni, ampak zato, ker jih uradni mediji težko zaznajo. Pri uradnem kosilu na deželi je oče Špidlik sedel med Prodiem in Illyjem. S Prodiem sta se že poznala, z Illyjem pa sta se spoznala tam. Toliko smeja, kot je bilo pri tistem kosilu, je baje skoraj redkost med politiki. "Vse nas je spravilo v smeh," je zatrdil Illy po poročanju kardinalovega spremljevalca p. Rupnika, "ko nam je v skupnosti pri večerji, ob prisotnosti nadškofa De Antonija in kardinala, povedal več stvari. Med Špidlikovimi dovtipi in Rupnikovim pripovedovanjem smo se z nadškofom bratsko smejali. "Veste, ko sem šel k papežu, da me blagoslovi, sem mu rekel, da ne morem poklekniti predenj, ker me bolijo noge. Papež mi je odgovoril: 'Tudi jaz ne morem poklekniti, ker me noge ne držijo.' - "Vaša Svetost," sem mu dejal, "kakšno srečo imava, da se je najina bolezen začela v nogah, ne pa v glavi!" Tudi papež se rad smeje... in smeh je zdrav.

Če je Evropa kraj srečevanja in medsebojnega spoznavanja, sodelovanja in spoštovanja drugačnega ter ne samo družina različnih kultur in držav, in če Cerkev opozarja Evropo, naj ne odstrani svojih krščanskih korenin, pomeni, da smo kristjani sami poklicani, da bolj pristno odkrijemo živ izvir, živo korenino naše duhovnosti, in to v zdravi duhoviti držbi. Kako lepo bi bilo, če bi se Gorica znala nasmehovati svojemu podzavestnemu motu "tujega nočemo, svojega ne damo", in se v večji sproščenosti spoštovala v svoji različnosti! Preteklost nas žal večkrat pogotuje in premalo uči. Semen Frank ima verjetno prav, ko trdi, da je duhovitost vezana na ustvarjalnost. Upajmo, da se po prvem maju z novimi priložnostmi pri kristjanih - in ne samo - povečajo iniciativnost, ustvarjanost, storilnost, duhovno hrepenenje, da lahko z večjim veseljem in nasmehom nekaj postorijo. "Starček" Špidlik uči s svojim življenjem. Ni treba biti nujno Goričan, da zadeneš bistvo tudi v naših krajih. Je dovolj biti pristno duhoven in človeški ter univerzalen. Tudi v Gorici bodo vsa "monumenta historica" prešla. Ostalo bo samo to, kar je bilo zaobjeto v Kristusu z njegovo ljubeznijo, ker samo v njej je pristno spoštovanje različnosti. Naj se kar huđuje ali ironično smeje, kdor tega v srcu in umu ne razume. "Dobro se smeje, kdor se smeje zadnji..."

6. VELIKONOČNA NEDELJA

Apd 15,1-2.22-29; Ps 67; Raz 21,10-14.22-23; Jn 14,23-29

Pri marsikom naletimo še danes, a to bo trajalo do konca, na otročjo misel in predstavo o Bogu, ki jo lahko imenujemo deistična. Po takem mnenju Bog prebiva daleč, nekje zgoraj, nad oblaki. Tam ima svoj šotor. Prav tako ima svoj šotor človek na zemlji. Drug drugega ne poznata, zato se drug za drugega ne zanimata.

Tako držo naj ponazori naslednje. Škof je šel obiskat svojega duhovnika, ki je ležal na kardiološkem oddelku. Ko se je od njega poslovil, se je hotel zaustaviti še pri drugem pacientu v bolnišnici sobi. Ta je bil starejši mož. Škofa je takoj zavrnil v italijansko tržaški govorici: "Vi jejte svojo joto, kakor jaz jem svojo!"

Tudi srečamo ljudi, ki pobesnijo, čim slišijo Božje ime. Toda večina se zanima in zamisli ob skrivnosti Boga. Polni so notranjega nemira in s hvaležnostjo, četudi tega ne ravno

pokažejo navzven, premlevajo to, kar slišijo o Bogu.

Apostolska dela, spis zdravnika Luka, nam poročajo o veri prve Cerkve. V njej je vse vrelo. Že smrt diakona Štefana je dala povod za preganjanje kristjanov in s tem za oznanjevanje Jezusa v širšem svetu. Jezusovi učenci se namreč razkropijo iz Jeruzalema proti severu, za njimi tudi apostoli. Pogumno oznanjajo vstalega Gospoda. Posebno goreča sta bivši preganjalca Savel, ki je znan po imenu Pavel, in Barnaba, ugledna osebnost s Cipra. Tudi drugi ne zaostajajo za njima. Pavel že pri prvem potovanju po Mali Aziji, sedanjí Turčiji, mora reševati vero pri kristjanih, ki jih je pripeljal h Kristusu. Kajti ljudje, ki so se spreobrnil h Kristusu, imajo velike težave z novim naukom o Jezusu. Saj ne morejo še doumeti, da je Jezus stare predpise ponesel na križ, z obrezo vred. Zato begajo kristjane, ki so se spreobrnil iz poganstva in ne razumejo, zakaj jih Judje iz obreze preganjajo.

Pavel in Barnaba začneta tedaj široko razlago in prepričevanje o svobodi, ki jo je Kristus prinesel in pridobil s smrtjo na križu za vse. A obenem predstavita spoštljivo vso proble-

matiko verovanja apostolskemu zboru in vsej Cerkvi v Jeruzalemu. Kajti le po pogovoru, tudi po krešnju mnenj ter po molitvi se razodeva moč in delovanje Svetega Duha. Duh namreč hoče vedno ljudi zedinjati in osvobajati. Hrepenenje človeka po gledanju Božjega obličja (Ps 27,8,9). Jezus spopolni s prihodom Očeta in sebe k človeku in v človeka (Jn 14,20,23; gl. Jn 6).

Prvi koncil I. 49 v Jeruzalemu prinese ljudem olajšanje, ker jim govori: "Sveti Duh je sklenil in mi z njim, da vam ne nalagamo nobenega drugega bremena razen tehle nujnih določil: vzdržite se tega, kar je bilo žrtvovano malikom, krvi in mesa zadavljenih živali in nečistovanj. Če se boste tega varovali, boste prav ravnali. Pozdravljeni!" (Apd 15,28-29).

Ljudje pa vedno nalagajo težka bremena na ramena drugih, npr. prepoved rabe materinščine pri bogoslužju in v javnem življenju. Ne prenesajo različnosti v edinstvi.

Današnji psalm pa poudarja, naj bi vsi spoznali in slavili Boga. Kajti Bog hoče rešenje in srečo vseh ljudi (1 Tim 2,1,4). Zato jih apostoli in drugi zbirajo v Cerkev. Njena po-

doba je lepo izražena v knjigi Razodetja. Prikaže jo namreč kot mesto, ki prihaja z neba od Boga. Zato je varno zavetje, trdnjava, ki jo čuvajo mogočni angeli. Obzidje sloni na apostoli. Svetišče samo pa je Gospod Bog, vsemogočni, in Jagnje (Apd 21,10-23). Jezus pravi, da, če ga kdo ljubi, se bo držal njegove besede in ga bo njegov Oče ljubil in "Prišla bova k njemu in prebivala pri njem" (Jn 14,23-gl. zgoraj).

Oče pa bo poslal v Jezusovem imenu Tolažnika, Svetega Duha, ki jih bo učil vsega in spomnil vsega, kar jim je povedal. Govori jim: "Vaše srce naj se ne vznemirja in ne plaši" (Jn 14,27). Kajti bliža se skrivnostna in zagonetna figura vladarja tega sveta (Jn 14,30; gl. X.L. Dufour, Jn III, 180). Tisti, ki je zavrgel ljubezen.

Zato učenci potrebujejo pogum, moč. Jezus jih spremlja, tolaži, čeprav bi ga morali oni podpreti v usodnem trenutku trpljenja, tesnobe in strašne zapuščenosti. Toda Jezus ima samo eno stvar pred seboj: voditi ljudi k Očetu, v mir in srečo (Jn 17), kar bo delil zvečer po vstajenju z besedami: "Mir vam bodi!" (Jn 20,19,21) ter vedno, saj je z nami vse dni življenja (Mt 28,20).

Slovesna maša ob 1700-letnici mučeniške smrti sv. Florijana

Sveti Florijan, pričevalec bratstva, naj spregovori staršem in mladim

"Sv. Florijan nas uči: pomagajmo mladim, kajti drugače ne bomo imeli prihodnosti!"

Ča o razširjenem češčenju sv. Florijana v naših deželah. Bil je namreč rimski vojak, ki je najprej preganjal kristjane, po spreobrnjenju pa bil tudi sam preganjan: torej nekak "rimski Savel". Ko je leta 304 Dioklecijan s svojimi edikti hotel iztebiti skupino štiridesetih mladih kristjanov v Gornjem Noriku, se je Florijan odpravil tja, da bi jih opogumil in z njimi delil usodo. Po poti so ga vojaki zajeli, in ker je sam priznal, da je kristjan, ga mučili ter končno s kamnom okrog vratu vrgli v reko. Sv. Florijan je učitelj in pričevalec bratske pomoči in podpore tistemu, ki jo potrebuje, je povedal nadškof. "Odnosi, srečanja in vzajemno podpiranje: to je pomembno v življenju!" In prav Cerkev je prostor, kjer mora bratska ljubezen priti do najvišjega izraza. "Gojiti morate močne ideje, toda tiste, ki veljajo, ne pa tistih, ki prinašajo dobiček!" je posvaril prisotne. "Kopičiti denar ni prva dolžnost staršev! Imeti ni najpomembnejša stvar v življenju! Naš glavni problem ne more biti dohodek!" Sv. Florijan nas uči, da "se moramo vrniti nazaj", da ne smemo zapu-

stiti ljudi, ki iščejo in so v stiski. "Svobode ne morete najti v noči nore zabave! Starši in mladi, mar niste zaskrbljeni ob dejstvu, da sta med goriškim praznovanjem, na 'rave partyju', umrli slovensko in italijansko dekle, medtem ko so drugi še naprej peli in plesali? Vrniti se moramo nazaj... Mladih danes ne preganjajo zaradi vere; mlade preganjajo modne muhe in mediji. Dana nam je največja svoboda, zdi pa se, da življenje ne velja nič..." Vrniti se moramo nazaj. Sv. Florijan je vedel, da ga mladi prijatelji potrebujejo; zato ni šel naprej svojo pot, ampak jim je ostal zvest. "Veliki izziv življenja je prav trajanje," je še poudaril nadškof in pri tem namignil tako na pravo svobodo kot na zvestobo. "Sv. Florijan nas torej uči: vrnimo se nazaj, podajmo roko mladim, kajti drugače ne bomo imeli prihodnosti!" Združena Evropa potrebuje danes bolj kot kdajkoli prej krščansko sporočilo, je še povedal. In sv. Florijan - kot tudi sv. Benedikt, sveta Ciril in Metod, sveta Mohor in Fortunat ter sveti Kancijani - spada v skupino svetnikov, ki so povezali različna ljudstva in kulture. Mi smo dediči tega krščanstva, ki je zraslo iz krvi junaških mučencev.

Po mašni daritvi, ki so jo števerjanski pevci lepo spremljali s kora, se je vaški župnik Anton Lazar zahvalil nadškofu za prisotnost ter za jasno in ljubečo očetovsko besedo.

Danijel Devetak

Sveti Florijan, čigar 1700-letnice junaškega mučeništva se spominjamo letos spomladi, je lahko tudi današnjemu svetu in ljudem vzor in svetilnik. O tem je trdno prepričan goriški nadškof msgr. Dino De Antoni, ki je prejšnjo nedeljo, 9. maja, vodil slovesno sveto mašo v edini župniji goriške nadškofije, posvečeni mučencu iz 4. stoletja.

Župan briške občine Hadrijan Corsi je nadpastirja uvodoma pozdravil v imenu vse vaše skupnosti in se mu zahvalil za očetovsko skrb do nje: "V prelomnih časih zgodovinskih premikov je neobhodno potrebna luč vrednot, ki jih prinašate v našo sredo."

Prvo berilo iz Apostolskih del je govorilo o drugem mučencu, sv. Štefanu, ki so ga kamnali, medtem ko je molil: "Gospod Jezus, sprejmi mojo dušo!" Tu di drugo berilo, iz Petrovega pi-

sma, je govorilo o trpljenju za pravičnost in o tem, da se ne smemo vznemirjati, saj - kot smo slišali iz evangelija po Janezu - seme mora umreti, da obrodi sad. V teh preprostih besedah pravzaprav tiči vsa skrivnost Kristusovega poslanstva in krvi mučencev, ki so šli - in še vedno gredo - v smrt iz ljubezni do Boga.

V homiliji je msgr. De Antoni lepo "spletel" zgodbo sv. Florijana z aktualnim dogajanjem pri nas. Tudi ta lik nas namreč v tako pomembnem zgodovinskem trenutku za Evropo spominja na krščanske korenine celine. Že odmevna razstava umetniških del, posvečena srednjeevropskemu mučencu, ki so jo odprli v Illegiu pri Tolmeču 30. aprila v prisotnosti predsednika Evropske komisije Romana Prodijsa, kard. Tomaša Špidlika in številnih drugih uglednih gostov, zgovorno pri-

Romarski izlet Zveze cerkvenih pevskih zborov iz Trsta na Brezje

Doživeto petje in bogoslužje pri Mariji Pomagaj

Tudi letos je bil romarski izlet pevcev združenega zbora Zveze cerkvenih pevskih zborov prijetno doživetje za vse udeležence. Obarvan z družabnim razpoloženjem, ki ga zna ustvariti le skupina ljudi, ki jim je petje del življenja. Čeravno je vreme v prvih popoldanskih urah kazalo neprijeten obraz s sivimi oblaki in dežjem, ki nas je spremljal v presledkih do Ljubljane, se je na robu Gorenjske že prikazalo sonce, ki je s svojimi žarki obsevalo bele vrhove gora nad blejsko kotlino. Bogati gozdovi Karavank, Jelovice in Pokljuke z mogočnim Triglavom krasijo deželo, kjer kraljuje bazilika Marije Pomagaj, posvečena sv. Vidu. Temu narodnemu svetišču je papež Janez Pavel II. podelil 8. oktobra 1988 častni naslov basilica minor (manjša bazilika). To svetišče je bilo tudi cilj romarskega izleta združenega ZCPZ. S to cerkvijo je tesno povezano ime župnika Urbana Ažbeta. Ko je v Innsbrucku opravljal bogoslovne študije, je vzljubil podobo Marije Pomagaj. Leta 1800 je svoje duhovniško poslanstvo opravil v župniji Mošnje, v katero je spadala tudi cerkev sv. Vida na Brezjah. K cerkvi je dal prizidati kapelo in vanjo je postavil podobo Marije Pomagaj; delo je zaupal slikarju Leopoldu Layerju.

Glas o čudežnih ozdravljenjih treh neozdravljivih oseb, ki so se zgodila leta 1863, je segal daleč čez slovenske meje. Takšni dogodki so se v presledkih

ponavljali, in za množice romarjev, ki so hiteli na Brezje, ni bilo več dovolj prostora. Pokazala se je potreba po novi cerkvi, ki se je uresničila leta 1900. Posvetil pa jo je goriški nadškof in kardinal dr. Jakob Missia. A srce svetišča, kapelo Marije Pomagaj, so pustili nespremenjeno. To svetišče, s čudežno podobo, je globoko zasidrano v slovenskem človeku. V njem išče oporo in upanje za premagovanje težav na življenjski poti. In v tem svetišču je združen zbor ZCPZ tudi počastil novo članico EU. Mogočno je izzvenela vstopna pesem v priredbi Ivana Florjanca, Gospod si časov, narodov; nato je pater gvardian Mihael

Volk v krajšem nagovoru pozdravil zbor in se zahvalil zamejskim Slovincem, ki so prinesli pozdrav ob vstopu Slovincem v EU prav v Marijino svetišče na Brezje. Pri sv. maši je sodelovalo devet mašnikov, med njimi je bil tudi monsinjor Marij Gerdol, ki nas je spremljal na romanju. Pod vodstvom Edija Raceta in ob orgeljski spremljavi Tomaža Simčiča je zbor zapel poleg drugih pesmi tudi dva zahtevna dela iz maše sv. Cecilije - Antona Foersterja, Slava in Svet. Zaključil pa je z Raduj se Kraljica nebeška Franca Kubika. Po daritvi smo bili pevci povabljeni, da se zadržimo v samostanskih prostorih ob

osvežilni pijači in domačih dobrotah. Druga točka tega romarskega izleta je bil Kranj. Tu smo obiskali "Prešernov gaj" in spomenik poetu ter se mu poklonili z Vrabčevu Zdravljico. Na drugem koncu, kjer je postavljen spomenik bazoviškim žrtvam, pa še s pesmijo "Žrtvam". Še kratek avtobusni sprehod čez mesto, in že smo bili na poti proti domu. V Hruševju nas je v prijetnem gostišču čakala večerja, ki se je zaključila s pesmijo, kot se za pevski zbor spodobi. Gospa Berta Vremec se je v imenu udeležencev romarskega izleta zahvalila Ediju Racetu za pobudo in izpeljavo te zamisli.

Pavel Vidau

Kratke

Medškofijsko romanje na Sveto Goro

Tradicionalno romanje goriške nadškofije in koprške škofije na Sveto Goro bo v nedeljo, 23. maja. Euharistično slavlje italijanskih, slovenskih in furlanskih vernikov pod geslom "Maria, nostra speranza - Marija, naše upanje - Maria, speranza nostra" se bo v svetogorski baziliki začelo ob 16. uri. Tako goriški nadškof msgr. Dino De Antoni kot koprski škof msgr. Metod Pirih se zavedata izjemnega pomena tega vsakoletnega romanja k Materi Božji na Sveto Goro, ki je romarsko središče treh narodov Goriške in tudi širšega območja. Oba dušna pastirja goriške in koprške škofije sta že večkrat v svojih nagovornih poudarila veliko vlogo, ki jo ima svetogorsko svetišče pri povezovanju narodov, ki živijo na Goriškem in drugod vzdolž italijansko-slovenske meje z ramo ob rami. Prav tako smo pred kratkim tudi ponovno slišali besede svetega očeta Janeza Pavla II., da nova Evropa ne more biti samo združba gospodarskih, kulturnih in drugih interesov, ampak mora sloneti na krščanskih temeljih. Koprška škofija in goriška nadškofija sta naslednici slovite krajevne Cerkve iz Ogledja, iz katere smo tudi Slovenci prejeli veselo novico Kristusovega nauka. Prav zato je še kako pomembno, da verniki vseh treh obmejnih narodov tudi v prihodnje tesno sodelujemo, in to tudi na pastoralnem področju. Ogled nas je učil, naj molimo Boga v svojem jeziku in prav v tem duhu bo tudi sveta maša na Sveti Gori, saj bo v štirih jezikih. Že sedaj prav vsi toplo vabljani!

Msgr. Glavan nadškofijski upravitelj

Msgr. Andrej Glavan, dosedanjí ljubljanski pomožni škof, je bil 26. aprila letos imenovan za upravitelja ljubljanske nadškofije. Zbor svetovalcev ljubljanske nadškofije ga je v navzočnosti apostolskega nuncija msgr. Santosa Abrila y Castellója izvolil za upravitelja, ki bo po odhodu msgr. Franca Rodeta do imenovanja novega nadškofa začasno vodil ljubljansko nadškofijo.

Msgr. Glavan je bil rojen 14. oktobra 1943 v župniji Soteska pri Novem mestu.

Po končani gimnaziji je leta 1965 diplomiral na oddelku za kemijo Fakultete za naravoslovje in tehnologijo v Ljubljani. 29. junija 1972 je bil po končani Teološki fakulteti v Ljubljani posvečen v duhovnika. Po posvečenju je kot župnik in dekan pastoralno deloval na območju Škofje Loke. 12. junija 2000 je v ljubljanski stolnici prejel škofovsko posvečenje. Dosedanjí ljubljanski nadškof in metropolit dr. Franc Rodet je prevzel novo službo prefekta Kongregacije za ustanove posvečenega življenja in družbe apostolskega življenja v Vatikanu v sredo, 21. aprila 2004. Od tega dne dalje je nadškofijski sedež v Ljubljani izprazen. Vodstvo nadškofije je v skladu s kan. 419 ZCP prevzel pomožni škof, ki je starejši po imenovanju, msgr. Alojz Uran. Najkasneje v osmih dneh od prevzema nove nadškofovske službe v Vatikanu pa je moral biti sklican zbor svetovalcev z namenom izvolitve nadškofijskega upravitelja.

Nadškofijski upravitelj ima dolžnosti in oblast krajevnega škofa oziroma ordinarija, razen v primerih, ki so po naravi stvari ali po pravu izvzeti. Potem ko nadškofijski upravitelj sprejme izvolitev, dobi oblast, ne da bi se zahtevala potrditev kogarkoli. Pred zborom svetovalcev mora osebno izpovedati vero. Dokler je nadškofijski sedež izprazen, se ne sme uvesti nič novega. Tistim, ki upravljajo nadškofijo, je po kanonskem pravu prepovedano storiti vse, kar bi moglo škodovati nadškofiji ali škofovskim pravicam. Služba nadškofijskega upravitelja se preneha, ko novi nadškof vzame nadškofijo v posest.

Imenovanje škofov je pridržano izključno Svetemu sedežu.

Postopek za imenovanje novega ljubljanskega nadškofa vodi apostolski nuncij Santos Abril y Castelló v Republiki Sloveniji. V skladu s kanonskim pravom nuncij naredi poizvedbe in pripravi listo treh možnih kandidatov. Osebno mnenje in mnenje škofov o treh predlaganih kandidatih pošlje Svetemu sedežu. Nuncij o primernosti kandidatov vpraša nekatere iz zbora svetovalcev in stolnega kapitlja pa tudi nekatere druge duhovnike in laike. Civilna oblast na izbiri kandidata nima nobenega vpliva. Postopek izbire novega nadškofa nadaljuje Kongregacija za škofo, končno pa ga imenuje papež osebno. Koliko časa bo trajalo do imenovanja novega nadškofa, ni mogoče predvideti, v interesu krajevne Cerkve pa je, da do imenovanja pride čimprej.

Bl. p. Marko iz Aviana, leto dni od razglasitve

Dne 27. aprila je poteklo leto dni, odkar je Janez Pavel II. razglasil kapucina iz Aviana za blaženega. Šlo je za veliko slovesnost, ki so jo na poseben način občutili v Srednji Evropi, zlasti na Dunaju, v Budimpešti in Škofijah severovzhodne Italije, tam, kjer je p. Marko deloval in pustil za sabo željo po spravi in odpuščanju. Posebnega leta milosti so se spomnili z doživeto slovesnostjo 27. aprila v avianski stolni cerkvi z mašo, ki jo je vodil škof Concordie-Pordenona msgr. Ovidio Poletto. Šlo je za velik ljudski praznik, ki so ga oplemenitili svečano petje in poslikave p. Marka, ki so jih ob tej priložnosti podarili nekateri umetniki. "P. Marko živi večno blažen v velikonočni luči," je poudaril p. Venanzio Renier, vicepostulator v postopku za razglasitev za svetega. "Ko se spominjamo bl. Marka iz Aviana, želimo biti v Cerkvi in svetu kvas sprave, miru, edinstvi in veri, občestva ljubezni, zlasti v naši Evropi, ki potrebuje tudi duhovne smerokaze v vedno hitrejšem procesu združevanja (...); v želji, da bi se dokončno porušil zid, ki je pol stoletja ločeval dve njeni duši, zahodno od vzhodne." Z mislijo na krščanske korenine naše celine je dodal: "Blaženi Marko je spodbuda tudi za današnje kristjane, da bi branili in krepili evangelijske vrednote."

Nov tajnik na apostolski nunciatu v Republiki Sloveniji

Z apostolske nunciatu v Republiki Sloveniji so sporočili, da je v ponedeljek, 26. aprila 2004, msgr. Rubén Darío Ruiz Mainardi nastopil službo tajnika na omenjeni nunciatu.

Novi tajnik je bil rojen 17. novembra 1964 in prihaja iz škofije Santo Tome v Argentini. V duhovnika je bil posvečen leta 1991. Magistrirjal je teologije in doktoriral iz cerkvenega prava je končal v Rimu na Papeški univerzi sv. Križa, študij diplomacije pa je končal na Cerkevni diplomatski akademiji. Leta 2000 je nastopil prvo diplomatsko službo v Kongu (Brazzaville) in Gabonu v Afriki. V Sloveniji bo njegovo drugo delovno mesto.

Razstava o Slovencih v Münchnu

Z arhiva ljubljanske nadškofije so sporočili, da je bila 2. maja v okviru vzhodnoevropskega tedna v domu slovenske župnije v Münchnu odprta razstava Arhiva Republike Slovenije z naslovom *Od sanj do resničnosti - Slovenska pot v samostojnost*. Z njo je bilo nemški javnosti predstavljeno kulturno in politično izročilo Slovencev od prvih omemb naših prednikov v zgodovinskih arhivih do ustanovitve lastne države leta 1991.

Kratke

Koncert ob 70-letnici mešanega zbora Rupa-Peč

V nedeljo, 16. maja, bo ob 17.30 v Kulturnem domu v Sovodnjah samostojen koncert zborovske glasbe, ki ga bo pod vodstvom dolgoletnega zborovodje Zdravka Klanjščka oblikoval mešani pevski zbor Rupa-Peč ob 70-letnici obstoja in delovanja. Vsa ta leta je zbor pravi dejavnik kulturnega in družbenega življenja vasi ob Vipavi.

Moraro: ulice z imeni treh zaslužnih Goričanov

V Moraru so prejšnji teden poimenovali tri ulice po treh uglednih Goričanin, ki so posebej blizu dušo goriških kultur. To so goriški senator Darko Bratina, slikar istrskega rodu Fulvio Monai in književnik Celso Macor, trije idealisti, ki jih je zaznamovala visoka etična zavest in so naredili veliko dobrega za furlansko, slovensko in italijansko govoreče ljudi na Goriškem. O njih so na uradni slovesnosti, ki so se je udeležili svojci, množica krajanov, predsedniki krajevnih uprav in v prvi vrsti župan Renato Fiorelli, spregovorili Luciano de Gironcoli, Hans Kitzmüller in Sandro Scandolara. Nova znamenja na cesti pa so blagoslovili župniki iz Stražič, Ločnika in Podturna.

Dvajseta obletnica

Blizu se okrogla, dvajseta obletnica velike manifestacije, ki se je odvijala 20. maja 1984 na goriškem Travniku zaradi zahteve po globalnem zaščitnem zakonu in se je udeležilo več kot 10.000 ljudi. Okrnjen zakon smo sicer doživeli šele po sedemnajstih letih in v tem smislu ni bila manifestacija uspešna. Imela pa je vrsto drugih pozitivnih značilnosti, sporočil in sadov. Od tedaj dalje sem se na primer čutil v mestu spoštovan na medosebnih ravneh kot pripadnik manjšinske narodne skupnosti. Mnogo drugih ljudi je odtlej doživljalo svoje slovenstvo bolj spodbudno. Pravzaprav se je s tistim 20. majem zaključilo na psihološki ravni moreče povojno obdobje. Tedaj je mnogo Tržčanov, Benečanov in Kanalcev na primer prvič v življenju bilo v Gorici...

Zaradi obujanja spominov, še mnogo bolj pa zaradi utrjevanja zgodovinske zavesti, zaradi beleženja vrste osebnosti, ki so med tem časom preminule, zaradi sporočila v današnji čas sem v vlogi enega izmed prirediteljev po dveh desetletjih zbral v knjižici tedanje članke, govore, podatke, opise dogajanj in nekaj barvnih posnetkov. Knjižico spremlja ponatis videokasete v trajanju 25 minut, ki jo je tedaj na filmski trak posnel Zdenko Vogrič. Založniško vlogo je pri tem odigrala Transmedia. Knjižico in videokaseto zainteresirani dobite v Katoliški knjigarni ali če me na kakršenkoli način poiščete. (Aldo Rupel)

Knjižni dar osnovni šoli v Pevmi

Knjižni dar je vedno lepo presenečenje, posebno še, če ga dobiš od osebe, ki jo ceniš, ker veš, da ti ga daruje iz srca. Take dragocene darove pa naše šole žal redkokdaj dobivajo od posameznikov, zato so še bolj dobrošili. Knjižnica naše šole se je v teh dneh obogatila z več kot sto slovenskimi leposlovnimi knjigami (kar dve veliki škatli in tri polne velike vreče), ki sta nam jih podarila naš postržnik Aldo oz. njegova prijazna žena Nataša. Obema se iz srca zahvaljujemo vsi učenci in učitelji šole Abram v Pevmi. Najlepša vam hvala, draga prijatelja, Bog vama povrne za vašo radodarnost. (Lidija)

Manifestacija mladih NZ proti Sloveniji v EU

V soboto popoldne je okrog sto pripadnikov gibanja Azione giovani pod okriljem Nacionalnega zavezništva grobo manifestiralo po goriškem mestnem središču v prid "italijanskosti Gorice" ter proti krajevni občinski upravi in vstopu Slovenije v EU. S slogani "Brancati izdajalec", "Tito krvnik" ipd. so v spremstvu sil javnega reda (ki jih je bilo skoraj več kot manifestantov iz Vidma, Coma, Bocna in drugih mest severne Italije) s transparenti in glasnim kričanjem grozeče vznemirjali goriški popoldan z zahtevo, naj "Republika Slovenija izstopi iz Evropske unije". Med njimi so seveda bili tudi režiserji manifestacije, nekateri goriški občinski svetovalci iz opozicije.

Ronke: "poti občanov"

Zdravstvena enota št. 5 v sodelovanju z deželno upravo in ustanovami Confcooperative regionalne, Antea, Movi in videmsko Karitas je predstavila načrt Nonos, s katerim želi podpreti in okrepiti dejavno zavzetost občanov v prostovoljnih in solidarnostnih pobudah prek nastanka novih prostovoljnih skupin in z inovativnimi načrti, ki bi bili med sabo usklajeni. Tako naj bi občani prispevali k rešitvi konkretnih krajevnih problemov, še zlasti tistih, ki pestijo ostarele. Nonos je nastal ob ugotovitvi, da tudi starejša oseba lahko veliko pripomore k dobremu družbe, če nanj ne gledamo kot na človeka, ki potrebuje usluge, ampak kot na vir in spodbujevalca uslug. Strokovnjaki pravijo, da starejši ljudje lepše živijo, če se čutijo družbeno potrebne in koristne. V goriški pokrajini bo v kratkem stekla pobuda "Percorsi" v družbeni stvarnosti ronške občine. Prihodnji ponedeljek bo prvo srečanje (ki jo prireja krajevna Fnp Cisl), ki želi oblikovati skupino petnajstih oseb, ki bi bila prvo jedro projekta. O tem so prejšnji teden govorili na delovnem srečanju "Itinerari di comunità" v Palmanovi, kjer se je zbralo več kot sto socialnih delavcev, bolničarjev in zdravstvenih operaterjev ter krajevnih upraviteljev.

Razstava Umetnost brez meja

V soboto, 15. maja, bodo ob 19. uri v avli Mestne občine Nova Gorica odprli skupinsko likovno razstavo z naslovom Umetnost brez meja - Arte senza confini, na kateri bodo razstavljali svoja dela slovenski in italijanski likovni umetniki iz Goriške, in sicer: Vladimir Bačič, Damjana Plešnar, Milovan Valič, Bogdan Vrčon, Gabriele Amboldi, Egidio Calabrese, Roberto Mariano ter Adriano Velussi. Vabljeni!

Končal se je MEJ(NI)FEST

V nedeljo, 9. maja, se je z večjezično predstavo Učenje Evrope v režiji raznih režiserjev končal mednarodni gledališki festival MEJ(NI)FEST, ki ga je priredilo Slovensko narodno gledališče Nova Gorica. Poročilo prihodnjic.

Upepeljevalnik Pogovor / Julijan Čaudek, predsednik Odbora proti goriškemu upepeljevalniku

Odobren pogumen načrt, ki odpira vrsto novih izzivov

Končno jasna beseda o usodi spornega goriškega upepeljevalnika! Z odobritvijo pokrajinskega načrta za ravnanje z odpadki so si sovojenjski občani oddahnili, na politični ravni pa še ni vse uglaseno. O zadevi smo se pogovorili s predsednikom Odbora proti goriškemu upepeljevalniku Julijanom Čaudkom, ki je gotovo pripomogel k takšnemu izidu problema.

Kako ocenjujete kot predsednik Odbora proti upepeljevalniku odobritev pokrajinskega načrta za uničevanje odpadkov?

Vsi v Odboru smo izredno veseli nad odobritvijo pokrajinskega načrta za uničevanje odpadkov, kajti to poravnava tridesetletno krivico, ki je težila sovojenjske ljudi in okolje. Na začetku te bitke sploh nismo upali v tak razplet dogodkov. Sedaj pa imamo načrt, ki je pogumen zaradi novosti, ki jih vnaša v sam koncept ravnanja z odpadki, saj je ključ vsega prav ločeno zbiranje odpadkov po gospodinjstvih, medtem ko upepeljevanje zadeva obrobno vlogo. Sedaj bo pomembno priti tiskati na družbo IRIS in od nje zahtevati, da čimprej začne urediti ta načrt.

In kaj menijo o tem sovojenjski občani?

Občani se tega pomembnega dogodka seveda veselijo. Stalno so spremljali dogajanje in pobude, ki smo jih pripravljali, kar kaže na to, koliko jim pomeni ta zdravje in skrb za okolje. Predvsem pa smo vsi člani Odbora bili presenečeni nad množično udeležbo Sovodencev na naših prireditvah, začeni z manifestacijo 22. novembra 2003

pred goriško občino in pokrajino, pa vse do prisostvovanja obravnavi o pokrajinskem načrtu v goriškem pokrajinskem svetu. To nam je vilo še toliko več zagona, da smo vztrajali tudi v težjih trenutkih bitke.

Se je v tem času kaj spremenilo v njihovi samozavesti in občutljivosti za zadeve, ki se jih od blizu tičejo?

Prav gotovo. Prepričan sem, da smo vsi skupaj razumeli, da prihodnost našega okolja in zdravja sloni v prvi vrsti na nas samih, na vsakem posamezniku, društvu in občinski upravi. To bo še posebno pomembno v prihodnje, kajti, čeprav smo dosegli pomembno zmago, vsega skupaj še ni konec: prvič zato, ker mora deželni odbor odobriti pokrajinski načrt za ravnanje z odpadki, za kar ima 60 dni časa; drugič pa zato, ker, dokler bo tam stal upepeljevalnik, bo vedno pretela nevarnost, da ga bo kakšna bodoča uprava hotela spet usposobiti in uporabljati. Žal je splošno znano, da prav pri upepeljevalnikih ne gre v prvi vrsti za reševanje problema odpadkov, ampak prevladuje finančni vidik, kajti pri tem so velike naložbe, okrog katerih so prisotne mednarodne družbe, ki jih za zdravje ljudi in ohranjanje okolja prav nič ne briga. Kot primer lahko vzamemo prav zadevo o goriškem upepeljevalniku, pri čemer ni bil glavni cilj reševanje problema uničevanja odpadkov, temveč ohranitev letne najemnine v višini 400.000,00 evrov, ki jo je goriška občina (lastnik upepeljevalnika) prejela od upravitelja upepeljevalnika, družbe IRIS.

Prvenstvena skrb vaših prizadevanj je seveda bila za ljudi in okolje. Bo dolgoletno obratovanje objekta še vplivalo na kakovost življenja v Sovodnjah in okolici ali pa bodo učinki njegovega zaprtja takojšnji?

Upepeljevalnik je prenehal sežigati smeti 4. februarja letos (na dan obiska 4. deželne komisije za okolje) zaradi hude okvare, drugače bi delovanje moral prekiniti 13. februarja, ko je zapadlo zadnje izredno dovoljenje (kar pomeni, da se napravi dovolj obratovanje, čeprav ne spoštuje zakonodaje) za izločanje emisij v ozračje. V tem izrednem dovoljenju je jasno zapisano, da se naprava dokončno zapre, če ne bo posodobljena, glede na veljavno zakonodajo, do 13. februarja letos. No, to se je tudi zgodilo. Moram reči, da se je tiste dni pred okvaro iz dimnika močno kadilo, za kar sumimo, da je bila okvara že prisotna. Takoj po prekinitvi pa smo vsi imeli občutek, da je zrak drugačen, boljši; in tudi sedaj, ko je od tistega dne preteklo že nekaj mesecev, se nam ta občutek spreminja v prepričanje. Ne vemo pa, kakšno je stanje zemlje oz. tal. Dejstvo, da ob sežiganju smeti nastajajo hudi strupovi (dioksin, furani, težke kovine itd.), ki padajo na zemljo in tam ostajajo več desetletij, preden se razkrojijo, nas še vedno skrbi. Za podatek naj navedem, da smo v zadnjih desetih letih zabeležili na severnem delu Sovodenj približno trideset primerov rakastih obolenj, kar je glede na število prebivalcev (približno 300/350) izredno visok odstotek.

Na koncu osemdesetih let je sovojenjska občinska uprava opravila analizo tal, iz katerih je bilo razvidno, da je prisotnost teh strupov pomenljiva. Čeprav smo od odgovornih institucij (goriška občina, Arpa, Zdravstvena ustanova itd.) večkrat zahtevali, naj se te analize ponovijo, smo zmeraj naleteli na gluha ušesa. Žal teh analiz ne moremo narediti sami, ker stanejo veliko denarja (približno 20.000 evrov). O vsem tem se bomo morali v Odboru dogovoriti, kako naprej.

Čez mesec dni boste imeli v Sovodnjah upravne volitve. Mislite, da bo zmaga vašega Odbora vplivala tudi na volilno preizkušnjo?

Odbor nima političnega ali strankarskega predznaka, v njem sodelujemo vsi in naše delo smo tudi vedno usklajevali s sovojenjsko upravo. Zato mislim, da je to uspeh vseh, cele vasi. Tako strnjeni moramo ostati tudi v prihodnje in budno paziti, kaj se dogaja na severnem delu vasi, kjer stoji, skupaj s sedaj zaprtim upepeljevalnikom, tudi goriško industrijsko območje.

Danijel Devetak

Solstvo Čezmejno sodelovanje

V odkrivanju skupnega prostora

Tako se glasi naslov čezmejnega izobraževalnega projekta, namenjenega dijakom, ki sodi v širši sklop evropskih pobud (INTERREG III A/Phare CBC) in katerega nosilec je slovenski licej P.Trubar-Gregorčič iz Gorice, njegovi soganovorniki pa so znanstveni licej Buonarroti iz Tržiča, ITI L. Einaudi - Marconi iz Staranzana, italijanski licejski pol D. Alighieri iz Gorice, Duca degli Abruzzi in Slataper ter Gimnazija Nova Gorica. Projekt bo potekal dve šolski leti, razdeljen je na tri različna delovna področja (zgodovinsko, literarno-umetniško, ekspresivno - gledališke dejavnosti). Dijaki se bodo srečevali in začeli presegati kulturne pregrade ter oblikovali skupni spomin na stičišču mej. Ukvarjali se bodo z vprašanjem oblikovanja nacionalne identitete na področju obzhodni mej, ob ustnih virih se bodo preizkušali v zgodovinski rekonstrukciji, raziskovali bodo družbo, ekonomijo, politiko in demografska gibanja na obmejnem področju v obdobju po drugi svetovni

vojni; prisotnost zgodovinskega spomina bodo preverjali tudi v sebi. Prvo delovno srečanje na temo Pripovedovati o meji so slovenski in italijanski dijaki tretjih in četrth razredov omenjenih šol imeli v avditoriju Šolskega središča v ul. Puccini v četrtek, 22. aprila. Sociologinja Melito Rihter jim je predstavila pomen meje. Pogovor je stekel sproščeno. Mladi so spoznali, da dijaki iz Slovenije pogosto in naravno prestopajo mejo bolj kot italijanski vrstniki. Svoja razmišljanja, izkušnje in sanjarjenja o meji bodo objavili v dvojezični brošuri. Ravnateljica Mihaela Pirih je podčrtala, da so v tem projektu zares protagonisti dijaki. Na vsaki šoli bodo projekt spremljali profesorji; na našem licejskem polu je za to zadolžen prof. Peter Černic. V sklopu tega načrta bi naš licej želel pripraviti učno pot po Gorici, ki bi izpostavila stavbe ali obeležja, ki dijaku slovenske ali italijanske narodne istovetnosti nekaj pomenijo v mestu.

Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel

Koledar dejavnosti maj - junij 2004

Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel je ob koncu šolskega leta 2003-2004 že začel s svojimi zaključnimi nastopi. Nekateri so že bili, drugi pa se bodo še zvrstili. Navajamo njihov spored do konca meseca junija.

13. maja 2004 ob 19. uri: šolski nastop v Doberdolu na se-dežu šole

14. maja ob 19. uri: šolski nastop v Gorici

15. maja ob 17. uri: zaključna revija otroških in mladinskih zborov Primorske v Kulturnem centru v Gorici: nastopata šolski mladinski zbor in otroški zbor Veseljaki iz Doberdola

18. maja ob 17. uri: zaključni nastop razreda domisol v Gorici v komorni dvorani

18. maja ob 19.30: zaključni nastop na Vrhu sv. Mihaela v Kulturnem centru Danica

21. maja ob 19. uri: zaključni nastop v Doberdolu v župnijski dvorani

22. maja: projekt "Mladinski orkester" v sodelovanju z Istituto di musica iz Gorice: nastop orkestra v kraju Osoppo (Videm)

23. maja: projekt "Mladinski orkester" v sodelovanju z Istituto di musica iz Gorice: nastop orkestra v Gradežu

23. maja: "Glasbeni sprehodi

po parku" v Pevmskem parku na pobudo rajonskega sveta Stražice

24. maja ob 19. uri: zaključni nastop v Devinu

25. maja ob 19. uri: šolski nastop v Gorici

26. maja ob 19. uri: 22. srečanje obmejnih glasbenih šol v Tolminu

29. maja ob 18. uri: zaključni nastop učencev prof. Sijavuša Gadžijeva v Gorici

29. maja: projekt "Mladinski orkester" v sodelovanju z Istituto di musica iz Gorice: nastop orkestra v Pordenonu

30. maja: projekt "Mladinski orkester" v sodelovanju z Istituto di musica iz Gorice: nastop orkestra v Miramaru (Trst)

30. maja ob 19. uri: Praznik špargljev v Štandrežu: nastop šolskega mladinskega zbora in baletne skupine

1. junija ob 19. uri: zaključni nastop v Gorici: balet in komorne skupine

9. junija ob 20. uri: diplomski nastop Simona Baisa v Dvorani pokrajinskega muzeja v grajskem naselju v Gorici

12. junija ob 19. uri: zaključni nastop v Gorici: solisti, zbor, komorne skupine in orkester

24. junija: spominska maša ob 50-letnici šole in zaključni nastop v cerkvi sv. Ivana v Gorici

Zveza slovenske katoliške prosvete Občni zbor je bil v četrtek, 6. maja 2004, v Kulturnem centru Bratuž

Bogata letna dejavnost društev in izvolitev novega predsednika

Slovenska ljubiteljska kultura na Goriškem ima neprecenljivo vrednost, ker ohranja in krepi našo narodno istovetnost, obenem pa - to je najpomembnejše! - združuje ljudi ter spodbuja ustvarjalnost in iskanje vedno novih, sodobnih izrazov.

Zveza slovenske katoliške prosvete je v tem smislu naredila ogromno, saj združuje nekaj sto zavzetih članov (med temi je res veliko mladih!), ki darujejo svoj prosti čas in svoje energije za rast skupnosti. Najpomembnejše uspehe in podvige je Zveza gotovo dosegla v zadnjem dvajsetletju pod vodstvom dr. Damjana Paulina, ki pa je z letošnjim občnim zborom v četrtek, 6. maja, v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž, nepreklicno odstopil. Na njegovo mesto je bila izvoljena dosedanja podpredsednica Franka Padovan, ki jo čaka sicer nelahka naloga, toda že polno zaupanje članov ZSKP, ki so do zadnjega kotička napolnili dvorano, kaže na to, da bo znala vredno naslediti dolgoletnega predsednika. Paulinovo - doslej 37-letno - delovanje v Zvezi pa se bo gotovo še nadaljevalo, saj je sam potrdil svojo razpoložljivost, poleg tega pa so ga zastopniki včlanjenih društev soglasno imenovali za častnega člana odbora.

Najlepše besede hvaležnosti sta dr. Paulinu - poleg drugih gostov - verjetno izrekla prav njegova večdesetletna sopotnica, duši sestrskih organizacij iz Trsta in Celovca. Marij Maver (Slovenska prosveta) je dejal: "Z bojnega polja se umika naš predsednik. Želim mu veliko uspehov, saj vem, da ne bo počival..." Nužej Tolmajer (do marca letos tajnik Krščanske kulturne zveze v Celovcu) pa se je Paulinu srčno zahvalil za prijateljstvo, dragocene nasvete in plodno sodelovanje.

Paulin je na začetku občnega zbora pozdravil prisotne člane

Foto DPD

društev in goste, med katerimi sta bila tudi deželni svetovalec Mirko Spazzapan in občinski odbornik Damijan Terpin. Prebral je tudi nekaj pisem gostov, ki se občnega zbora niso mogli udeležiti. Tajniško poročilo, ki ga je prebrala Tiziana Zavadlav, je obelodanilo izjemno bogato dejavnost v zadnjem letu. ZSKP je namreč priredila in soorganizirala številne odmevne pobude na glasbenem, gledališkem in drugih področjih; omenimo le zadnji veliki uspeh, in sicer veliki praznik pesmi in besede V Gorici sem... ob nedavnem vstopu Slovenije v EU, ko je odigrala odločilno vlogo pri njegovi organizaciji na novem goriškem skupnem trgu. Po poročilu blagajnika Walterja Bandellija je zadnjič spregovoril kot predsednik ZSKP dr. Paulin. Najprej se je spomnil pokojne dragocene tajnice in gonilne sile v odboru, Anke Černic, ki je za sabo pustila globoko vrzel. Podčrtal je dosežke Zveze v

Foto DPD

trajnem prizadevanju za ohranjanje in krepitev skupnega slovenskega kulturnega prostora, brez dlak na jeziku pa tudi opozoril na še odprta vprašanja. Na koncu se je zahvalil vsem, ki so pripomogli k temu, da je delovanje Zveze doseglo tako visoko kakovostno stopnjo. Sledila so poročila posameznih društev-članov, ki jih bomo skupno s tajniškim in predsedniškim - objavili v prihodnje. Med gosti je prvi spregovoril pokrajinski predsednik Sveta slovenskih organizacij Janez Povše, ki je pohvalil Zvezo z lahkavimi besedami: "Ste osnova, humus, na katerem raste vse ostalo." Poleg tega je odbornike spodbudil k tesnejšemu notranjemu in zunanemu sodelovanju. Predsednik Slovenske prosvete iz Trsta Marij Maver je poudaril zlasti sado-ve, ki jih je prineslo in še prinaša skupno snovanje med zamejskimi Slovenci v Italiji in Avstriji, predstavnica Javnega

sklada RS za kulturne dejavnosti Urška Bittner pa je Zvezi čestitala za "neverjetno razširjenost ljubiteljske kulture ter predanost njej". Tolmajer je - poleg čestitk Paulinu - izrazil veselje nad številnimi prisotnimi mladimi, njegov naslednik Andrej Lampichler pa je zaželel, da bi se sodelovanje še nadaljevalo in krepilo; skupno sta Paulinu podarila likovno umetnino Gustava Januša. Predstavniki Zveze slovenskih kulturnih društev Luciano Gergolet je ugotovil, da imata dve zvezi sorodne probleme: "Najbolje jim bomo kljubovali, če se bomo z njimi skupno soočali." Predsednica Zveze cerkvenih pevskih zborov Gorica prof. Lojzka Bratuž je pohvalila neprecenljivo delo in predanost kulturi dr. Paulina, pod vodstvom katerega je ZSKP načrtovala, usmerjala in izpeljala izjemne podvige. Predsednik Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel dr. Saša Quinzi je potrdil namen o nadaljnjem sodelovanju med Zvezo in glasbeno šolo, predsednica Kulturnega centra Lojze Bratuž prof. Franka Žgavec pa je poleg drugega zaželela veliko uspehov novemu odboru.

Po razrešitvi dosedanjega odbora ter volitvah novega predsednika in nadzornega odbora se je nova predsednica Franka Padovan javno zahvalila Paulinu za njegovo delavnost in zanesljivost, za posluš, ki ga je imel do vseh društev. "Znal je povezovati, vzgajati, bodriti in spodbujati... Vemo, da ne bo miroval; kjer bo potrebna pomoč, bo gotovo rad pomagal." V dar so mu člani odbora poklonili lep kraški motiv goriškega slikarja Davida Faganella, pa še topel aplavz.

DD

ZSKP in ZSKD: uspeh sodelovanja 2. maja Zahvala vsem sodelujočim

Zveza slovenske katoliške prosvete in Zveza slovenskih kulturnih društev se zahvalujeta vsem svojim članom, ki so prejšnjo nedeljo nastopili na prireditvi "V Gorici sem..." in skupaj obeležili vstop Slovenije v Evropsko unijo. Posebna zahvala gre vsem zborovodjem, ki so pevce pripravili, še posebej Hilariju Lavrenčiču, Bogdanu Kralju, Franki Žgavec in kapel-

niku Igorju Pericu, ki so prevzeli tudi dirigiranje na prizorišču pred severno železniško postajo, Juriju Paljku, ki je izbral besedila, režiserju Emilu Aberšku, recitatorju Janu Leopoliu in solo pevki Alessandri Schettino. Nadalje je treba podčrtati stvarno, kakovostno in prijateljsko dogovarjanje ter sodelovanje s tajnikom Zveze kulturnih društev Nova Gorica Boleslavom Simonitijem in

predsednico pokrajinskega USCI-ja Loreno Fain. Šlo je za čudovito izkušnjo, ki odpira nove možnosti skupnega kulturnega snovanja v tem večjezičnem in večkulturnem prostoru, ob upoštevanju in spoštovanju različnih mislečih in različno govorečih, v prepričanju, da je ljubiteljska kultura tisto področje, ki nudi veliko možnosti za uspešno medsebojno spoznavanje in prepletanje ter posledično premagovanje fizičnih in mentalnih pregrad, ki še preprečujejo trdnije vezi med sosedi različnih narodnosti.

Na sedežu društva Jadro v Ronkah Konec tečaja slovenščine

Končal se je tečaj slovenskega jezika na sedežu društva Jadro v Ronkah. Slika prikazuje učitelja in učence Sonjo Božič, ki je izročila

tečajnikom potrdilo o udeležbi. Te dni se je končal tudi vzporedni tečaj, ki ga je vodila učiteljica Katja Ferletič na istem sedežu.

Obvestila

Župniji Rupa-Peč in Gabrje-Vrh vabita v ponedeljek, 17. maja, ob 20.30 v župnijske prostore v Gabrje na zadnje srečanje iz sklopa predavanj Vsak je bil svoje sreče kovač. P. Mirko Pelicon bo govoril na temo Pot notranjega ozdravljenja. Društvo slovenskih upokojencev za Goriško obvešča prijavljence za izlet v Istro, da bo 16. maja odpeljal avtobus ob 7. uri iz Sovodnjah izpred cerkve, nato s postanki pred lekarno v Sovodnjah, v Štandrežu pred cerkvijo, v Gorici pred gostilno Primožič in v Podgori.

Darovi

Za sovođenjsko cerkev: v spomin na pok. Dominika Kerševana družina 100,00; v spomin na pok. Edvina Kovica Klapa 65,00 evrov.

Za Novi glas: v spomin na pok. moža in očeta Alfreda Iermmana iz Ločnika žena Lojzka in hči Marina 50,00 evrov.

Čestitke

V nedeljo, 9. t. m., je v krogu svojcev in prijateljev veselo praznovala svojih sedemdeset pomladi zvesta naročnica in bralka Novega glasa Marica Colja Podveršič, verna gospodinja zlatih rok. Naj ji Bog in Marija

naklonita še mnoga zdrava leta, ji iz srca želijo goriški prijatelji in člani našega uredništva.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 14. do 20. maja 2004)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:

Petek, 14. maja (v studiu Andrej Baucon): Glasbeni desert iz diskoteke 103. - Sopek narodnih viž. - Zborovski kotichek. - Obvestila.

Ponedeljek, 17. maja (v studiu Andrej Baucon): Glasbeni lističi z Andrejem: zanimivosti in informacije.

Torek, 18. maja (v studiu Matjaž Pintar): Ali veste, da... Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 19. maja (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Dokler marelice zorijo. - Izbor melodij.

Četrtek, 20. maja (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditev. - Glasba iz studia 2.

SKLAD REPUBLIKE SLOVENIJE ZA KULTURNE DEJAVNOSTI
ZVEZA PEVSKIH ZBOROV PRIMORSKE
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

NAŠA POMLAD 2004

ZAKLJUČNA REVIIJA OTROŠKIH IN MLADINSKIH
PEVSKIH ZBOROV PRIMORSKE

Gorica, Kulturni center Lojze Bratuž
Sobota, 15. maja 2004, ob 17. uri

NASTOPAJO: otroški zbor Veseljaki iz Doberdoba, otroški zbor OŠ Frana Erjavca iz Nove Gorice, otroški zbor OŠ Dušana Muniha z Mosta na Soči, mladinski zbor OŠ Dragottina Ketteja iz Ilirske Bistrice, mladinski zbor Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel iz Gorice, mladinski zbor OŠ Antona Sibelja iz Komna, mladinski zbor Vesela pomlad z Opčin, dekliški zbor Kraški slavček iz Nabrežine, dekliški zbor ZKD iz Nove Gorice in mladinski zbor Škofijske gimnazije iz Vipave.

MEŠANI PEVSKI ZBOR RUPA-PEČ

vabi na

SLAVNOSTNI KONCERT
OB 70-LETNICI DELOVANJA

v nedeljo, 16. maja 2004, ob 17.30
v Kulturnem domu v Sovodnjah ob Soči

POD POKROVITELSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

CENTRO ISONTINO DI RICERCA E DOCUMENTAZIONE
STORICA E SOCIALE "L. GASPERINI",
SKRD TRŽIČ in SKRD JADRO
vabijo na predstavitev knjige

TOPONOMASTICA STORICA DEL
TERRITORIO DI MONFALCONE

furlanskega raziskovalca Maurizioa Puntina
Delo bo predstavil Pavle Merku'

Gorica, pokrajinska sejna dvorana, torek, 18. maja 2004 ob 18. uri
POD POKROVITELSTVOM GORIŠKE POKRAJINE

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
v sodelovanju z MOHORJEVO DRUŽBO CELJE
in z GORIŠKO MOHORJEVO DRUŽBO

vabi na predstavitev knjige

"MENI POJEJO FANTJE,
MENI POJEJO"

z besedili Borisa Pahorja in Ljubke Šorli, v priredbi Matejke Peterlin Maver
in dvojne zgoščenke

OPUS

Lučke Kralj Jerman s posnetki zbora Niños y Jóvenes Cantores de Bariloche
Sodeluje Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel

Komorna dvorana Kulturnega centra Lojze Bratuž
sreda, 19. maja, ob 18. uri

AVTODELI - DODATNA OPREMA

SPRINT AUTO

GORICA - Ul. Bellinzona 9/A
tel. +39 0481 530114
www.sprintautogorica.com
posta@sprintautogorica.com

ELEKTRIČNE IN VODNE
INŠTALACIJE, KLIMATIZACIJA,
HIDRO-ELEKTRIČNI MATERIAL

kOREN

Stanislao s.n.c. di Koren Marta & C.

GORICA - Ul. Mattioli 11
tel.-faks 0481 533271

Maxi

MARKET
S. ANDREA

ŠTANDREŽ, Ul. San Michele 184

Maxi

expert

LA GRANDE INSEGNA EUROPEA

• ELEKTRONIKA:
Ul. Mazzini 1
tel. 0481 535340 - 531937
faks 0481 537919

• GOSPODINJSKI STROJI: Ul. Crispi 15, tel. 0481 535471 - 531937

faks 0481 532268

e-mail: riavezradio@riavezradio.191.it

p.iva: 00475540316

• GOSPODINJSKI STROJI ZA VGRADITEV: Ul. Monache 17, tel. 0481 531937

RIAVEZ RADIO

Dramska družina SKPD F. B. Sedej Števerjan

Ko nevihta in dež skalita počitniški mir...

Z muhastim vremom, ki se poigrava z nami že dalj časa, se je ujemala veseloigra v enem dejanju *Povsem navaden dež* avtorja Klausa Sandlerja v slovenskem prevodu Leva Detele, ki jo je pod režijskim vodstvom Franka Žerjale postavila na oder in premierno uprizorila Dramska družina SKPD F. B. Sedej iz Števerjana v nedeljo, 9. maja, popoldne. Med praznovanji farnega zavetnika sv. Florijana je našla svoj kotichek tudi gledališka beseda, ki že veliko let oplaja kulturno življenje v Števerjanu. Zelo dobro zasedena dvorana Sedejevega doma je uživala ob ponovnem dramskem podvigu mladih domačih igralcev, ki so se izkazali v solidni, tekoči igri, čeprav je bil čas priprave zanj zelo omejen. Izurjena, umirjena roka režiserja Žerjale, ki se je po dolgih letih povrnil v števerjanski ljubiteljski gledališki hram, je nedvomno opravila veliko, vidno nalogo, saj je učinkovito poenotila igralško skupino, v kateri sta bila dva debitanta oziroma trije. Prvič se je soočil z gledališkimi de-

skami nosilec glavne vloge Manuel Pintar in dokaj prepričljivo orisal lik živčnega, razburjenega profesorja, ki mu nevihta in dež, ki najprej pronica, po dobronamernih nerodnostih raznih naključnih pomočnikov pa kar lije

v njegovo od "odljudne civilizacije" odmaknjeno počitniško hišico, prepričita v miru preživeti konec tedna. Njegovo preudarno, ustrezljivo ženo Marijo je odigrala Hadrijana Corsi, ki je edine odrske stopinje ubirala kot otrok. Njegovo v angleško glasbo zasnjano, hipijevsko

hčerko Lizo je kar sproščeno upodobila novinka Jasmin Kovic, ki se ji obeta sončna odrska pot, če bo vztrajala na njej. Protagonistovo ukazovalno taščo Danico, pikrih besed in konkretnih dejanj, je poosebila že izkušena igralka Liliana Terpin. Intelktualca Murna, ki s filozofskimi mislimi in teoretičnimi dokazi še poslabša mučno situacijo ubogega profesorja, je z ironičnim nadihom obarval Jan Leopoli. Pošteno okajenega strokovnjaka v popravljanju streh je s pijanimi nerodnostmi krepko začrtal Matej Pintar.

Režiserjeva izkušnost in prizadevnost nastopajočih sta omogočila, da se je iz enodejanke izluščila tragikomičnost situacije, izvirajoče iz banalne strešne okvare. K us-

pešnosti uprizoritve so pripomogli tudi stilizirana scena, izraziti zvočni in svetlobni efekti, za kar so ob režijskih nasvetih poskrbeli Martin Komjac, Marko Lutman, Edi Lutman in Evgen Komjanc, ter kostumi, ki jih je kot običajno spretno in usklajeno odbrala Snežica Černic. V zadnjem je nad tekstom bdela Katja Dornik. Delo skupine je kot vedno zavzeto spremljal odrski veteran Simon Komjanc, duša in gonilna sila skupine, venomer prisoten spodbujevalec in iskalec novih gledaliških izzivov, ki že kuje načrte za celovečerno igro in upa, da jih bo Dramska družina skovala in uresničila z na novo pridobljenim režiserjem Francom Žerjalom.

Iva Koršič

Gorica / Državni srednji šoli Ivan Trinko in Vittorio Locchi v Kinodvorani Vittoria

Film "V osrčju Evrope"

Kinodvorana Vittoria se je v sredo, 5. maja, napolnila z mladimi, veselimi obrazi dijakov, ki so želeli skupaj praznovati in podoživeti slavje ob vstopu Slovenije v Evropo. Temu dolgo pričakanemu dogodku sta namreč srednji šoli Ivan Trinko in Vittorio Locchi, ki že pet let sodelujeta med seboj z različnimi pobudami, posvetili dokumentarni kratkometražni film z naslovom *V osrčju Evrope* - Nel cuore dell' Europa o Gorici, taki, odprti do vseh svojih narodnostnih stvarnosti in kulturnih bogastev, strpni in prijazni, kot jo je v mislih in željah, pa tudi s konkretnimi smericami in z uresničeni dejanji že nakazal pokojni senator Darko Bratina. Prav on se kot svetla vodilna osebnost večkrat pojavlja v približno štiridesetminutnem dvojezičnem filmu, saj, kot je dejala ravnateljica SŠ Ivan Trinko prof. Nadja Nanut, "z njim smo se naučili, da ni bližnjic k napredku in sožitju: ni spoštovanja in sprejemanja brez obojestranskega spoznavanja, ni globljega poznavanja brez skupnega dela. Samo skupaj lahko odkrivamo korenine in zgodovino naše dežele". Zgled-

Foto JMP

no, prijateljsko sodelovanje med šolama je v svojem nagovoru naglasila tudi ravnateljica šole Locchi prof. Laura Fasiolo. Dijake in profesorje je pozdravila tudi predstavica CSA (nekdanje šolsko skrbništvo) dr. Maria Carmeni in ob spominu na sen. Bratino podčrtala pomen sodelovanja med šolarji, poznanja in učenja jezikov, kar je nujno za resnično medsebojno zblizevanje. O mladih, dovtetnih in spoštljivih do kulture tu obstoječih na-

rodov, ki naj ob padanju fizičnih pregrad zabišejo tudi vse miselne ovire in naj uresničijo vizijo nove Evrope, svobodne in miroljubne, o kateri so sanjali že tisti, ki so doživeli strahote nacifašizma, je spregovoril tudi senator Lorenzo Forcieri. V slovesnem dopoldnevu se je med govori in pred projekcijo filma oglasila pesem v več jezikih. Poleg posameznih pevskih točk so slovenski in italijanski dijaki skupno odpeli Beethovnov Odo ra-

dosti ob spremljavi godal in flaut pod vodstvom prof. Joba. Za uvod so slovenski dijaki zrecitali pomenljivo Minattijevo pesem Nekoga moraš imeti rad, italijanska učenka pa je prebrala občuteno pismo sen. Bratine. Pevski poklon je poslušalcem podarilo tudi štirideset učencev madžarske šole Gymnasium Altalanos Ady Endre Isola - Zalaegerszeg. Na lepi prireditvi so bili tudi prof. Andreja Duhovnik, pedagoška svetovalka za slovenske šole v Italiji na Ministrstvu za šolstvo RS, občinski odbornik dr. Damijan Terpin, brat pokojnega senatorja, prof. Ivan Bratina, gospa Carmen Donini Bratina ter drugi.

Obe ravnateljici, Nanutova in Fasiolo, sta se zahvalili profesorjem Lučani Budal, Gianniju Drascu, koordinatorjema projekta, Aleksandru Kodriču, Hijacintu Jussi za požrtvovalno delo ob realizaciji, režiji in montaži filma, za katerega so poleg njiju posnetke posredovali Boris Mermolja in Emilio Quinzi. Za glasbo je poskrbel Marjan Mozetič, Bratinove misli pa je prebral prof. Marjan Voncina.

IK

Kratke

Janko Moder je slavil devetdeset let

Starosta slovenskega prevajalstva Janko Moder je 8. maja letos praznoval devetdeset let.

Prevajalec, jezikoslovec, bibliograf, publicist in urednik Janko Moder se je pred devetdesetimi leti rodil v Dolu pri Ljubljani, leta 1939 pa je na ljubljanski univerzi diplomiral iz slavistike. Najprej je delal pri Mohorjevi družbi in istočasno tudi kot profesor na gimnaziji v Ljubljani. Leta 1944 je nastopil delo dramaturga v Državnem gledališču v Ljubljani, po letu 1954 pa je delal kot prevajalec v svobodnem poklicu. Bil je tudi predavatelj na AGRFT in urednik pri Cankarjevi založbi, jezikovni svetovalec in lektor pri številnih inštitucijah in založbah, je tudi avtor številnih jezikovnih radijskih oddaj in soustanovitelj Društva slovenskih književnih prevajalcev. Janko Moder je zares starosta slovenskih prevajalcev, saj še danes prevaja iz 25 svetovnih jezikov, doma je v vseh literarnih zvrsteh, tuja pa mu ni niti strokovna literatura. Njegovo obsežno prevajalsko delo zaobjema preko 700 samostojnih bibliografskih enot za knjižne založbe in gledališča. V svoji bogati prevajalski karieri se je posvetil prevajanju del Mihaila Aleksandroviča Solohova, Antona Pavloviča Čehova, Denisa Diderota, Ivana Sergejeviča Turgenjeva, Fjodora Mihajloviča Dostojevskega, Henrika Ibsena, Williama Cuthberta Faulknerja, Augusta Strindberga, Gerharta Hauptmanna, Heinricha von Kleista, Bertolta Brechta, Samuela Becketta in številnih drugih velikanov svetovne literature, med njimi posebej omenjamo še njegove prevode Goetheja, ki se mu je posvečal celih šestdeset let. Nemški literarni klasik Johann Wolfgang Goethe se je s staro ljudsko balado o Faustu, iz katere je ustvaril istoimensko filozofsko dramsko pesnitev v dveh delih in še pred tem samostojno zaokroženo zgodbo z naslovom Prafaust, ukvarjal približno 60 let. Prav toliko je za prelite te književne umetnine v slovenski jezik porabil prevajalec Janko Moder. Z Goethejevim Faustom se je prvič srečal malo pred začetkom druge svetovne vojne, med vojno ga je skoraj v celoti tudi prevedel, vendar je njegova slovenska podoba zorela vse do nedavnega. Te dni je pri založbi Sanje v novoustanovljeni zbirki Hiša pesmi izšel Prafaust. Gre za prvi slovenski prevod te Goethejeve pesnitve, izšel pa je ravno v času, ko Janko Moder praznuje častitljivi življenjski jubilej. Za svoje prevajalsko delo je mladostni Janko Moder prejel številne ugledne nagrade, med njimi dve največji slovenski nagradi za knjižno prevajanje, Sovetovi nagradi, prestižni mednarodni nagradi kralja Olafa in nagrado Martina Nijhoffa za prevode iz švedskega in norveškega jezika.

Prevajalec in seveda velik, izjemen poznavalec svetovne ter slovenske književnosti Janko Moder je večkrat poudaril, da je prevajalsko delo lepo, da pa od prevajalca zahteva poleg znanja tujega jezika tudi odlično poznavanje maternega jezika in veliko vztrajnost, marljivost pri delu, brez katere še tako dober poznavalec tujega jezika ne more postati dober prevajalec. Društvo slovenskih književnih prevajalcev se je Janku Modru poklonilo na posebni slovesni akademiji in ga tudi imenovalo za svojega častnega člana, Društvo slovenskih pisateljev pa se je Janku Modru poklonilo s posebnim večerom v Cankarjevem domu v Ljubljani.

ZUT

Umrli je pisatelj Lojze Kovačič

V ljubljanskem kliničnem centru je v soboto, 1. maja, po dolgotrajni bolezni v 76. letu starosti umrl slovenski pisatelj Lojze Kovačič.

Eden najboljših slovenskih pisateljev 20. stoletja Lojze Kovačič se je rodil leta 1928 v Baslu v Švici, in sicer nemški materi in slovenskemu očetu, pred drugo svetovno vojno je bila družina izgnana iz Švice, na Slovenskem so njegovo družino in še posebej njegovo mater zaničevali, kar ga je zaznamovalo za vse življenje, saj mu zaradi nemške matere tudi po drugi vojni ni bilo dobro. Njegova proza se uvršča med največje dosežke sodobne slovenske proze. Izšel je iz socialnega realizma (novele Ljubljanske razglednice), pozneje pa se je približal tokovom modernega pripovedništva (romani Deček in smrt, Resničnost, Pet fragmentov in morda najbolj poznano delo Prišleki). Lojze Kovačič je dobro poznan tudi kot mladinski pisatelj (Zgodbe iz mesta Rič-Rač, Najmočnejši fantek na svetu), bil pa je tudi literarni in lutkovni pedagog. Zadnji Kovačičev roman - Otroške stvari - je izšel leta 2003 pri Beletrini.

Izbrana dela Janeza Jalna pri celjski Mohorjevi družbi

Mohorjeva družba Celje je po vzoru izbranih del Finžgarja, Meška, Pregla in Detele v svoj založniški program sedaj uvrstila Izbrane spise duhovnika in pisatelja Janeza Jalna (1891-1966), javnosti najbolj poznane po romanu Bobri. Dr. France Pibernik je v štiri knjige uvrstil vsa temeljna Jalnova dela, poleg romanov tudi manj znane drame in krajšo prozo, ter jih pospremil s pripombami, komentarji in pojasnili. S tem je Mohorjeva "izpolnila svoj dolg do Jalna", saj so bila njegova izbrana dela načrtovana že za časa njegovega življenja.

Jalen je v slovensko literarno javnost vstopil leta 1924 z uprizoritvijo drame Dom v Narodnem gledališču v Ljubljani. Po Ovčarju Marku, ki je izšel leta 1928, se je posvetil izključno pripovedništvu. Izbrani spisi Janeza Jalna se začnejo z romanoma Ovčar Marko in Cvetkova Cilka, v drugo knjigo sta uvrščena roman Trop brez zvoncev in izbor novel Previsi. Tretja knjiga prinaša roman Ograd in dramsko trilogijo: Dom, Srenja, Bratje, v četrti pa se obetajo Bobri.

Knjižna polica

Novi knjigi pri založbi Mladika

Ob vstopu Slovenije v Evropsko zvezo je Založba Mladika iz Trsta izdala dve knjigi, ki italijanskemu bralcu nudita vpogled v slovensko literaturo in v kulturnozgodovinski razvoj slovenskega naroda. Knjižica Borisa Pahorja ponuja zgoščen, a bogat pogled slovenskega slovstva na Primorskem od Trubarja do današnjih dni in

njegovim italijanskim prijateljem Carlom Curciom ter še eseja o slovenski literaturi v Trstu.

Knjiga novinarja in zgodovinarja Paola G. Parovela pa z zgodovinskega in kulturnega zornega kota osvetljuje slovensko prisotnost v evropskem prostoru in ponuja tudi veliko informacij o staro-slovenski prisotnosti v evropskem duhu, v mitu in naravi.

Walter Grudina: "Piši riši na kmetiji"

Sredi marca letos je Mohorjeva družba Celje predstavila v Ljubljani svoje zadnje knjižne novosti. Med njimi je tudi knjiga-pobarvanka *Piši riši na kmetiji* v zamejstvu in tudi širše naokrog znanega ilustratorja Walterja Grudine, ki živi na Goriškem. Gre za "drugo pobarvanko za mlade raziskovalce", podobno prvi, ki je pred časom že izšla pri isti založbi. Sestavlja jo osem ilustriranih prizorčkov iz kmečkega življenja. Spremlja jih hudomušno besedilo, ki ga je prispeval sam avtor. Kdo redno prebira otroško revijo Pastirček, gotovo pozna Packa in njegove jezikovne spake: že iz te rubrike je jasno razvidna organska vez med ilustracijo in besedilom. Avtor sam vedno raje in pogosteje "daje besede v usta" svojim ilustriranim junakom z okroglimi zvezdavi očmi, saj sam najbolje pozna njihovo dušo. Tako v vsej polnosti zaživijo v samosvojem mavrično pisanem svetu in s preprostimi - vsem otrokom doumljivimi - besedami tudi prinašajo neko sporočilo. Na vsaki levi strani knjižice je pobarvana ilustracija v značilno toplih in skrbno izbranih Grudinovih barvah; na vsaki desni strani pa ista ilustracija ni pobarvana in samo čaka na otrokove delavne ročice. Na levi strani je besedilo napisano v celoti, na desni pa je nedokončano, tako da se otroci lahko učijo vpisavati tudi prve črke. V ilustracijah so prisotni tudi že znani ptički, miške, krtki in drugi grafični elementi v avtorjevem slogu, ki učinkujejo zelo simpatično in naravnost vabijo mladega bralca-raziskovalca, da se utopi v njihov svet. Že prvo pobarvanko *Piši riši* so otroci prav lepo sprejeli; upamo, da bodo vžljubili tudi drugo, ki jih vodi v odkrivanje zdravega in mešanom premalo poznane kmečkega življenja.

DD

Slovenci v Evropi od VI. do XXI. stoletja

Naslov knjige, ki jo je pred kratkim izdal in predstavil Umetnostni in kulturni center Skerk iz Trmorce na tržaškem Krasu, je pravzaprav italijanski in se glasi *Gli sloveni in Europa dal VI al XXI secolo*, saj je knjiga, ki sta jo uredila prof. Jože Pirjevec in dr. Jože Skerk, namenjena italijanskemu bralcu. Podnaslov lepo oblikovane knjige, natisnila jo je tiskarna Graphart, ki se glasi Nekaj protagonistov od 6. do 21. stoletja, je že sam dovolj zgovoren, saj so v knjigi izbrani odlični predstavniki slovenskega sveta iz zgodovine, literature, znanosti, filozofije in slovenske družbe, medicine, glasbe in filma, prav tako pa so v knjigi zbrani miti in legende Slovencev, zanimivosti, arhitektura in njeni dosežki, zapisi o slovenskih letalcih, športnikih in alpinistih, kot je seveda v lepo oblikovani knjigi večjega formata tudi izbor odličnih likovnih ustvarjalcev in so predstavljene tudi imenitne slovenske kulturne in druge ustanove.

Knjiga, ki je sodobno oblikovana in narejena kot nalašč za hiter in za prvo spoznavanje slovenstva in Slovencev dovolj zgovoren in poveden vpogled, je bogata s slikovnim, likovnim in fotografskim gradivom, pozna se ji, da je pri njej sodeloval naš odlični zgodovinar dr. Jože Pirjevec, ki zna zgodovino razlagati in predvsem pa slikovito približati tudi tistim, ki jim sicer zgodovina ni pri srcu in jim "ne leži".

Slovenci v Evropi je knjiga, ki je izšla ob vstopu domovine Slovenije v Evropsko unijo in je namenjena vsem tistim italijanskim ljudem, ki bi radi vsaj nekaj malega izvedeli o nas Slovencih, tudi zato sta avtorja vanjo uvrstila izbor naših velikih mož iz naše dežele, od Rebule in Pahorja do Jelinčiča, od Merkuja do Ukmarja, od Fabianija do Podrecca in drugih.

Upati je, da bo knjiga *Gli sloveni in Europa* našla pot med italijanske bralce, pa čeprav jo bomo zaradi neposrednosti, svežine in odprtosti radi v roke jemali tudi Slovenci. Upajmo, zares si želimo, da je ne bi imeli radi samo mi!

JUP

Goriški slikar se v Državni knjižnici predstavlja z nepoznanimi deli
Barvne beležke - likovna dela na papirju Roberta Faganela

Kaj je tisto, kar slikarja žene, da vzame s seboj v naravo beležko, svinčnik, a tudi vodenke in pastelne barve, se ne bo dalo nikdar razložiti. Nekateri to imenujejo navdih, drugi pravijo temu nadarjenost, zopet tretji drugače, dejansko pa nihče ne ve, zakaj umetnik čuti v sebi tisti klic, ki ga vleče, da slika, da naredi korak do svojega bližnjega, kar vsako pravo umetniško delo je. Kako pa slika nastane iz osnutkov, bežnih skic, tudi čudovitih akvarelov, ki so nastali sredi divjine, narave, pa lahko ljubitelj likovne in drugih umetnosti zve, če se poda v Državno knjižnico v Gorici na ogled razstave goriškega slikarja Roberta Faganela z naslovom *Barvne beležke - likovna dela na papirju*, ki so jo v knjižnici odprli minuli torek, 4. maja, in bo na ogled do 27. maja letos.

Direktor Državne knjižnice Marco Menato se je pred odprtjem razstave najprej goriškemu slikarju zahvalil za podarjeno olje na platno večjih dimenzij (izjemno močna, osebna podoživitev vulkana na kanarskem otoku Lanzarote!), ki bo odslej v stalni zbirki goriške knjižnice, kot je tudi povedal, da je Robert Faganel pred leti že imel razstavo v knjižnici, na kateri se je predstavil z olji na platno. Cristina Feresin in Jurij Paljk sta vsak s svojega zornega kota v slovenskem in italijanskem jeziku predstavila umetnika in njegova likovna dela, veliko število obsikovalcev pa je na odprtju umetnika nagradilo za trud.

Ne gre za klasično razstavo Faganelovih del, saj umetnik tokrat razstavlja pravzaprav liste in

skice iz delovne beležke in iz svoje skicirke, a tudi dovršene,

človeka. Gledalec se bo na prelestno lepih razstavljenih akvarelih sam lahko prepričal, kateri osnutki so postali mogočne slike v tehniki olje na platno in katere skice so ostale samo droben spomin, morda pa bodo še izziv za nova dela.

Robert Faganel prvič razstavlja tudi tri akvarelirane grafične liste v tehniki suhe igle, ki jih je napravil pred leti, a, kot je povedal sam slikar, "sem spoznal, da je moj likov-

ni svet barva in narava, da suha igla ni zame".

Drobne upodobitve vedut iz Afrike, Amerike, Španije, Francije, Italije, Indije in Slovenije ter seveda našega sveta so bisserčki, med katerimi najdemo akvarele, ki so na meji figurativnega slikarstva in čiste abstrakcijske upodobitve krajine, več kot le sodobne. Poznavalec izjemno bogatega opusa goriškega slikarja bo občudoval velik razkorak med lirčno povednostjo, skorajda šepetanjem pričujočih likovnih del in med monumentalnimi olji na platno, ki jih je goriški umetnik lansko leto razstavil na veliki antološki razstavi v Goriškem muzeju v gradu Dobrovo v Brdih.

"Veseli sem, ker sem lahko prvič pokazal dela na papirju: bežne, a pomembne beležke, vtise in skice s potovanj, tudi košček svoje duše."

Tolminski muzej / Razstava bo odprta do 30. junija

Fantazija naključij - razstava del Marijana Tršarja

Razstavljenih je enainštirideset slik

V Tolminskem muzeju, ki intenzivno soustvarja kulturno življenje na tamkajšnjem območju, je na ogled razstava likovnih del

umetnika Marijana Tršarja, enega najizrazitejših slovenskih sodobnih slikarjev. Na tolminski razstavi je na ogled enainštirideset slik, ustvarje-

nih v raznih tehnikah, razstava pa ima naslov *Fantazija naključij*. Pripravila sta jo kustos Marko Flego in domačin Silvester Gabersček, ki je državni sekretar na Ministrstvu za kulturo republike Slovenije.

Marijan Tršar je eden najbolj dejavnih slovenskih likovnih umetnikov, aktiven je namreč tudi na raznih drugih področjih, predvsem pa tudi odlično piše. Na začetku svoje umetniške poti se je največ ukvarjal z grafiko, a čedalje bolj tudi z oljnim slikarstvom in akvarelom. Več let je bil likovni pedagog na gimnaziji v Trbovljah in v Pionirskem domu v Ljubljani. Nekaj časa pa se je kot svoboden umetnik preživljal tudi s kopiranjem fresk po slovenskih srednjeveških cerkvah. Razstavljal je na več kot štiridesetih samostojnih in preko sto skupinskih razstavah v Sloveniji in v tujini.

Avtorica kataloga, ki je izšel ob razstavi, Judita Krivec-Dragan, omenja tudi Tršarjevo ljubezen do barve, "ob tem pa ostaja, z leti morda vedno bolj opazna njegova poteza po spravljenem odnosu do sveta, do sočloveka, do preteklosti in prihodnosti.

Vedrina in optimizem posameznika, ki se kljub vsemu nikoli ne odreče svojim sanjam, sta zato v Tršarjevih pejsažih barv kar nekako samoumevna."

Starosta slovenskih slikarjev se je od leta 1962 dalje pa do pred kratkim ukvarjal z likovno teorijo, likovno kritiko in z literaturo. Odmevna je bila njegova knjiga z naslovom *Dotik smrti*, ki jo je leta 2000 izdala založba Nova revija v Ljubljani. V tem izjemnem avtobiografskem delu Marjan Tršar opisuje trpljenje in razmere, ki jih je doživel v obdobju italijanske okupacije Slovenije med drugo svetovno vojno in tudi po njej pod komunističnim režimom. Marjan Tršar je bil med drugimi tudi interniran v fašističnem taborišču v Gonarsu.

Razstava lepih del Marijana Tršarja v Tolminskem muzeju bo odprta do 30. junija letos.

M.

Kratke

Luxa TV prekinja časnikarsko dejavnost

Splošni pregled deželne novinarske stvarnosti bo odslej obubošan, saj novica, ki je prejšnji teden prišla na dan, kaže, da bo zasebna televizija Luxa TV prekinila časnikarsko dejavnost. Ta je bila za Luxo, ki je najprej nastala kot internetna televizija, nato pa začela predvajati na frekvencah Telechiara, osrednja dejavnost, poleg tega, da je zaposlovala znatno število novinarjev. Novi družabnik, zadruga Bonawentura, ki bi moral nadomestiti prejšnja gospodarstvenika, podjetji Pacorini in Cosulich, namestila preusmeriti dejavnost zgolj v videoprodukcijo in opustiti časnikarski sektor.

Skupina 85 o Kosovelu

V ponedeljek, 3. maja, je Skupina 85 počastila Kosovelov spomin s srečanjem, ki je potekalo v prostorih Nemškega dobredelnega društva. Iz predavanja, ki je bilo namenjeno pretežno italijanskim poslušalcem, je prišla do izraza splošno razširjena ocena, s katero kraškega pesnika označujejo za izrednega književnika, ki je bil v kratki življenjski dobi zmožen čvrsto prehoditi vrsto literarnih tokov in zapustiti bogat opus; obenem pa se ne pozablja na nespodbudno dejstvo, da je Kosovelov lik med Italijani še danes premalo razširjen. O pesniku sta spregovorila Marko Kravos in Roberto Dedenaro. Večer so sooblikovali še pevka Kristina Oberžan, pianistka Mojca Šiškovič in igralka Janko Petrovec ter Nikla Panizon, ki sta izbor Kosovelovih lirik interpretirala.

Kulturno enogastronomski center
v Zgoniku:
Glasba in dobrote zemlje

Foto IG

Enogastronomski in glasbeni manifestacija Okusi in zvoki, ki se že redno odvija v prijetnem okviru zgonske vinoteke, je prejšnji teden, v petek, 7. maja, postavila še en dragocen kamenček v mozaik svojega delovanja. Peto srečanje pobude, ki jo omogoča prispevek in pokroviteljstvo občine Zgonik ter podpora tržaške trgovinske zbornice, je imelo kot običajno na programu tako degustacijo vin kmetije Škerk iz Praprota in kmetije Vengazzu iz Benečije. Gastronomski program raznovrstnih pokušenj ima v rokah gostinca Mitja Riolo, ki zgonski enogastronomski kulturni center upravlja. Aleksander Ipavec, predsednik združenja Cluster, pa skrbi za glasbeno kuliso večerov. Glasbeniki, ki popestrijo srečanja v novem kulturnem centru, sodijo med najbolj izkušene in izbrane interprete sodobnega glasbenega prizorišča. Na minulem petkovem večeru smo lahko prisluhnili blues jazz koncertu dua Claudio Cojanez in Giovanni Maier.

Rojanski Marijin dom:
Odnosi med krščanstvom in islamom

Na povabilo novonastalega društva Rojanski Marijin dom je v sredo, 28. aprila, g. Dušan Jakomin, avtor publikacije Islam in mi, predaval o odnosih med krščanstvom in islamom. Da bi pojasnil pozicijo katoliške Cerkve, je pri svojem razmišljanju med drugim izhajal iz koncilskega odloka Nostra aetate iz leta 1965, kjer piše: "Cerkve gleda s spoštovanjem na muslimane, ki molijo edinega Boga, usmiljenega, vseomogočnega, stvarnika nebes in zemlje, ki je govoril ljudem." Cerkveni zbor tudi spodbuja vse, naj pozabijo na razprtje in sovražnost, ki so v stoletjih nastale med krščanstvom in islamom, naj se trudijo za medsebojno razumevanje in naj skupno nastopajo v obrambo socialne pravičnosti, moralnih vrednot, miru in svobode.

Škedenjski kaplan je nato spomnil, da katoličane in muslimane veže priznanje Abrahama za skupnega očeta (Gen 16-17) po Sarinem sinu Izaku in po Hagarinem sinu Izmaelu. Poleg tradicionalnih razhajanj je omenil tudi bolj aktualna vprašanja, ki izvirajo predvsem iz pomanjkanja recipročnosti. Če je v večini zahodnoevropskih držav dovoljeno graditi oz. ustanavljati mošeje, je kristjanom v islamskih državah prepovedano izkazovati svojo versko pripadnost v javnosti. Tega sicer ne gre posploševati, je poudaril predavatelj, ker je islam "galaksija s številnimi uresničitvami Mohamedovega izročila" brez enotne vrhovne oblasti, ki bi dajala smernice muslimanskemu izražanju po vsem svetu.

Gospod Jakomin je naštel še veliko zanimivosti o Mohamedovem življenju, o Koranu, o petih stebrih muslimanske vere (izpoved vere, vsakdanja obredna molitev proti Mekki, miloščina, enomesečni nepretrgan post in romanje v Meko) in o Kaabi - ogromnem črnem meteoritu kockaste oblike. Izpostavil je tudi zgledno islamsko zvestobo molitvi in opozoril, da lahko le z dosledno krščansko identiteto suvereno sledimo papeževemu vabilu: "Bodite posredniki dialoga in miru med različnimi civilizacijami v času, ko nasilje, terorizem in vojne ustvarjajo nove zidove med narodi."

HA

Prof. Carlo Spartaco Capogreco gost Društva slovenskih izobražencev

Taborišča suverene italijanske
kraljevine med leti 1940-1943

Če so Italijani tako "dobri ljudje", kot sami o sebi menijo - vsaj tako pravi znani italijanski rek -, bodo lahko sami presodili, ko bodo v roke vzeli zanimivo in potrebno knjigo I campi del duce - L' internamento civile nell' Italia fascista. A kot pa je povedal avtor zgodovinske publikacije Carlo Spartaco Capogreco, so naši sosedi že segli po knjigi, saj je bilo šest tisoč izvodov v mesecu in pol že razprodanih.

Res izjemna oseba gost predzadnjega predavanja Društva slovenskih izobražencev (to srečanje je DSI priredilo v sodelovanju s knjižnico Dušana Černeta), ki je kot običajno potekalo v Peterlinovi dvorani, in to v ponedeljek, 3. maja. Izjemnost je predvsem v tem, da je Capogreco že pred le-

ti opustil zdravniški poklic ter se posvetil zgodovinskim vprašanjem, in sicer tematiki, ki je

Foto Kroma

bila v italijanskem zgodovinsko-pisju močno zapostavljena. Zanimanje za različne oblike fašistične internacije se je avtorju porodila že v letih, ko je obiskoval višjo šolo v Kalabriji, kjer se je leta 1955 rodil. Več-

rat se je peljal v bližini taborišča Ferramonti in zasledil serijo barak, kjer je bilo interniranih kakih 2000 judov. Polagoma je pričel raziskovanje in preko neposrednih stikov z bivšimi interniranci, katerim je sledil tudi do ZDA in Izraela, odkril stvarnost, ki je bila veliko bolj zapletena in globlja, kot bi si jo lahko predstavljali. Prof. Capogreco, ki poučuje sedaj sodobno zgodovino na Kalabrijski univerzi, je torej z leti osvetlil celotno strukturo fašističnega interniranja, ki se je začelo že daljnega leta 1926 s policijsko konfinacijo in se končalo šele v vojnem obdobju. V knjigi, ki jemlje v poštev obdobje med leti 1940-43, to je medvojni čas, ko je bila Italija še suvereno odgovorna monarhija, se avtor v pr-

vem delu posveča celovitemu okviru fašistične represivne politike. V drugem pa se Capogreco poglubi v posamezne primere civilnih internacijskih objektov, tako na italijanskem polotoku kot tudi na dalmatinskih otokih. Pri tem se je avtor držal jasnega razločevanja med tistimi taborišči, namenjenimi vojaškemu ujetnikom in ki so bili podvrženi določenim mednarodnim standardom, in centri, ki so nastali, ko so bili prvi prenaseljeni, in v katere so zapirali civilno prebivalstvo, v glavnem slovenskega in hrvaškega porekla. Slednje objekte je Capogreco poimenoval "vzporedna taborišča", v katerih so bili pogosto v primerjavi z vojaškimi znatno slabši.

V upanju, da bi Capogrecova knjiga postala obvezen priročnik v italijanskih šolah, kot je poudaril tednik Famiglia Cristiana, si je tudi obetati, da bi širša in poprečna italijanska javnost ne istovetila več pojem taborišč le z nacizmom in deportirance le zgolj z judovskim prebivalstvom. Taborišča so zloglasni pojem, ki je zaznamoval celotno dvajseto stoletje; Italija pa bi morala imeti lojalnejši odnos do nekaterih strani svoje preteklosti zgodovine.

Igor Gregori

V četrtek, 6., in petek, 7. t.m., v Kulturnem domu

Skupno podeljevanje bralnih značk
tržaškimi knjižnim moljem

Foto Kroma

"Radi bomo lepe zgodbe in povesti in še marsikaj, kar nas peče v zlati bralni raj" pravi Bitenčeva Himna bralnih značkarjev, ki je zazvenela v Kulturnem domu v Trstu v četrtek, 6., in v petek, 7. maja, med osrednjim delom letošnje izvedbe skupnega slovenskega podeljevanja bralnih značk. Pobudo so priredila tržaška didaktična ravnateljstva s slovenskim učnim jezikom (Dolina, Opčine, Nabrežina, Sv. Ivan in Sv. Jakob) v sodelovanju z Zavodom za šolstvo

RS - Enota Koper, SSG in Društvom Bralna značka Slovenije, ki deluje v okviru Zveze prijateljev mladine Slovenije. Omogočili pa so jo Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport RS, Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu pri Ministrstvu za zunanje zadeve RS in Zveza slovenskih kulturnih društev iz Trsta.

Kot se za otroški praznik spodobi, je bil program prireditve zelo pester in povečini neformalen, tako da je spominjal prej na disko dogodek kot na tradicionalno kul-

turno srečanje, saj sta petje in ples ob Šiferjevih pesmi Zidamo dan spravila na noge goste zasedena parter in balkon, da je dvorano preplavilo čisto sproščeno vzdušje. Govor strokovne tajnice Društva Bralna značka Slovenije Manca Perko (v petek jo je zamenjal predsednik iste ustanove Slavko Pregl), pozdrav pedagoške svetovke Zavoda za šolstvo RS za slovenske šole v F-Jk Andreje Duhovnik ter zahvale ravnateljev Ksenije Dobrila in Marijana Kravosa so zato delovali kot prijetni trenutki od-

diha med živahnim podeljevanjem priznanj, ki sta ga animirala gledališka igralka Gregor Geč in Rafael Vončina s pomočjo ekipe Pticek smejalke: Nikle Petruške Panizon, Stojana Colje in Aleša Kolarja.

V četrtek, 6. t.m., so bili nagrajeni knjižni molji vzhodnokraških in breških osnovnih šol: F. Bevk - Opčine, A. Černigoj - Prosek, A. Gradnik - Repen, K. D. Kajuh in P. Trubar - Gropada in Bazovica, A. Sirk - Križ, P. Tomažič - Trebče, A. Bubnič - Milje, M. Samsa - Domjo, I. Trinko Zamejski - Ricmanje, F. Venturini - Boršt in Boljunc, P. Voranc - Dolina. Naslednjega dne so prišli na vrsto njihovi 'devinsko-nabrežinski' in mestni kolegi: S. Gruden - Šempolaj, J. Jurčič - Devin, L. Kokoravec - Salež, 1. maj 1945 - Zgonik, V. Šček - Nabrežina; F.S. Finžgar - Barkovlje, I. Grbec - Škedenj, F. Milčinski - Katinara, J. Ribičič in K. Širok - Sv. Jakob, M. Štepančič - Sv. Ana, O. Župančič - Sv. Ivan.

Zastor se je nato dvignil nad predstavo Papageno igra na čarobno piščal, ki je Streulova priredba znane Mozartove opere Čarobna piščal. Profesionalnost in kvaliteto koprodukcije dveh ljubljanskih hiš, Lutkovnega gledališča in SNG Opera in balet, je gotovo cenila odrasla publika, medtem ko so mlajši s težavo sledili izvajanju arij in duetov ob klavirski spremljavi in jih je bolj prevzela pravljica atmosfera, ki so jo ustvarili bogati kostumi, efektna scena in učinkovite igre luči.

AL

Radijski oder in Slavistično društvo

Trst-Gorica-Videm

Predstavitev priročnika
za javne govorce

Lansko leto je pri mariborski Založbi Aristej izšel zanimiv in prepotreben priročnik, namenjen javnim govorcem z naslovom Slovenska zborna izreka, ki želi približati čim širšemu krogu uporabnikov zborna izreka, t.j. najvišjo obliko govorenega jezika. V okviru Tečaja lepe govorice, kjer si mentorji Radijskega odra prizadevajo, da bi posredovali obiskovalcem leporečne prvine in pravila, ki so bila še do nedav-

nega razpršena po različnih poglavjih znanstvene slovnice in pravopisa, sta ga v petek, 7. t.m., v Peterlinovi dvorani predstavili Matejka Peterlin in prof. Lojzka Bratuž. Radijski oder in Slavistično društvo Trst-Gorica-Videm sta ob tej priložnosti priredila tudi srečanje z avtoricama. Cvetka Šeruga Prek in Emica Antončič sta diplomirali na Filozofski fakulteti v Ljubljani iz slovenskega jezika in književnosti ter

primerjalne književnosti in literarne teorije. Prva se je najprej zaposlila kot lektorica za govor na RTV Ljubljana, od leta 1999 pa je vodja mentorjev za radijski govor pri RTV Slovenija. Druga je bila celo desetletje gledališka lektorica v Drami SNG Maribor, od leta 1993 pa je direktorica Založbe Aristej in odgovorna urednica kulturne revije Dialogi. Avtorici sta prepričani, da bi se morali zbornega pravorečja učiti že v osnovni šoli kot v pravopisnim pravili. Za sistematično učenje pravilne zborne izreke pa trenutno skrbita le Akademija za gledališče, radio, film in televizijo in Radio Slovenija, ki imata na področju govornega usposabljanja dolgoletno tradicijo. Večina Slovencev je tako prepuščena zgolj svojemu jezikovnemu občutku, ki je izpostavljen vplivom pogovornega jezika in narečij ter pritisku sponzorstva v komercialnih medijih. Vsi, ki bi radi oplemenitili svoj govor z zvočnostjo lepe slovenske besede, imajo odslej na voljo pregledne sheme, izčrpna navodila ter praktične vaje. Na priloženi zgoščenki pa sta znana napovedovalca Radia Slovenija Ajda Kalan in Ivan Lotrič posnela tudi zvočne primere za končno preverjanje. Priročnik Cvetke Šeruge Prek in Emice Antončič nima ambicij znanstvenega dela, hkrati pa ne zanemara strokovnosti, saj se v vsem opira na dosedanja temeljna dela: Toporišičevo Slovensko slovnico, Slovar slovenskega knjižnega jezika, Slovenski pravopis 2001 in primerjalno na Slovenski pravopis 1962.

Alenka Hrovatin

PEČ NA DRVA

Pizzeria - Gostilna - Bar

"VETO"

Nada Debenjak s.n.c

ZAPRTO OB TORKIH

OPČINE - Proseška ulica 35

tel. 040 211629

Kulturni dom, 8. maja / Slavnostna akademija ob stoletnici SPDT

SPDT: čil korak, pot jasna, cilji plemeniti

Foto Kroma

Ni bila le poklon stoletniku, ki pa je videti kot mladenič. Bila je pot skozi vzpone in padce Slovencev v Trstu. Bila je opomin na preteklost in spodbuda za prihodnost. Bila je zahvala neutrudnim članom. Bila je vabilo novim rodovom. Slavnostna akademija ob stoletnici Slovenskega planinskega društva v Trstu je potrdila nenadomestljivo vlogo društva, ki je razbohotilo svoje delovanje s smučanjem, alpinizmom, izletništvom, jamarstvom, markiranjem poti in s skrbjo za mladi, vendar nekoč kot danes na trdnih temeljih narodno-ob-

Kmecl: "Slovensko planinsko društvo Trst je izraz notranje neukrotljive svobode, zazrtosti v prihodnost brez zunanjih ali notranjih meja. Je vztrajanje v idealih, ki so trdni ideali jutrišnjega sveta ali morda že današnjega."

rambnega poslanstva.

"Že od ustanovitve je bilo tržaško planinsko društvo več kot le društvo", je v pozdravnih besedah podčrtal predsednik SPDT Devan Cesar. Bilo je izraz organizirane prisotnosti Slovencev v tržaškem mestnem središču: društvo je od vsega začetka rastlo na krepitvi narodne zavesti in na ljubezni do domače zemlje. Temeljilo je "na nesebičnem in prostovoljnem delu, ki je bilo in je bistvenega pomena in bi brez njega danes ne bili tukaj". "Vendar ne moremo dovoliti, da bi nas proslavljanje odvrnilo od prihodnosti". Še so

vino društva je podal igralec Janko Petrovec, ki je tudi povezoval slavje, doživetvo glasbeno podlago je pričaral maestro Aleksander Vodopivec, na ogromnem platnu pa so tekle fotografije stoletnika. „V času, ko je nastajalo planinsko društvo, je bil Trst sredi najbolj cvetočega gospodarskega in intelektualnega vzpona“, je začel slavnostni govor akademik dr. Matjaž Kmecl. V najbolj privlačnem slovenskem mestu sta delovala tudi planinca in narodni buditelj Henrik

na preži nacionalizmi, še je treba širiti plemenito idejo planinstva in slovenstva, še kliče ogorčena narava. "Pred nami so torej novi izpiti in preizkušnje, da jim bomo kos!" je zaključil Cesar.

Večer je stopil v živo z izletom v čas: zgodovina društva je podal igralec Janko Petrovec, ki je tudi povezoval slavje, doživetvo glasbeno podlago je pričaral maestro Aleksander Vodopivec, na ogromnem platnu pa so tekle fotografije stoletnika.

„V času, ko je nastajalo planinsko društvo, je bil Trst sredi najbolj cvetočega gospodarskega in intelektualnega vzpona“, je začel slavnostni govor akademik dr. Matjaž Kmecl. V najbolj privlačnem slovenskem mestu sta delovala tudi planinca in narodni buditelj Henrik

Tuma in dr. Julij Kugy, ki se je sicer vključil v nemškomeščansko družbo, Slovenci pa so ga vzeli za svojega in prevedli veliko njegovih del. "Prav je, da se danes spomnimo obeh klasičnikov, Tume in Kugyja, iz katerih je izšla slovenska planinska misel", je dejal Kmecl. Z njima in s "tržaškimi klasiki", med katerimi je govornik omenil Zorka Jelinčiča, Alojza Dolharja, Dušana Jelinčiča in Erika Švaba, je SPDT že zdavnaj preseglo tržaške meje in se je uveljavilo v mednarodnih višinah. Nepregledni seznam dejavnosti kaže, da je prostor ob meji prvi cilj društva. To je bistvo: SPDT je izraz notranje neukrotljive svobode, zazrtosti v prihodnost brez zunanjih ali notranjih meja. "To je vztrajanje v idealih, ki so trdni ideali jutrišnjega sveta, ali morda že današnjega". Akademijo je pozdravil tržaški župan Roberto Dipiazza in v luči nove Evrope zaželel, da bi premostili preteklost in v miru ter spoštovanju gradili prihodnost. Predsedniku je izročil spominsko plaketo. Vodja Urada za Slovence po svetu Jadranka

Šturm Kocjan je želela društvu, "da bi imelo dobro kondicijo še sto in sto let". V imenu predsedstva deželne sveta je svetovalka Bruna Zorzini podčrtala, da predstavlja jubilej tudi sto let življenja Slovencev v Trstu: iz trnja fašizma, preko osvoboditve do zблиževanja med narodi in kulturami. Čas je vsekakor naš zaveznik, tudi v novi Evropi. Večer je uvedel s koncertom slavnostno sklenil Slovenski oktet.

Obvestila

Društvo slovenskih izobražencev in Knjižnica Dušana Černeta vabita v ponedeljek, 17. maja, v Peterlinovo dvorano v Ul. Donizetti 3 v Trstu na predstavitev knjige zgodovinarke dr. Petre Svolljšak Soča, sveta reka. Italijanska zasedba slovenskega ozemlja (1915-1917). O obsežni študiji, ki je izšla pri Novi reviji v Ljubljani, bosta spregovorila dr. Stane Granda in avtorica. Začetek ob 20.30.

V sredo, 19. t.m., bo ob 18. uri v Tržaški knjigarni predstavitev nove knjige Emila

Zonte Triestina. Knjigo, ki govori o diatonični harmoniki - frajtonarci na območju Istre in Trsta, bo predstavil prof. Pavle Merku'. Pri predstavitvi bodo sodelovali godci na diatonično harmoniko - triestino.

Združenje prostovoljcev Hospice Adria Onlus prireja v četrtek, 20. t.m., ob 20.30 v prostorih razstavne dvorane Zadržne kraške banke na Opčinah predavanje dr. Mirka Peliconi SJ z naslovom *Duhovno sprenstvo v trpljenju*. Vabljeni!

Občina Trst / Afera glede shoda desnice pod Generalnim konzulatom RS

Koga je zastopal podžupan Lippi?

Prisotnost tržaškega podžupana Parisa Lippija (na sliki) na protestnem shodu pripadnikov mladinske organizacije NZ Azione Giovani (manifestirali pa sta tudi skrajni desničarski organizaciji Forza Nuova ter Fiamma Tricolore) proti vstopu Slovenije v Evropsko unijo v ul. San Giorgio pod sedežem Generalnega konzulata RS, 1. maja, je upravičeno izzval pravo politično afero v krajevni mestni upravi ter ostre kritike s strani opozicije. Lippi je zatrnil, da je na shodu nastopil v osebnem imenu. Ali je ta izjava verodostojna?

Foto Kroma

"Ne verjamem tem besedam", nam je odvrnil občinski svetovalec Peter Močnik (na sliki) iz vrst opozicije. "Lippi je znan kot star misovec. Poleg tega so bili prisotni še nekateri stari misovci kot Brandijeva in Rosolenova ter Giacomelli: to pomeni, da so se ti stari somišljeniki spet zbrali in, če jih primerjamo s tistimi, kar so bili pred dvajsetimi leti, spoznamo, da niso prav nič menjali." Odvetnik Močnik meni tudi, da je to izredno huda za-

deva, ker dokazuje, da župan Dipiazza hlina neko odprtost do nas. V resnici pa je uprava na strani Lippija. "Prvomajski desničarski shod pa tako dokazuje, da je večina popolnoma razbita in potemtakem ne more biti učinkovita pri upravljanju", je dodal občinski svetnik stranke SSK. Prav istega dne je župan Dipiazza s sežanskim kolegom Miroslavom Klunom proslavljati vstop Slovenije v Evropsko unijo, v ul. San Giorgio pa je drugi del mestne uprave temu odločno nasprotoval. Ali vlada na naši Občini malo zmešnjava?

Osrednja slovesnost v Praprotnu 9. maja

Štare poti - nove vezi ob čezmejnem prijateljstvu

Foto Kroma

Da bo v kratkem Kras zaživel v enotnem kulturnem in duhovnem prostoru, je bilo razbrati na obrazih tistih, ki so se udeležili čezmejne prijateljske srečanja, ki je potekalo v Praprotnu, 9. maja, v okviru manifestacije Stare poti - Nove vezi. Nedeljski kulturni dogodek je bil višek širšega niza pobud, ki so prejšnji teden prežemle stvarnost komenske in devinsko - nabrežinske občine. Srečanje je torej potekalo v duhu odprtosti in sožitja med prebivalci istega področja, ki ga je predolgo zaznamovala boleča mejna črta. Že ob vstopu prireditve-

nega prostora je bilo razvidno, kakšno vzdušje vlada med prisotnimi in kam težijo prizadevanja organizatorjev. Skupina prirediteljev je namreč zbirala podpise za petico, na podlagi katere podpisani želijo, "da v duhu premoščanja mej naj se dovoli podaljšanje odprtja državnega mejnega prehoda Šempolaj - Gorjansko vsak dan v tednu do polnoči, kot velja le ob enkratnih priložnostih". Prav na tem mejnem prehodu se je skupni popoldan pričel, ko sta se godbi iz Nabrežine in Komna srečali in nato peš odjadrili do prizorišča manifestacije v Pra-

protu. Pod šotorom je takoj zadonela skupna evropska himna Oda radosti, ki so jo interpretirali številni zbori tako s Tržaškega kot s Komenskega: MePZ Igo Gruden, MePZ iz Pliskovice, MePZ Rdeča zvezda-Devin, MPZ Fantje izpod Grmade, MPZ in ŽPZ Vesna, MePZ Jože Pahor, Ženski zbor Devin, Vokalna skupina Cominum, Pevski zbori komenskega Krasa in še nekaj vokalnih sestavov in posameznikov. Igrali so tudi Metlarji iz Pliskovice, Bršljan iz Slivnega in Mega Mix iz Nove Gorice. Odo radosti so zbori zapeli pod vodstvom Sergia Grattona, Zdravljico

"Današnji praznik se mi zdi nekaj izrednega. Veliko je bilo obiskovalcev in vsi so zelo navdušeni. Pod šotorom je bilo namreč občutiti posebno navdušenje in energijo. Še posebno himne, ki smo jih zapeli in zaigrali, je občinstvo zelo občudeno sprejelo. Iskren aplavz ljudem, ki so ga vložili v organizacijo." (Vera Tuta Ban, osrednja koordinatorka manifestacije)

pod vodstvom Simona Perčiča; Herman Antonič pa je vodil interpretacijo pesmi Kje so tiste stezice in Lipa. Tako devinsko-nabrežinski župan Giorgio Ret kot njegov komenski kolega Uroš Slamič sta izpostavila neprecenljivo in neobhodno potrebno vlogo, ki jo imajo ljudje pri sooblikovanju skupne Evrope. Na sporedu je bil še recital s poezijo primorskih pesnikov "Za setev sončnih dni", pri katerem so sodelovali igralci Bogdana Bratuž, Miranda Caharija in Anton Petje.

DSI / V ponedeljek, 17. t.m.

Predstavitev obsežne študije "Soča, sveta reka. Italijanska zasedba slovenskega ozemlja (1915-1917)"

V Peterlinovi dvorani v Trstu bo v ponedeljek, 17. maja, ponovno na vrsti žgoča, čeprav manj obravnavana tema iz naše zgodovine. Društvo slovenskih izobražencev in Knjižnica Dušana Černeta vabita na predstavitev skoraj 430 strani obsežne študije dr. Petre Svolljšak "Soča, sveta reka. Italijanska zasedba slovenskega ozemlja (1915-1917)". Pred nekaj meseci je izšla v ugledni zbirki Korenine pri založbi Nova revija. O knjigi bosta spregovorila zgodovinarja dr. Stane Granda in avtorica. Oba sta zaposlena na Inštitutu Milka Kosa pri Znanstvenoraziskovalnem centru Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani.

Višja znanstvena sodelavka in docentka za sodobno zgodovino Slovencev dr. Petra Svolljšak se je sicer rodila pred 38 leti na Jesenicah, odraščala pa je na območju Nove Gorice. Že v študentskih letih se je posvetila raziskovanju prve svetovne vojne in vloge Slovencev v njej. V Ljubljani, kjer je v službi, si je ustvarila družino z ravno tako mladim in prodornim zgodovinarjem dr. Bojanom Godešo. Študija "Soča, sveta reka" razčlenjuje italijansko zasedbo slovenskih posoških krajev v avstro-ogrskega cesarstva od vstopa Italije v vojno 15. maja 1915 do njenega zloma pri Kobaridu 24. oktobra 1917. Avtorica na osnovi arhivskega gradiva in z bogato fotografsko dokumentacijo vsestransko predstavlja italijansko prisotnost na tem območju, tudi represivne ukrepe in interniranje civilnega prebivalstva, zlasti pa upravnih stroj, ki jasno kaže na cilj dokončne priključitve zasedenih slovenskih ozemelj.

Ljubelj Proslava ob vstopu Slovenije v Evropsko unijo

Evropa z otroške perspektive

jih slišijo.

Pa tudi srečanje z drugimi otroki iz Slovenije in Avstrije je nekaj povsem običajnega. Avstrijski otroci so, kot že rečeno, del njihovega vsakdana, s slovenskimi pa se redno srečujejo v okviru evropskih projektov.

Starejši se sprašujemo, kakšen naj bo kompetitivni manager za nove čase. Vsi govorijo o potrebi global playerjev - to je o človeku in podjetju, ki se znajdejo in so sposobni odigrati vodilno vlogo kjerkoli. Vsak si pri tem zamišlja ekonomista, ki ima nadpovprečno izobrazbo, obleke po okusu najmodnejših stilistov, z najnovejšim laptopom (prenosnim osebni računalnikom).

nalnikom).

Bistvo izraza global player pa je v glagolu to play - igrati se. V tem so otroci res nepremagljivi - čisto cool (odlično) poslušajo navodila, jih (ponavadi) hitro asimilirajo ter ustvarjajo vedno nekaj edinstvenega. Zraven pa še se zabavajo in se učijo. Najbolji global player je za otroka tisti, ki se sproščeno lahko igra z drugimi otroki. Mislim, da je ta definicija pravilnejša od naše.

Odrasli pozabljamo, da je predpogoj za pošteno igro sproščen odnos do soigralcev. Otroci se med igro sicer tudi skregajo ali celo stepejo, zato morajo starejši skrbeti, da otroci dosledno spoštujejo pravila igre. Otroci dojemajo Evropo kot priložnost za igro, kot balonček, ki ga dobijo v dar in s katerim se igrajo skupaj z drugimi otroki. Starejši sicer sveto prisegamo na pravila, a jih prav tako dosledno kršimo. Če se otroci skregajo, lahko nastane kakšna praska, odrasli pa smo s svojim kreganjem povzročili že nešteto vojn.

Upajmo, da bo razširjena Evropa, ki se šele rojeva, ostala še dolgo čista in radovedna kot otroško oko.

Peter Rustja

"No, zapeli bomo dve kitici v italijanščini, dve v slovenščini in dve v nemščini!" Nekako takole sem z vzgojiteljicami vrtca na Trbižu pripravil otroke na proslavo ob vstopu Slovenije v EU. Učiteljice so se spraševale, ali bomo utegnili naučiti otroke novo besedilo v nekaj dneh. Otroci so se, kot ponavadi, otroško smejali in sploh se niso zmenili, da bodo tudi oni v ospredju prireditve na Ljubelju. Sicer pa, kaj je tako posebnega zapeti eno pesmico v treh jezikih! Njihov običajni teden predvideva petje in igranje

v italijanščini, nemščini, slovenščini in furlanščini. Petje v treh jezikih je, če si sposodim nemški neologizem, ki ga je uporabljal moj sin, ko je bil enako star kot oni - babyleicht (v prostem prevodu - stvar za dojenčke!). Za marsikatero otroka na Trbižu je tisto, kar je za drugega tuj jezik - materinščina. Nekaj otrok prihaja vsak dan iz Zilje na Trbiž. Doma govorijo nemško, nekateri tudi slovensko, v vrtcu pa se igrajo v vseh jezikih. Vprašanje delovnih jezikov teži le odrasle, otroci se brez večjih problemov igrajo s pomočjo vseh jezikovnih kodov, ki

Podelil ga je senat Politehnike v Novi Gorici

Častni doktorat
Josephu F. Sutterju

Rodil se je v ZDA slovenskim staršem, znan je kot "oče Jumbo jeta"

Senat Politehnike, izobraževalnega in znanstvenozobraževalnega zavoda v Novi Gorici, je sklenil, da v znak priznanja za izjemne dosežke na področju svetovnega razvoja letalstva, gospodu Josephu F. Sutterju s korporacije Boeing v Seattlu, v ZDA, podeli častni doktorat (doctor honoris causa). Joseph F. Sutter se je rodil slovenskim staršem leta 1921 v ZDA. Študirar je aeronavtiko na University of Washington, kjer je leta 1943 diplomiral in postal inženir aeronavtike. Leta 1945 je nastopil službo v letalski družbi Boeing kot specialist za aerodinamiko. Na osnovi svojih izkušenj in izjemnih sposobnosti je kasneje vodil razvoj treh generacij novih potniških letal. V šestdesetih letih prejšnjega stoletja je postal glavni načrtovalec potniškega letala Boeing 747, ki je še danes svetovna uspešnica v letalskem prometu in transportu. Po vsem svetu je postal znan kot "oče Jumbo Jeta". Njegovo poklicno delo je povezano z nastankom praktično vseh boeingovih letal v drugi polovici prejšnjega stoletja. Le-

ta 1986 se je upokojil kot podpredsednik družbe Boeing, še vedno pa je aktiven kot svetovalec pri družbi Boeing Commercial Airplane Group. Prispeval je tudi k varnosti vesoljskih poletov, saj je kot

strokovnjak sodeloval v ameriški predsedniški komisiji, ki je v drugi polovici osemdesetih let raziskovala nesrečo vesoljskega plovila Challenger. V sporočilu za javnost Politehnike so zapisali, da podelitev častnega doktorata Josephu F. Sutterju pomeni tudi čast za omenjeno ustanovo v Novi Gorici, ki vlaga velike napore v skrb za raziskovalno in pedagoško odličnost.

M.

Iz držav članic EU nove letalske proge v Slovenijo

Na Brniku v letošnjem letu pričakujejo nad milijon potnikov

Na Brniku, osrednjem slovenskem letališču, po sprejemu Slovenije v EU pričakujejo hitro povečanje prometa. Vzpostavljajo nove letalske proge, letališče se povezuje v konzorcij z velikimi gospodarskimi družbami, ki organizirajo obiske tujih turistov v slovenskih letoviščih, hkrati pa so skoraj končali posodabljanje oz. razširitev objektov in naprav na letališču.

"V razširjeni Evropi se bo konkurenca med letališči povečala, Slovenija pa ima pri tem velike možnosti. Naša država je namreč postala bolj prepoznavna, tuji pa bodo v Slovenijo v večji meri kot prej prihajali z letali", meni predsednik uprave Aerodroma Ljubljana Vinko Može. Angleška letalska družba EasyJet, ki slovi po izredno nizkih cenah prevoza in je progo z Ljubljano uvedla pred kratkim, je že pred tem na spletu prodala okoli 20 tisoč vozovnic za letalska potovanja v Slovenijo. Po izkušnjah Vinka Možeta so čim nižje cene vozovnic zelo velikega pomena. "Denar se namreč močno oplaja: če daš prevozniku tri evre popusta pri cenah vozovnic, dobiš od turistov nazaj povprečno petnajst evrov."

V ponedeljek, 3. t.m., je na Brniku prvič pristalo letalo madžarske letalske družbe Malev,

ki bo glavni mesti Slovenije in Madžarske, Ljubljano in Budimpešto, povezovala ob delavnikih dvakrat in ob prazničnih dneh enkrat na dan. Ob pristanku prvega letala je direktor Maleva za Vzhodno Evropo in Sredozemlje Laszlo Gal povedal, da tržne raziskave obetajo visok delež nove povezave. "Vozni red letov z najemnim 33-sedežnim letalom SF340 smo prilagodili poslovanju in jim tako omogočili enodnevne poslovne obiske in srečanja, saj lahko v eni uri prispejo iz Budimpešte v Ljubljano in tudi obratno." Po besedah Vinka Možeta bo nova proga med Budimpešto in Ljubljano omogočila nove letalske povezave proti Vzhodni Evropi in Bližnjemu vzhodu. Na osrednjem slovenskem letališču naj bi letos pristalo veliko čarterskih letal s turisti iz raznih tujih držav. V Sloveniji namreč pričakujejo ugodno turistično sezono, ki bi bila tudi sad večje razpoznavnosti Slovenije, potem ko je bila sprejeta v evropsko povezavo. Na Brnik naj bi zanesljivo prispele z letali več kot milijon potnikov. Za primerjavo navajamo, da jih je bilo v letu 2003 okoli 900 tisoč. Ko bodo naložbe, ki jih izvajajo, končane, to pa se bo zgodilo čez nekaj let, bo na Brnik lahko prispelo od šest do sedem milijonov potnikov na leto.

Jurij Paljk GLOSA

O pošti

Če bi naše bralke in bralci vedeli, kako sem sam, a tudi kolegi v uredništvu so pridno pomagali, minuli teden preklinjal italijansko pošto, bi gotovo mislili, da sem nevzgojenec, ki je vsaj desetletje preživel v pristanišču kot razkladač kave. Starejši bi rekli, da govorim kot furman, a imel sem razloge, saj je bila italijanska pošta kriva, da časopisa niste prejeli tako, kot bi ga morali. Nevzdržno je namreč, da časopis končamo v torek, ko ga tudi stiskajo in ga že v sredo jutraj dajo na pošto, in ga vi, drage bralke in bralci, dobite šele teden kasneje! Sedaj bo kdo oporekal in rekel, da je to zato, ker je tiskan v Padovi. To pa ni res, saj je bil prej, ko smo ga tiskali v Gorici in oddajali na pošto v Gorici v sredo jutraj, najprej prepeljan v Padovo, od koder je iz "centra za razmeščanje za severovzhodno Italijo" šel na pot nazaj v Gorico in Trst. O tej "optimizaciji italijanske pošte", kot se uradno ta sramota imenuje, smo že pisali in zato ne bomo izgubljali odvečnih besed. Za informacijo samo še to, da smo zaradi kroničnih zamud italijanske pošte že nešteto protestirali, zelo ostro tudi tokrat, ustno in pisno, in bomo tudi v prihodnje, saj tako nedelovanje pošte dobesedno izničuje naše delo, vas pa prikraja za tednik. Krivica je torej dvojna in naša nemoč pred poljško pošto očitna.

A ne gre samo za to. Dejstvo je, da je italijanska pošta sinonim, kaj sinonim, pojem je, tega, kako se stvari ne smejo delati!

(Ne)delovanje italijanske pošte bi danes moralo biti v svetu primer, ki bi ga morali preučevati na vseh univerzah, in sicer pod naslovom: "Kako naredi stvar narobe, da

bo šla še bolj narobe in bo edina njena gotovost ta, da nič ne bo delovalo!" Nobenega pretiravanja ni v teh trditvah, samo gola dejstva. Živimo petdeset metrov stran od državne meje, za katero sedaj vsevprič govorimo, kako počasi izginja, a prejemo normalno pošto iz Slovenije v

Gorico in Trst s štirinajstodnevno zamudo. Znano je, da dobiš vabilo na neko pomembno prireditev v Ljubljani vsaj z desetdnevno zamudo, če pa ga le dobiš pravočasno, se pravi na dan prireditve, ga dobiš ob 16. uri za prireditev, ki je bila isti dan v Spodnjem Dupleku ob 9. uri jutraj. Če pa je prireditev slučajno v bližnjem Goriskem muzeju v gradu Kromberk, ki (ne)delovanje italijanske pošte pozna in zato pošilja vabila vsaj štirinajst dni pred prireditvijo, dobiš vabilo gotovo z najmanj dvodnevno zamudo. Če to ni dovolj dober razlog za grde besede!

Ko se na pošto pritožiš, ti rečejo, da "ni od njih odvisno". V Italiji "nikdar ni odvisno nič od nikogar"! Ko se vztrajaš in še podkrepiš pritožbo, ti rečejo, da "je zamuda pošte iz Slovenije zato tako velika, ker je to mednarodni poštni promet!" Ko si končno

le upaš in ogorčen poveš, da je od Kromberka do Gorice le petnajst minut in od Trsta do Gorice za slabi dve uri vožnje s konjsko vprego, ti rečejo, da si nesramen, češ, "tako pa že ne boste z nami govorili!" Meni se je že zgodilo, da so mi rekli, naj grem pa živeti v Slovenijo, in to samo zato, ker sem na pošti v kraju, kjer živim, rekel poštni uradnici, ki tudi "nikdar ni nič kriva, ker nas je na pošti očitno premalo zaposlenih", da ne razumem, zakaj lahko v Sloveniji vsako pismo pride do naslovnika najkasneje v 24 urah in v Italiji to ni mogoče.

Tudi ne čudite se dejstvu, da se vam bo zgodilo, če se vam seveda še ni, da boste prejeli razglednico iz Afrike dosti prej kot pa razglednico z Gardskega jezera. To so tiste skrivnosti italijanske pošte, ki jim nikdar ne boste prišli do dna! Da so nedostojne, se ve, a so vseeno nerazumljive, vsaj čisto preproste mu umu nerazumljive skrivnosti.

Noben genij ni potrebno biti, da uvidiš sam, da nekaj ni v redu.

In ko razmišljaš sam pri sebi, kako italijanska pošta ne deluje, se spomniš na pokojnega velikega Italijana, ki je zase sicer rad govoril, da je "Protiitalijan-Antiitaliano", a je svojo deželo ljubil bolj, kot jo vsi njegovi sonarodnjaki skupaj. V mislih imam velikega Indro Montanellija, časnikarja, ki sem ga sam imel za velikega učitelja, in to zaradi sloga, poštenosti, pokončnosti, bistrosti in tudi velikih napak; ta je nekoč dejal, da bo v Italiji morda pozneje drugače, a se bo zares resnična reforma italijanske družbe začela šele takrat, ko bodo zaradi nedela odpustili vsaj enega italijanskega poštarja.

Rezko in drzno je pisal veliki Toskanec. Imel je prav.

paljk@noviglas.it

Slovenci si želijo socialno pravično državo, ki bi bila podobna Švedski

Parlament prizorišče predvolilnih obračunavanj

Dogajanja v Sloveniji v preteklih nekaj dneh so bila usmerjena k umeščanju države oz. njenih predstavnikov v EU, pripravam na junjske volitve v evropski parlament in v izredno sejo državnega zbora. Slednjo je zahtevalo 25 poslancev iz opozicijskih strank, s prvopodpisanimi Janezom Janšo (na sliki) in dr. Andrejem Bajukom. Terjali so razpravo o politični korupciji, klientelizmu in pranju denarja, kar naj bi se dogajalo v povezavah med vlado, javnimi podjetji v večinski državni lasti ter politiki vladajočih strank, zlasti LDS in ZLSD.

14. maj je zadnji rok za predložitev list kandidatov za evropske volitve. Parlamentarne stranke so precej samozavestne in izražajo prepričanje, da bodo izvolile vsaj po enega poslanca od skupaj sedmih, ki pripadajo Sloveniji. Nekaj zmede je povzročilo ravnanje vodstva ZLSD, ki je za nosilca kandidatne liste najprej določilo svojega predsednika (in predsednika parlamenta) Boruta Pahorja, pozneje pa se je premislilo in za nosilca liste določilo poslanca ZLSD Aurelija Jurija. Pahorja pa so uvrstili na sedmo, t.j. zadnje mesto na glasovnici, saj naj bi njegovo ime privlačilo glasove. Pahor je namreč že nekaj časa najbolj priljubljen slovenski politik, "ki pa živi od soja medijskih

žarometov in je strašno ambiciozen", kot je v uvodniku, objavljenem 7. t.m., zapisala časnika Dnevnik Suzana Lovec. ZLSD pa je iz spiska kandidatov za evropske poslance izločila Luko Jurija, nekdanjega predsednika podmladka te stranke. Voditelji političnih strank pa pri ocenjevanju možnih volilnih izidov premalo upoštevajo število in vpliv preferenčnih glasov, oddanih kandidatom, ki naj bi bili načelno brez večjih možnosti za vstop v evropski parlament. Predsednik slovenskih upokojencev Vinko Gobeč je na kandidadni listi LDS četrtri; ker lahko računa na mogočno armado 450.000 upokojencev, bi bil lahko izvoljen. Naklonjenost naj bi si pridobivala tudi Alja Brglez, nekdanja direktorica vladnega urada za informiranje, ki je nosilka liste za evropske volitve zunajparlamentarne stranke Slovenija je naša, koprškega župana Borisa Popoviča. Svoje kandidate za evropske volitve bo določila, če bo seveda zbrala dovolj glasov podpore, tudi Nacionalna stranka dela, župana občine Ajdovščina Marjana Poljšaka. V njenem programu je tudi zapisano, "da se stranka liberalnemu kapitalizmu zoperstavlja tudi zaradi tega, ker LDS omogoča prodor islama in predstavlja nevarnost islamizacije Evrope".

Javnost, ki je sicer utrujena od politike ter razočarana nad mnogimi njenimi predstavniki, je prisluhnila odzivu na anketo, ki jo je v slovenska gospodinjstva poslala LDS. Predsednik stranke (in vlade) Andrej Rop je priznal, "da so bili nekateri odgovori na vprašanje, kako izboljšati Slovenijo v naslednjih desetih letih, ostri in kritični. Razvidno je tudi, da Slovence in Slovenci želijo imeti socialno državo in socialno pravičnost. Na vprašanje, kateri državi naj bo podobna Slovenija, je večina sodelujočih v anketi navedla Švedsko".

Opozicija napoveduje novo sejo parlamenta o politični korupciji

Državni zbor je pred volitvami v evropski in slovenski parlament postal prizorišče ostrih obračunavanj med vladno večino in opozicijo. Na izredni seji 6. in 7. t.m. je razpravljal o politični korupciji, klientelizmu in pranju denarja,

kar naj bi potekalo v povezavi med javnimi podjetji v večinski državni lasti in politiki iz vladajočih strank. Poslanci iz opozicije so domnevne primere korupcije dokazovali z mnogimi dokumenti, ki naj bi obremenjevali predvsem vodilne slovenske družbe s področja informatike in telekomunikacij. Med njimi so tudi družbe Telekom, Mobitel, Simobil, Pošta Slovenije in podjetje Ultra v Zagorju, v katerem je zaposlen predsednik Sveta LDS Gregor Golobič. Poslanci vladajoče koalicije so vse navedbe oz. obtožbe zavrnilli in jih označili za izmišljotino, ki da jih opozicija uporablja le v predvolilne namene. Opozicijske stranke pa so gradivo o stanju korupcije in njenih domnevnih nosilcih poslale državnemu tožilstvu in generalnemu direktorju slovenske policije. Na izredni seji parlamenta so z glasovi poslancev vladne večine zavrnilli tudi predloge vseh devetih zakonov, ki jih je vložila opozicija. Med njimi je bil tudi predlog zakona o odnosih RS s Slovenci, ki živijo zunaj njenih meja. Janša je povedal, da bodo opozicijski poslanci zahtevali vnovičen sklic izrednega zasedanja državnega zbora, da bi lahko nadaljevali in poglobili razpravo o politični korupciji, klientelizmu in pranju denarja. Po mnenju udeležencev oddaje z naslovom Trenja, na Pop TV, omenjene pojave omogočajo in spodbujajo vladajoče politične elite.

Marjan Drobež

Predsednik Zveze veteranov vojne za Slovenijo tudi o t.i. izbrisanih

"Ne poznam nikogar, ki bi se bojeval za osamosvojitve Slovenije"

V novi številki Veterana, glasila Zveze veteranov vojne za Slovenijo, je objavljeno večje število poročil in drugih prispevkov o delovanju in težnjah omenjene domoljubne organizacije. Veterani vojne za osamosvojitve hočejo ostati in utrjevati svojo vlogo kot dela civilne družbe v Sloveniji, kar dokazujejo s svojim delovanjem. Predvsem si prizadevajo, da bi država veteranom oz. njihovim svojcem priznala in z zakonom zagotovila socialne pravice in zaščito. Državni zbor razpravo o tem zavlačuje,

v državnem proračunu pa je za delovanje Zveze veteranov vojne za Slovenijo namenjeno zelo malo sredstev. V omenjeni novi številki Veterana je objavljen tudi obsežen pogovor s polkovnikom Srečkom Lisjakom, ki je bil pred dnevi na skupščini glavnega zbora ponovno izvoljen za predsednika Zveze veteranov vojne za Slovenijo. V intervjuju je povedal, da se število članic Zveze veteranov še naprej povečuje, tako da jih je sedaj skupaj 21.215. V zvezi z aktualno politično te-

mo v Sloveniji o t.i. izbrisanih je polkovnik Srečko Lisjak opozoril, "da veterani vojne za Slovenijo nasprotujemo temu, da bi se tako imenovanim izbrisanim, ki so bili proti slovenski osamosvojitvi, tistim, ki so bili pripadniki jugoslovanske armade v vojni za samostojno Slovenijo in v njej pasivno ali aktivno sodelovali, nato pa z omalovaževanjem zapustili Slovenijo, podelil kakršen koli status v Sloveniji. Od države pa zahtevamo, da se prednostno rešujejo problemi veteranov in ne včerajšnjih nasprotnikov

slovenske države." Časnikar je Srečka Lisjaka vprašal, ali je bilo med t.i. izbrisanimi veliko takšnih, ki so se v enotah teritorialne obrambe bojevali za samostojno Slovenijo, kar trdijo nekatera javna glasila. Odgovoril je: "Kot predsednik Zveze veteranov vojne za Slovenijo od njenega nastanka ne poznam imena in priimka človeka, ki bi bil aktivno vključen v osamosvajanje Slovenije in bi bil sedaj v skupini t.i. izbrisanih. Če pa obstaja takšen človek in o tem mislo seznanjeni, je krivda na njegovi strani in ne na strani organizacije. Če bi takšen primer kljub vsemu obstajal, bi organizacija poskušala in zanesljivo tudi pravno-formalno dokazala, da je bila ta oseba ob pravem času na pravi strani."

M.

Ugotovitve raziskav o zaposlovanju v slovenskem obmejnem prostoru

Vsak dan okrog deset tisoč oseb na delo v Slovenijo

V Sloveniji se ob njeni vključitvi v EU veliko razpravlja o zaposlovanju v tujini, tudi v pričakovanju morebitnih dvostranskih sporazumov o takih migracijah z Italijo in Avstrijo. O številu slovenskih delavcev iz obmejnih krajev, ki vsak dan prečkajo mejo s sosednjima državama, kjer opravljajo razna dela, navajajo različne podatke, ki pa so seveda neuradni. Nekateri zatrjujejo, da je dnevni slovenskih migrantov v Italijo okoli petnajst tisoč. Od tega števila naj bi jih bilo le nekaj tisoč, ki imajo dovoljenje za delo oz. zaposlitev v sosednji državi. Precej podatkov in drugih ugotovitev o zaposlovanju v slovenskem obmejnem prostoru je zbral dr. Jernej Zupančič, raziskovalec inštituta za narodnostna vprašanja v Ljubljani in profesor na oddelku za geografijo tamkajšnje filozofske fakultete. Opozarja, "da čezmejne dnevne de-

lovne migracije pomenijo poseben segment trga delovne sile. Celo več: v mnogih gosteje naseljenih območjih so postale reden in pogost pojav in že opredeljujejo "normalnost" prostora v družbenem, gospodarskem in kulturnem smislu. Slovenija je tako "izvoznica", kot tudi "prejemnica" delovne sile z oziroma na območja sosednjih držav. V dveh raziskovalnih nalogah in tudi še z dodatnimi preučevanji sem ugotavljal stanje v slovenskem obmejnem prostoru." Dr. Jernej Zupančič poudarja, "da se je skupni gospodarski prostor s sosednjim pretokom delovne sile že uveljavil in ga domače prebivalstvo jemlje kot nekaj zelo vsakdanjega. Tokovi so bolj ali manj uravnoteženi; gre torej za izmenjavo in ne za enostranski pritisk delavcev. Prav zato so obmejna območja v zadnjem desetletju dobila nekaj gospodarske-

ga zagona in so - vsaj nekatera - zato znova oživila. Gre za prebivalstvo, ki se po splošni kulturni tradiciji in značaju ne razlikuje močno. Čezmejni delovni migranti sestavljajo silno raznoliko družino različnih poklicev, od najbolj preprostih pa do visoko kvalificiranih vrhunskih strokovnjakov in poslovnežev. In v tem kontekstu so prav čezmejne dnevne delovne migracije v slovenskem prostoru zelo zanimiv, celo značilen primer. Ob tem pa je treba opozoriti, da so slovenska obmejna območja in v enaki meri tudi obmejna območja v sosednjih državah, Italiji in Avstriji, izredno raznolika." Omenjeni raziskovalec in univerzitetni profesor je ugotovil, da iz delovnih razlogov slovensko državno mejo bolj ali manj vsak dan prečka več kot 24 tisoč oseb. Od tega števila jih okrog 10 tisoč prihaja v Slovenijo, dobrih 14 tisoč pa jih odhaja v tujino, v veliki večini v Avstrijo in Italijo. V Avstrijo tako odhaja skoraj

6 tisoč slovenskih državljanov, iz te države pa prihaja v Slovenijo okrog 900 oseb. Še izrazitejša je razlika v t.i. obmejnem zaposlovanju med Slovenijo in Italijo. Vsak dan prečka mejo več kot 8 tisoč slovenskih državljanov, ki delajo na območju od Trsta pa do Tržiča, Gorice in Vidma. V Slovenijo pa prihaja na delo vsak dan okoli 650 italijanskih državljanov. V Sloveniji ima delo še okrog 450 oseb iz drugih držav članic EU. V Slovenijo pa prihaja vsak dan tudi približno 8 tisoč delavcev iz Hrvaške in okrog 150 delavcev iz Madžarske. Zelo značilno je, da je večji del obravnavanih zaposlitev pollegalnih ali ilegalnih, prečkanje meje pa je povsem regularno. Raziskovalec inštituta za narodnostna vprašanja in profesor na oddelku za geografijo filozofske fakultete v Ljubljani, dr. Jernej Zupančič, meni, da so čezmejne delovne migracije zelo pomemben povezovalni dejavnik in spodbujajo čezmejno sodelovanje. Vendar bi bilo potrebno obmejna gibanja delovne sile uzakoniti z dvostranskimi sporazumi med Slovenijo, Avstrijo in Italijo.

M.

Kratke

Zahvala mestne občine Nova Gorica

Mestna občina Nova Gorica se iskreno zahvaljuje vsem organizatorjem prireditve ob vstopu Slovenije v Evropsko unijo v Novi Gorici in vsem, ki so se udeležili osrednje slovesnosti na novem trgu na meji pred železniško postajo. Obenem jih vabi, da se udeležijo še vseh prireditev, ki se bodo odvijale vse do konca maja. Prireditve so navedene v zgibanki Skupaj v Evropi, ki so jo prejeli na dom. Zgibanko lahko dobijo tudi na recepciji Mestne občine in v Turistično-informativnem centru ter na spletni strani Mestne občine Nova Gorica.

Pojasnilo o varnostnih ukrepih na osrednji proslavi v Novi Gorici

Glede na to, da so bili na osrednji prireditvi ob vstopu Slovenije v EU v Novi Gorici v petek, 30. aprila letos, dostopi na osrednje prizorišče omejeni, mestna občina Nova Gorica želi pojasniti varnostne ukrepe: udeležba predsednika Evropske komisije Romana Prodijsa in najvišjih predstavnikov države na slovesnosti je zahtevala kar največjo varnost na prizorišču. Po naših podatkih je bila prireditev ocenjena za največjo stopnjo tveganja zaradi nevarnosti terorističnih napadov. Za varnost je skrbela policija s slovenskimi specialnimi enotami, ki so bile nameščene tudi na italijanski strani, in dvesto varnostnikov. Med varnostne ukrepe so sodili tudi koridorji dostopa, ki jih določijo protokol in koridorji za urgentne izhode. Zaradi majhnega prostora na novem trgu na meji pred železniško postajo in že navedenih varnostnih ukrepov, varnostniki na osrednje prizorišče niso smeli spustiti veliko obiskovalcev oziroma samo omejeno število tistih obiskovalcev, ki so na prireditev prišli med prvimi. Ostali obiskovalci so morali ostati na prostoru za ekranom, na katerem se je neposredno predvajalo dogajanje na odru. Poudarjamo tudi, da so bili strogi varnostni ukrepi podvrženi tudi sami organizatorji, saj so se lahko gibali le v določenih predelih z ustreznimi akreditacijami, varnostniki so izvajali pregled tako odra za snemalce televizijskih hiš kot tudi v šotoru za novinarje. Popolnoma razumemo željo obiskovalcev, da bi si dogajanje na odru radi ogledali iz neposredne bližine, vendar je obenem potrebno razumeti, da je bilo to nemogoče. Ob tem dodajamo, da je bilo takoj po odhodu najvišjih gostov z Romanom Prodiem na čelu stanje popolnoma drugačno, saj so varnostniki sprostili dostop na prizorišče in umaknili ograje. V soboto popoldan so koncert Gorana Bregoviča na istem mestu varovali isti varnostniki, vendar tako strogih varnostnih ukrepov ni bilo več. Seveda se pojavljajo tudi vprašanja, zakaj se prireditve ne odvijajo na drugem prostoru, vendar je izbira prizorišča tesno povezana s simboliko, ki jo izraža skupni trg na meji. Kljub stroгим varnostnim ukrepom in dežju upamo, da vam je dogodek ostal v lepem spominu.

Črtomir Špacapan slovenski generalni konzul v Trstu odhaja za direktorja TV Primorke

Sedaj je konec ugotovljen in domnev o tem, kakšno novo zaposlitev bo sprejel Črtomir Špacapan, potem ko se je odločil za odhod z mesta slovenskega generalnega konzula v Trstu. Imenovan je bil namreč za direktorja TV Primorke, katere lastnica je zasebna družba, ki vključuje tudi TV Vitel v Domberku in radijsko postajo Robin v Novi Gorici. V izjavi ob prevzemu nove funkcije je Špacapan dejal, "da si je vedno želel postati časnikar". Meni, "da Tv Primorka lahko razširi svoj program tudi na sosednje območje v Italiji, prek kabelskih sistemov pa bi morda uspela prodreti tudi globlje v Slovenijo". Poudaril je tudi, da se bo pri svojem delu izogibal vsakršnega vpliva politike. Črtomir Špacapan bo sicer še opravljal dolžnosti slovenskega generalnega konzula v Trstu, dokler zunanje ministrstvo Slovenije ne bo imenovalo njegovega naslednika.

Vodniki za izlete in potovanja po Vipavski dolini

Občinski svet v Ajdovščini je sprejel odlok o lokalni vodniški službi, tak predpis pa pripravljajo tudi v vipavski dolini. Z njima bodo uredili področje lokalnega turističnega vodenja v Vipavski dolini. Turistično-informacijski center v Ajdovščini je medtem pripravil tečaj za lokalne turistične vodnike oz. vodnike, ki lahko vodijo in usmerjajo izletnike in druge obiskovalce. V omenjeni ustanovi programe obiskov, izletov in potovanj pripravijo brezplačno, v različnih jezikih in po potrebi tudi v domačem vipavskem narečju. Pri tem vodja turistično-informacijskega centra v Ajdovščini Sanda Hain poudarja, "da kraje v Vipavski dolini, njene naravne in kulturne znamenitosti, predstavljajo na pravi način, z upoštevanjem vseh strokovno ugotovljenih dejstev in znanih podatkov."

Tudi v slovenskih bankah odpuščanje zaposlenih

V poslovnih bankah, tudi v obeh največjih, Novi ljubljanski banki in Novi kreditni banki Maribor, izvajajo racionalizacijo poslovanja. To je postalo nujno potrebno zaradi konkurence bank in drugih finančnih ustanov, ki bo po vstopu Slovenije v EU zagotovo še naraščala. Sproščeni so vsi deli finančnega trga, to je v bančništvu, zavarovalništvu in pri investicijskih skladih. Največji pritisk pa bodo tuje finančne ustanove najbrž izvajale na slovenske banke in morda tudi na območne hranilno-kreditne službe. Zanesljivo bodo dobički slovenskih bank v prihodnje nižji od sedanjih, ker bodo te ustanove spričo pritiskov oz. konkurence iz tujine morale znižati obrestne mere za določene vloge varčevalcev. V slovenskih bankah je zaposlenih skupaj okoli deset tisoč ljudi, to pa je po mnenju dr. Mojmirja Mrata, strokovnjaka za mednarodne finance, "preveč glede na sedanji obseg bančnih poslov." V Novi ljubljanski banki je začetek zniževanja števila zaposlenih napovedal predsednik njene uprave Marjan Kramar. O presežnih delavcih je uradno obvestil tudi sindikat in Zavod za zaposlovanje v Ljubljani. V omenjeni banki, največji v Sloveniji, je sedaj vseh zaposlenih nad 3.800, to število pa naj bi v kratkem zmanjšali za 300 uslužbencev. Število zaposlenih bo tudi potem še preveliko, toda težave bodo reševali z različnimi notranjimi ukrepi, na primer s premeštvami uslužbencev. Banke so bile doslej edine ustanove v Sloveniji, kjer ob dobrih plačah ni bilo odpuščanj uslužbencev. Zaradi tega sindikati nasprotujejo zmanjševanju zaposlenosti. V Novi ljubljanski banki posamezniki menda celo razmišljajo, da bi se odpuščanju uprli tudi tako, da bi upočasnili postopke s strankami pri bančnih okencih, s čimer bi ustvarili napeto ozračje, ki naj bi jim koristilo.

M.

SZSO - Gorica | Jurjevanje v nedeljo, 2. maja, v Mirnu

Lepo število mladih stopilo v skavtsko družino

Evropsko obarvani prvomajski prazniki so bili letos posebno slovesni tudi za goriške skavte in skavtjinje. Voditelji SZSO-GO so letošnje jurjevanje organizirali v Mirnu, obmejni slovenski vasi ob Sovodnjah, da bi se spomnili pomembnega dogodka. Ob tem je treba poudariti, da se je v zadnjih letih v goriški del SZSO vključilo tudi lepo število mirenških skavtov.

Začetni zbor je potekal v lepem, sončnem vremenu. Kaj kmalu pa so se na nebu pojavili "nevarni", črni oblaki, ki so organizatorjem pognali strah v kosti. Strah je bil odveč, saj so oblaki v slabi uri izginili in prepustili mesto jasni modrini mirenškega neba. Izvidniki in vodnice ter volčiči in volkuljice so se pred mašo preizkusili v pevskih vajah, ki so jih vodili predstavniki najstarejše veje, roverji in popotnice. Medtem so novinci v vejah VV in IV še zadnjič poskusili obred obljub, s katerim so med mašo postali "polnopravni" člani velike skavtske družine. Jurjevanja se je udeležilo lepo število skavtov in skavtjinj, pa tudi "upokojenih" skavtov, prijateljev in staršev. Mašo je daroval pater Mirko Pelicon, ki je v svoji pridigi poudaril pomen skavtizma kot aktivnega načina življenja, s katerim naj se človek ne prepusti pasivnosti. Sledil je najpomembnejši del dneva, obred obljub. Pokrajinska in deželna načelnica Katja Tommasi je ob tem poudarila pomembno vlogo, ki jo je skavtsko gibanje odigralo v

goriškem družbenem tkivu v štiridesetletni zgodovini predvsem na področju vzgoje otrok in mladih. Goriški del zamejske skavtske organizacije je v letošnjem delu pridobil 28 novih članov. Najprej je pred akelo (naziv glavnega voditelja v veji VV) krdele Sambhur (ki geografsko zajema področje Gorice in Števerjana) obljubilo dvanajst novih volčičev. K zastavi je nato pristopila še akela krdele Seeonee (geografsko zajema Doberdob in ves goriški Kras), ki je v svoje krdele sprejela pet novih volčičev. Svečano obljubo so po volčičih izrekli še novinci starejše veje izvidnikov in vodnic. V prvi četi (Gorica in Števerjan) so se letos veselili osmih, v drugi pa treh novincev.

Program se je po maši nadaljeval z Igrami brez meja, na katerih so sodelovali skavti, prijatelji in starši. Ob tradicionalni

zastavi, ki spada med zgodovinske skavtske igre, so organizatorji letos uvedli novo igro, ki so jo ironično, ob pomembnem prvomajskem dogodku, poimenovali Šverckomerc. Ekipi, ki sta si stali nasproti, sta morali prekoračiti "mejo" in z nasprotnikovega igrišča "prešvercati" čimveč zakladov. Igre so premočno zmagali Sovodnjenci, ki so kot nagrado domov odnesli kilsko čokolado.

Po napornem, a zabavnem delu je bilo na vrsti še skavtsko kosilo za vse prisotne. Jurjevanje se je sklenilo z zadnjim zborom, klici vodov in pesmijo slovesa. Naslednje skupno snidenje bo za goriške skavte 6. junija, ko bo na sporedu srečanje z zahvalno mašo ob zaključku skavtskega leta (ob 11.30 pri sv. Ivanu v Gorici), ki se bo ujemale s 40-letnico skavtizma na Goriškem.

Navihani tiger

Poklici

Pekarna Starec že kakih 50 let stoji na križišču na Proseku, prav tam, kjer so postaje vseh avtobusov, ki povezujejo Kras s Trstom. Gre za družinsko pekarno, ki jo z mamo upravlja 27-letni Davorin Starec s Proseka. Prometa pa je kar dovolj, kot nam pove sam. Biti pek je naporen, a lep poklic, ugotavlja. Vsak dan imaš opravka z nečim živim, kar sam ustvariš. Pripraviš moko, kvas in vse ostalo, kar je potrebno za različne vrste kruha, ki ga nameravaš zamesiti. Sicer je sedaj to naporno delo stvar posebnih meslinih strojev, a posebno lep občutek je nato opazovati, kako to testo vstaja in rase in veš, da bo iz tega nastal kruh.

Testo nato premešaš, narediš hlebce in hlebčke različnih oblik, ponovno pustiš, da vzhaja in nato daš v toplo peč. Pet, pred prazniki tudi šest peči na dan. Pravzaprav na noč, saj se pekov delavnik začne ob 2. uri ponoči, da je nato zjutraj lahko svež kruh v koših na policah ali tudi že razvožen na Opčine, v Salež in še kam. Davorin vsako noč s pomočnikom mesi in peče, zjutraj pa v pekarno pride tudi mama, ki nato streže kupcem.

Starodavnega in plemenitega poklica peka se je Davorin naučil od svojega očeta Daria, ki mu je umrl pred nekaj meseci, tako da je sedaj največje breme pri mešalni mizi in ob peči padlo prav nanj. Takrat, ko je sam pri štirinajstih stopil z očetom v pekarno, da bi se izučil za peka, si ni prav dobro predstavljaj, kako vse to zgleda. A počasi se je izučil za mojstra. Sedaj so v veljavi novi, strožji predpisi in kandidat za peka mora obiskovati posebne tečaje, da si osvoji določeno znanje glede specifičnih pekarskih umetnosti, a tudi higienskih predpisov in varnosti na delu. Na koncu tečajev pa morajo kandidati polagati ustrezne izpite, ki so kar zahtevni in jih ocenjuje posebna komisija tržaškega združenja pekov. Dandanes ni veliko mladih, ki bi se ukvarjali s tem delom, saj terja veliko odgovornosti in napora, še ugotavlja Davorin, ki tudi glasno pripominja, da se temu ne čudi, saj se pekovo delo začne takrat, ko mnogi že odhajajo spat.

Vendar Davorina ne poznamo le kot peka, ampak ga cenimo tudi kot organista. Malo v

šali pripominja, da človek ne živi samo od kruha in da ga je glasba vedno veselila. Tudi v tem je Davorin ubiral zanimiva pota. Bil je star kakih 11 let, ko se je kar sam približal klaviaturi. Ko so doma spoznali, da ga glasba veseli, so ga napotili k nepozabnemu proseškemu organistu. "Milko Cibic", pravi Davorin, "me je kaka tri leta tudi učil in mi dejansko vcepil ljubezen do orgel." Svoje glasbeno znanje je nato začel poglobljati z učenjem klavirja na Glasbeni matici. Najprej je bil za kaka štiri leta gojenec prof. Ravla Kodriča, nato pa ga vse do danes uči prof. Mojca Šiško. Orgelsko znanje pa je poglajljal najprej kot udeleženec rednih mesečnih srečanj na Opčinah in poletnih tečajev za organiste v priredbi Zveze cerkvenih pevskih zborov v raznih krajih, kjer so pač bili poletni seminarji. Davorin se je tako več let učil pod mentorstvom prof. Angele Tomažič iz Ljubljane. V zadnjem letu pa redno vsak teden hodi v Logatec k znani organistki Poloni Gantar in se tako še izpopolnjuje. Ob vsem tem je potrebno poudariti, da tako na Proseku kot na Kontovelu vsako nedeljo in praznik redno in vestno orgla ter spremlja petje cerkvenih zborov.

Prav na obnovljenih proseških orglah bo v kratkem tudi nastopil s programom, ki ga bosta oblikovala s proseško sopranistko Matjeko Bukavec.

SZSO - Trst | Jurjevanje v nedeljo, 25. aprila, v Mavhinjah

Prijeten skavtski dan v naravi z obljubami in igrami

Lep sončen dan je privabil številne tržaške skavte, njihove starše in prijatelje v nedeljo, 25. aprila, na travnik v Mavhinjah. Tržaški skavti se namreč vsako leto prvo nedeljo po prazniku sv. Jurja zbirajo na tradicionalnem jurjevanju, ko sprejmejo v svoje vrste novince, ki so se celo leto pripravljali na vstop v krdele ali četo. Tržaške skavtske vrste je letos obogatilo 34 članov, dvajset iz vrst volčičev in volkuljic, 14 pa iz vrst izvidnikov in vodnic. V ravni držji in s pozdravom na skavtski zastavi so novinci pred vsemi povedali skavtske zakone, nato pa so obljubili, da bodo "z božjo pomočjo vestno

služili Bogu in domovini, pomagali svojemu bližnjemu in spolnjevali skavtske zakone". Pred obljubami pa je bila na travniku še maša, ki jo je daroval cerkveni asistent za Tržaško, g. Tone Bedenčič. V popoldanskih urah so se udeleženci razdelili v različne starostne skupine; vsaka je imela svoje igre in preizkušnje, v katerih so se morali posamezniki voditi izkazati. Volčiči in volkuljice so se prelevili v viteze okrogle mize in napadali sosednje gradove; izvidniki in vodnice so s pomočjo azimutov, zemljevida, kotomera in kompasa iskali skrite postojanke v bližnjih dolinah, vzpetinah in gozdovih, pri tem pa

so bili privezani na drog, kar jim je nedvomno oteževalo nalogo. Najvišja veja roverjev in popotnic pa se je merila v igri roverčka, v prehodu čez reko, v vezavah, topografiji ipd. Prijeten skavtski dan v naravi se je v popoldanskih urah zaključil s tabornim ognjem, pri katerem je vsaka skupina nastopila s plesom, škečem ali pesmijo, voditelji so najboljše skupine nagradili, vsi skupaj - skavti, njihovi starši in prijatelji - pa so taborni prostor zapustili sicer nekoliko ožgani od sonca, a zadovoljni in polni navdušenja za nove skavtske izzive.

JC

Dežela Furlanija-Juljska krajina v sodelovanju s podjetji

Nova Evropa in novi izzivi

Pomembni so načrti med deželo in Slovenijo

1. majem 2004 je Evropska unija doživela širitev, ki je po svoji razsežnosti edinstvena. Še nikoli se Evropska unija ni tako povečala v enem samem trenutku: poleg geografske velikosti pa je Evropska unija tudi izredno povečala število svojih prebivalcev, ki imajo različne želje in potrebe. Predvsem v naših krajih, kjer se je razvila precej bogata gospodarska dejavnost, ki je v veliki meri temeljila na obmejnih dejavnostih, pa bo ta širitev prinesla precej negativnih, pa tudi kako pozitivno posledico. Najbolj pa bomo občutili novo vlogo naše dežele, saj ne bo več le privesek, ki leži ob skrajnem robu Evropske unije, pač pa zavzema danes neko centralno lego, skozi katero vodijo poti na vzhod in na zahod. Ravno zaradi tega mora celotni gospodarski sistem naše dežele spremeniti svojo naravnost od uvoznno-izvoznih dejavnosti k novim storitvam, ki pomagajo podjetnikom pri prodiranju na nova tržišča, pri organiziranju najbolj učinkovitih oblik prevoza ipd.

Tega se zavedajo tudi krajevne javne uprave, ki so že zdavnaj organizirale razne pobude v korist podjetnikov. Podjetniki bi lahko izkoristili nove možnosti naložb, saj bi lahko v novih državah ustanovili podružnice ali bi lahko tja celo delokalizirali svojo proizvodnjo. Na tak način bi izkoristili kakovostno delovno silo, ki je

trenutno v novih državah članicah precej bolj poceni kot v naši deželi. Po drugi strani pa se podjetja iz naše dežele bojijo konkurence iz novih držav članic, kjer je davčni pritisk nižji in kjer so na splošno proizvodni stroški manjši.

V sodelovanju s podjetji je dežela Furlanija-Juljska krajina pripravila kar nekaj načrtov, ki bi spodbudili sodelovanje med podjetji naše dežele in podjetji, ki imajo sedež v kaki izmed novih držav članic. Tako je naša dežela razvila 64 novih načrtov, ki potekajo v glavnem v Sloveniji, nekaj projektov pa so razvili tudi na Madžarskem, na Poljskem in na Češkem. Po menju deželnih upraviteljev bi lahko podjetniki delali na štirih področjih: povečanje blagovne izmenjave med podjetji iz različnih držav članic, delokalizacija proizvodnje v nove države članice, prodaja znanja in tehnologije, povečanje turističnih tokov, pri čemer bi lahko izkoristili ugodno lego in vse naravne ter kulturne danosti, s katerimi razpolaga naša dežela. Najbolj pomembni

so seveda načrti za sodelovanje med deželo Furlanijo-Juljsko krajino in Slovenijo, katerih cilj je poleg medsebojnega spoznavanja gospodarski razvoj obmejnih krajev, povečanje sodelovanja med podjetji iz različnih držav, izboljšanje infrastrukture in večja kompetitivnost krajevnih proizvodnih sistemov ter razvoj tržišča dela.

Ideji in načrtov za razvoj naših krajev je zelo veliko. Na podjetnikih, solah in drugih ustanovah pa je, če bomo te projekte tudi primerno izkoristili. Ob navdušenju, ki je marsikoga prevzelo ob 1. maju 2004, pa bomo lahko prve učinke širitve doživeli šele v naslednjih tednih. Če so bili ti učinki pozitivni ali negativni, pa bomo lahko sodili samo dolgoročno.

Mara Petaros

MAJ 2004 MEDIJI V DRUŽINI: tveganje in bogastvo

23. - 38. SVETOVNI DAN DRUŽBENIH
SREDSTEV MNOŽIČNEGA OBVEŠČANJA

DRŽAVNI URAD SREDSTEV MNOŽIČNEGA OBVEŠČANJA
DRŽAVNI URAD ZA DRUŽINSKO PASTORALO

v sodelovanju z

NOVI
GLAS

Dolina pri Trstu / Stari ljudski običaj

Majenca močnejša od dežja

Iz leta v leto združuje vaščane in obiskovalce

Pravijo, da je geneza Majence oz. običajno dviganje maja ovita v čas, ko so bili miti in poganski običaji še živ del vsakdanjosti prebivalcev Brega. Vsekakor najstarejši vaščani vedo povedati, da so pričeli po letu 1919 pod majem prirejati tudi ples. Vaška veselica se je nato z leti prevesila v pravo kulturno tradicionalno manifestacijo, ki se je čvrsto

zakoreninila v samobitnost Dolinčanov. Majenca je čas, ko vas zaživi kot skupnost, ko se sleherni prebivalec počuti del neke širše družine, ko priprave na praznik so le pretveza tudi za medgeneracijsko izmenjavanje mnenj in občutkov. Priprave na Majenco in osrednji dogodek praznika, ki so razvrščeni v šestih dneh, od četrta do torka, potekajo že dese-

tletja po ustaljenem "protokolu". Odgovornost za priprave dolinskega praznika, ki se pričnejo že januarja, sloni na ramednih mladih fantov in deklet. Župan in županja Majence, ki sta izvoljena iz srede vaške mladine na fantovskih in dekliških urah, imata nalogo, da prisostvujeta in nadzorujeta vse priprave, ki gredo od izbire lentjene, to je smrekovega debela, na katerega bodo pritrdili košato "ukradeno" češnjo, do plesnih vaj. Posebno vlogo imajo tudi 18-letni fantje, parterji, in 16-letna dekleta, parterce, ki imajo nalogo, da okrasijo vas in slovesno otvorijo nedeljski ples pod majem.

Tega so praznično tudi letos postavili v zgodnjih nedeljskih jutranjih urah: ko je bila lentjena z okrašeno češnjo na vrhu končno v pokončni legi, se je v svitu iz zvonika oglasilo kumpenjanje oziroma pritkavanje. Občuteno so nato vaščani, zbrani okrog maja, zapeli pesmi Eno dreve in Na Gorici, na placu. In že je napočil dan. V nedeljskih popoldanskih urah so na Gorici zaplesali še parterji in parterce. Ples se je nadaljeval tudi v ponedeljek in torek je bil že dan, ko so se vaščani morali

Foto Kroma

od priljubljenega praznika posloviti. Na torkov podvečer so se že pričele priprave za podiranje maja, ki se je v poznih urah zgrudil na tla ob ukazu župana.

Majenca je vendar postala priljubljena veselica, ki prevzame tudi starejše in mlajše iz tržaške okolice. Program stranskih manifestacij je bil tudi letos izredno bogat in raznolik: predstavili so fotografske izdelke zmagovalcev natečaja Breg brez meja, ki ga je priredilo društvo SKD Valentin Vodnik. Dolinčani so kot običajno tudi letos predstavili oljčne in vinske pridelke ter obrtniške izdelke, ki so naleteli na prišrčen odziv obiskovalcev Majence. Tedaj je bilo ob natrpanih kioskih prijetno.

Majenca je predvsem za mlade priložnost, da se pod odrom zberejo in zaplešejo ob glasbi priljubljenih skupin. Veliko pričakovanja je bilo letos za koncert slovenskega kantavtorja Vlada Kreslina, ki je kljub deževnemu večeru razvnel tiste, ki so si "upali" izzvati samo točo.

Marsikateri občan in zamejski Slovenec nasploh si je na letošnji Majenci oddahnil tudi zato, ker se je dolinski levosredinski koalicijski uspešno dogovoriti o skupnem kandidatu za občinske volitve. Ali je na soglasje dolinskih politikov vplival čar stare ljudske veselice?

Igor Gregori

"Občutki ob letošnji Majenci so raznovrstni, ker kot zadnja Majenca v preobleki župana ima tudi svoje grenke plati. Županovo prizorišče zapuščam vsekakor z občutkom, da smo na področju kmetijstva res nekaj storili in se za naše kmete borili in dosegli marsikateri uspeh. Zahvala za vse to gre vsem mojim sodelavcem, še posebno odborniku za kmetijstvo Klunu, ki se je kandidaturi odpovedal s karakterno izjavo. Premolinova bo dolžnosti zelo odgovorno opravljala tudi na podlagi izkušenj, ki si jih je nabrala v prejšnjih letih kot podžupanja." Boris Pangerc, župan občine Dolina (na sliki s hčerko pred dviganjem maja)

"Letošnjo Majenco doživljam na poseben način. Pogajanja v zvezi s kandidaturami so se nekoliko zavlekla. Povedati pa moram, da sem bila pred dnevi prijetno presenečena, ker so stvari šle v pravo smer. Izreči moram zato besedo hvalečnosti kandidatu Klunu, ki je trezno razmislil, kakšna je situacija, in je v prid koalicijske umaknil svojo kandidaturu." Fulvia Premolin, podžupanja občine Dolina

Nova izkušnja v goriškem šolstvu

Slovenščina na italijanskih osnovnih šolah

Slovenci smo včasih prepričani, da nas Italijani nočejo in da slovenščino sploh sovražijo. Na srečo pa ni tako, ali vsaj ni tako za vse, saj se zanimanje za slovensko besedo vedno veča, naj bo to med odraslimi ali mladino, med Goričani ali med tistimi, ki v Goriči trenutno živijo iz študijskih ali delovnih potreb. Ne bom tajila, da še vedno obstajajo, in tudi verjetno bodo, primeri nestrpnosti do različno govorečega sosedu, a so le-ti prisotni bodisi na slovenski kot na italijanski strani. Ne morem govoriti v imenu vseh, samo iz lastne izkušnje po nekaj letih poučevanja slovenščine na večernih tečajih za odrasle. Letos pa so slovenski jezik uvedli tudi na nekaterih italijanskih osnovnih šolah; stopila sem torej tudi v

nove razrede, med italijanske otroke, ki so se za slovenščino sami opredelili ali pa se je zanje odločil razredni učitelj. Sliši se skoraj čudno, da bi se Italijan poslovenil, kot bi prišlo do oddolžitve zatrtemu slovenstvu. Ne, nobene skrajnosti ni pri tem, saj tudi jaz poznam angleščino, pa ne bom zato postala Angležinja. Gre v bistvu za bližje spoznavanje slovenskega sveta preko prvega njegovega razpoznavnega elementa, preko jezika. Govorim o dveh vrstah kratkih tečajev slovenščine, o enem na italijanski osnovni šoli Elisa Frinta, o drugem pa na osnovni šoli Giuseppe Ungaretti. V prvem primeru se pouk odvija enkrat tedensko kot dodatna šolska dejavnost in so se otroci zanj opredelili po svobodni izbiri. Nekateri so se vpi-

sali na tečaj informatike, drugi v gledališčno dejavnost, ko pa so za tuj jezik imeli možnost izbire med nemščino, francoščino in slovenščino, je zmagala slednja. Že na prvem srečanju se je razred kar napolnil z devet in desetletnimi otroki, ki so še sedaj ostali v lepem številu 22 učencev. Zanje je bila slovenščina enostavno tuj nerazumljiv jezik, ki ga govorijo v sosednji državi. Poznali niso skoraj nobene besedice in mi, pravzaprav, že po prvih pozdravih in kratkih frazah kar večkrat odgovorili v angleščini: tuj jezik, pač! Kmalu so osvojili pozdrave, barve, številke, šolske potrebine, da smo lahko skupaj ponavljali poštevanke, si izposojali flomastre... Za otroke se zdi kar zabavno in pestro, da lahko vsakdanjo potrebo izrazi

Foto DPD

v tujem jeziku, vzame to kot igro in nima občutka, da mora nujno memorizirati novo besedišče. Navadno pustim, da imajo otroci na razpolago veliko besed, povezanih s primeri, s katerimi se družijo pri športu ali na glasbenem področju; spoznala sem, da nekateri imajo slovenske bližnje sorodnike, dedke, ali celo enega od staršev, nekateri pa so sploh obiskovali slovenski vrtec. Tudi oni se vedno bolj zavedajo slovenskega

Najbolj me pri otrcih zanima pristop do predmeta, kako se je njihov mali svet v številnih primerih razširil: med lekcijami so prišli na dan slovenski prijatelji, s katerimi se družijo pri športu ali na glasbenem področju; spoznala sem, da nekateri imajo slovenske bližnje sorodnike, dedke, ali celo enega od staršev, nekateri pa so sploh obiskovali slovenski vrtec. Tudi oni se vedno bolj zavedajo slovenskega

sveta, pozorni so na napise, ko gredo včasih s starši v Slovenijo ali pa po goriških izložbah. Letos so s šolo šli na izlet v Tolmin in so mi takoj prinesli zgibanko o divjadi, ki živi po gozdovih. Seveda ostaja slovenščina še nerazvozan jezik, pa navsezadnje le ni tako odtujen, kot so si mislili.

Za drugi kratki tečaj, ki ga vodim na osnovni šoli G. Ungaretti, pa so se opredelile učiteljice oziroma didaktični ravnateljstvo, ki se sklicuje na zakon 482 v zaščito manjšinskih jezikov, kar velja prav tako tudi za furlanščino. V razredu so pri slovenščini udeleženi torej kar vsi učenci, saj spada tudi to v redni šolski pouk. Tudi tu so otroci zelo receptivni in aktivni, seveda nekateri bolj, drugi manj. Vedno več zadoščenja imajo, ko osvajajo prej nerazberljive besede, zabavajo jih posebne izgovarjave, a najbolj jih trenutno zanima končni rezultat našega tečaja: v programu je bilo učenje besedišča preko analize kuharskega recepta in naslednja na vrsti je praktična izdelava... čokoladne salame!

Erika Valentincič

Ob praznovanju svetovnega dneva knjige Knjige na stojnicah

Končal se je teden praznovanja knjige - slovenska posebnost ob svetovnem dnevu knjige. Menda smo edini narod, ki ob svetovnem dnevu knjige, 23. aprilu, pripravimo tako dolgo in pestro praznovanje. Na to naj bi bili ponosni. Glavne poteze 9. slovenskih dnevov knjige so bile predvsem poveljevanje in hvala, opozorila o podcenjeni kulturni in družbeni vlogi založništva, poudarjanje poslanstva knjige in nezamenljivosti izkušnje branja. Pokazali naj bi pomembno vlogo, ki jo je na Slovenskem imela knjiga in bi jo še vedno morala imeti; spodbudili naj bi naš spoštljivi odnos do utemeljiteljice našega jezika, opredmetene nosilke vrhuncev naše umetnosti besede, do učence, prijateljice in zaupne družabnice, ki človeka "nikoli ne razočara ali ga pusti

na cedilu" - predvsem pri mladih in najmlajših. Ob tem pa je največja ljubljanska praznična prireditev semenj. Ponosa vredno naj bi bilo to, da se knjige ponujajo na stojnicah, tako kot solata, korenček, peteršilj, jabolka in hruške? Za posvečenega ljubitelja je tak odnos do knjig tudi v času, ko se jih ne prepisujemo več, ne skrivamo ali žrtvujemo življenja zanje - profaniranja in poniževanja knjige. Najvišji domet praznovanja? V času in razmerah industrializirane masovne produkcije, ki jo usmerja prodaja, je

tudi knjiga postala "samo" blago; tržni pogled na knjigo pa prevladujoč. Spomladanska razprodaja pač, dodaten termin ob jesenski, v času tradicionalnega ljubljanskega knjižnega sejma. Tako s knjigami ni in

ne more biti nič drugače kot s čevlji minule sezone: dajmo, "znebimo" se jih, pa čeprav za minimalen profit! Prihaja nova kolekcija. To ni razlog za zgražanje in tega ne počnem. Saj je prav zanimiva izkušnja, ko te - mimoidočega - prava knjiga opozori nase. Kot da te je poklicala, kot da ti je bilo namenjeno, da se pogled ujame prav s to naslovnico (prav s temi očmi, nasmehom ... je vzporednica z naključnimi srečanji na mestnih ulicah). Usojeno "vama" je bilo, da se najdetu na ulici in ne v "posvečenem" prostoru, v knjigarni ali knjižnici. In nič slabega tudi ni, če si knjigo s stojnice lahko privoščiš po nižji ceni, nasprotno. In nič ni narobe s sejmom, dokler ti bil ta - kot razprodaja zaloga - le del praznovanja in njegova tržna spremljava. Zato si ne morem kaj, da prodajne veselice ne doživljam v prazničnem,

torej slovesnem razpoloženju. Ne morem soglašati z mislijo enega naših uglednih pisateljev, ki je prejšnji teden zapisal, da se nam "knjige spreminjajo v dogodke in praznike". Nisem si mogel kaj, da v minulem tednu ne bi iskal dogodka, ki bi pomenil poklon tej - kot razglašamo - neprecenljivi, nezamenljivi in nesmrtni učenici in prijateljici. Nisem ga našel. Izjema so bile morda besede ministrice za kulturo Andreje Rihter ob odprtju sejma, češ da se slovenski knjigi napovedujejo boljše časi: slovenska založniška panoga je po desetletju stagnacije lani spet dosegla dvig rentabilnosti in likvidnosti; ministrstvo je letos v svojem proračunu knjigi namenilo četrtino več denarja (v primerjavi z letom 2002), gmotno podpira razvijanje bralne kulture, za knjige, ki jih posojajo knjižnice, pa naj bi avtorji še letos začeli prejemati nadomestila oz. odškodnine.